

Årsredovisning

2007

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Omslagsbild: En seger för svensk utförsåkning, Åre, Jämtland och Sverige

Anja Pärson överst på prispallen får representera succén Alpina VM 2007 i Åre. Tävlingarna blev en succé sportsligt, med flera framskjutna placeringar för de svenska utförsåkarna, men också som arrangemang. Med alpina VM visade Sverige att länet kan stå som arrangör för de riktigt stora tävlingarna i vintersport. Antalet besökare var stort och idrottsintresserade, turister, ledare, företagare var alla med och delade på glädjen och framgångarna.

Foto: Denny Calvo

Länsstyrelsen
Jämtlands län
Landshövding

BESLUT
Datum
2008-02-21

Dnr (anges vid skriftväxling)
111-2635-08

Regeringen
103 33 STOCKHOLM

Årsredovisning 2007 för Länsstyrelsen i Jämtlands län

Årsredovisningen 2007 för Länsstyrelsen i Jämtlands län fastställs.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har deltagit landshövding Maggi Mikaelsson, beslutande, länsråd Uno Svaleryd, föredragande samt controller Bert Olsson och redovisningschef Torsten Persson.

Maggi Mikaelsson

Uno Svaleryd

Innehåll

RESULTATREDOVISNING	3
SAMMANFATTNING AV VERKSAMHETSÅRET 2007	3
Organisation	5
ÖVERGRIPANDE REDOVISNING AV VERKSAMHETSKOSTNADER 2007	7
VO KUNSKAPSUPPBYGGNAD, SAMORDNINGS- OCH SEKTORSÖVERGRIPANDE ARBETE	17
Verksamhetsgren Utåtriktat sektorsövergripande arbete	17
Verksamhetsgren Regional utveckling	27
Verksamhetsgren Miljömålsarbete	38
VO TILLSYN OCH VÄGLEDNING	48
Verksamhetsgren Social tillsyn	49
Verksamhetsgren Miljötillsyn	59
Verksamhetsgren Djur- och Livsmedelskontroll	65
Verksamhetsgren Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar, tillsyn över plan- och byggnadsväsendet samt övrig tillsyn	67
VO ÄRENDEHANDLÄGGNING	71
Verksamhetsgren Omställning av energisystemet	73
Verksamhetsgren EU-stöd	75
Verksamhetsgren Trafikärenden samt övrig ärendehandläggning	79
ÖVRIG ÅTERRAPPORTERING	85
Organisationsstyrning inom Politikområde Regional samhällsorganisation	85
Personaluppgifter	88
Uppdrag som skall redovisas i årsredovisningen 2007	92
SAMMANSTÄLLNING ÖVER VÄSENTLIGA UPPGIFTER	101
RESULTATRÄKNING	103
BALANSRÄKNING	104
ANSLAGSREDOVISNING	106
TILLÄGGSUPPLYSNINGAR OCH NOTER	111

Resultatredovisning

Mål: Länen skall utvecklas på ett sådant sätt att de nationella målen får genomslag samtidigt som hänsyn tas till olika regionala förhållanden och förutsättningar.

Sammanfattning av verksamhetsåret 2007

Högkonjunkturen har starkt påverkat länets näringsliv och arbetsmarknad under 2007. Det finns dock tecken på att konjunkturen har passerat sin topp. Trots detta ligger investeringarna främst i turistnäringen fortsatt på en hög nivå.

Sysselsättningen har enligt arbetskraftsundersökningarna ökat trendmässigt ökat under de tio senaste kvartalen från ca 59 000 sysselsatta 2005 till drygt 61 000 sysselsatta under 2007. Länsarbetsnämnden har en fortsatt positiv prognos för 2008.

Länets arbetsmarknad har förändrats efter försvarsnedläggningen. Den har nu en större variation och ger fler möjligheter till anställning för de personer som examineras från universitetet.. Efterfrågan på arbetskraft är dock störst inom bygg- och anläggning och efter kvalificerade verkstadsarbetare.

Både arbetslösheten och personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder har minskat under 2007. Det samlade s.k. obalanstalet (personer arbetslösa och i arbetsmarknadspolitiska åtgärder) har minskat med ca 900 personer från december 2007 till december 2008 och uppgår i december 2008 till 5,7 procent av arbetskraften, eller 3 740 personer. Andelen är högre än riksgenomsnittet som i december 2007 var 4,8 procent. Obalanstalet minskar fortare i länet än i riket.

Befolkningen i länet ökade mellan den 1 november 2006 och den 1 november 2007 med 12 personer och uppgick till 126 956 personer den 1 november 2007. Med nuvarande efterfrågan på arbetsmarknaden är det troligt att befolkningen något år stabilt kan ligga kring 127 000 personer. Antalet personer som går i pension de närmaste åren är årligen mer än 300 personer fler än de som fyller 20 år. Det betyder att antalet invånare mellan 20 och 64 år i länet minskar. Av redovisningen ovan framgår att antalet arbetslösa och i arbetsmarknadspolitiska program minskar fortare än vad sysselsättningen ökar. Det förklaras delvis av minskningen i de förvärvsarbetande åldersgrupperna, men kan också bero på att fler som står utanför arbetsmarknaden kommer in i arbetskraften. Det samlade ohälsotalet är fortfarande högt i länet och där finns en framtida arbetskraftsreserv liksom en ökad invandring. Ett ökat flyktingmottagande är ett verksamt sätt att få ny arbetskraft till länet och för att behålla befolkningen på minst nuvarande nivå.

Befolkningsstrukturen varierar kraftigt mellan länets kommuner. Befolkningen ökar i ett stråk från Östersund till Åre kommun. Dessa kommuner har ett litet födelseöverskott. Resten av länet har en negativ befolkningssammansättning som ger årliga födelseunderskott som det är svårt att kompensera med nettoinflyttning. Det medför att servicen i länets glesast befolkade områden är hotad. När det gäller dagligvaruhandeln påskyndas det av de utbyggnader som sker i Östersund. Antalet butiker på landsbygden minskar och avstånden till servicen ökar. Bostadsmarknaden återspeglar befolkningsutvecklingen i länet. I Åre, Östersund och de angränsande områdena av Krokoms finns bostadsbrist, i övriga länet är det en lägre efterfrågan på bostäder. Bostadsbristen i Östersundsområdet är ett hot mot tillväxten då det är alltför svårt för nyinflyttade att få en bostad.

Länsstyrelsen arbetar på många sätt med hållbar utveckling i länet. Besöksnäringen utvecklas positivt. Den största andelen av de utvecklingsmedel som länsstyrelsen disponerar går också till denna näring. Alpina VM i Åre som genomfördes under 2007 var en stor framgång och förstärkte Åres varumärke som landets främsta alpina turistort. Det sker emellertid stora investeringar även i de andra större vintersportorterna i länet. Länets natur och goda miljö är i detta avseende en styrka för framtiden. Det är dock nödvändigt att med kraft fortsätta det omfattande arbetet med miljömålen för att bevara och ytterligare förbättra miljön. Tillgången till statliga medel för att behålla en levande landsbygd, motverka försurning av vattendragen och bidra till en biologisk mångfald är viktiga i detta arbete.

Strukturfondsprogrammet Mål 2 Mellersta Norrland godkändes under 2007 och de första ansökningarna beviljades. Efterfrågan på medel är stor i vissa åtgärder. Även landsbygdsprogrammet för 2007-2013 är i gång vid årets slut. Efterfrågan är stor på investeringsstöd, förädlingsstöd och insatser för kompetensutveckling.

De regionala miljömålen har reviderats under 2006 och nya mål antogs slutligt av Länsstyrelsens styrelse under 2007. Länsstyrelsens arbete med miljömålen dokumenteras och följs nu upp i en verksamhetsplan för miljömål. Internt har bildandet av naturreservat och dokumentationen för att säkra Natura 2000 områdena prioriterats. Det har varit brister i länets inventeringsunderlag. Extra medel erhöles från Naturvårdsverket och 90 000 ha skog inventerades under 2007. Sex nya naturreservat har bildats med en sammanlagd areal av 1 841 ha. Det återstår att skydda ca 8 000 ha för att uppfylla länets miljömål. Länsstyrelsen arbetar aktivt med EU:s miljöprogram inom jordbruket och har en mycket hög andel av länets åkerareal som är stödberättigad för ekologisk odling. Utvecklingen för den småskaliga hantverksmässiga matproduktionen är fortsatt positiv. I samverkan med andra län genomfördes i Stockholm Smaklustmässan som rönt ett oerhört stort intresse både medialt och i antalet besökare.

Klimatförändringarna och dess effekter uppmärksammas av länsstyrelsen. Några nya övervakningsprogram har startats och insatserna för att minska växthuseffekterna är tydliga i de regionala miljömålen. Intresset är stort för att bygga ut vindkraften. Det är dock i huvudsak projekteringsföretag som är verksamma i länet, förutom en stor satsning som planeras i ett samarbete mellan norska Statskraft och SCA. Länets mål för utbyggnad av vindkraft är i energimyndighetens plan 270 MW och i länets miljömål 1000 MW. Om samtliga projekt som nu undersöks i länet skulle realiseras skulle utbyggnaden bli omkring 3 000 MW.

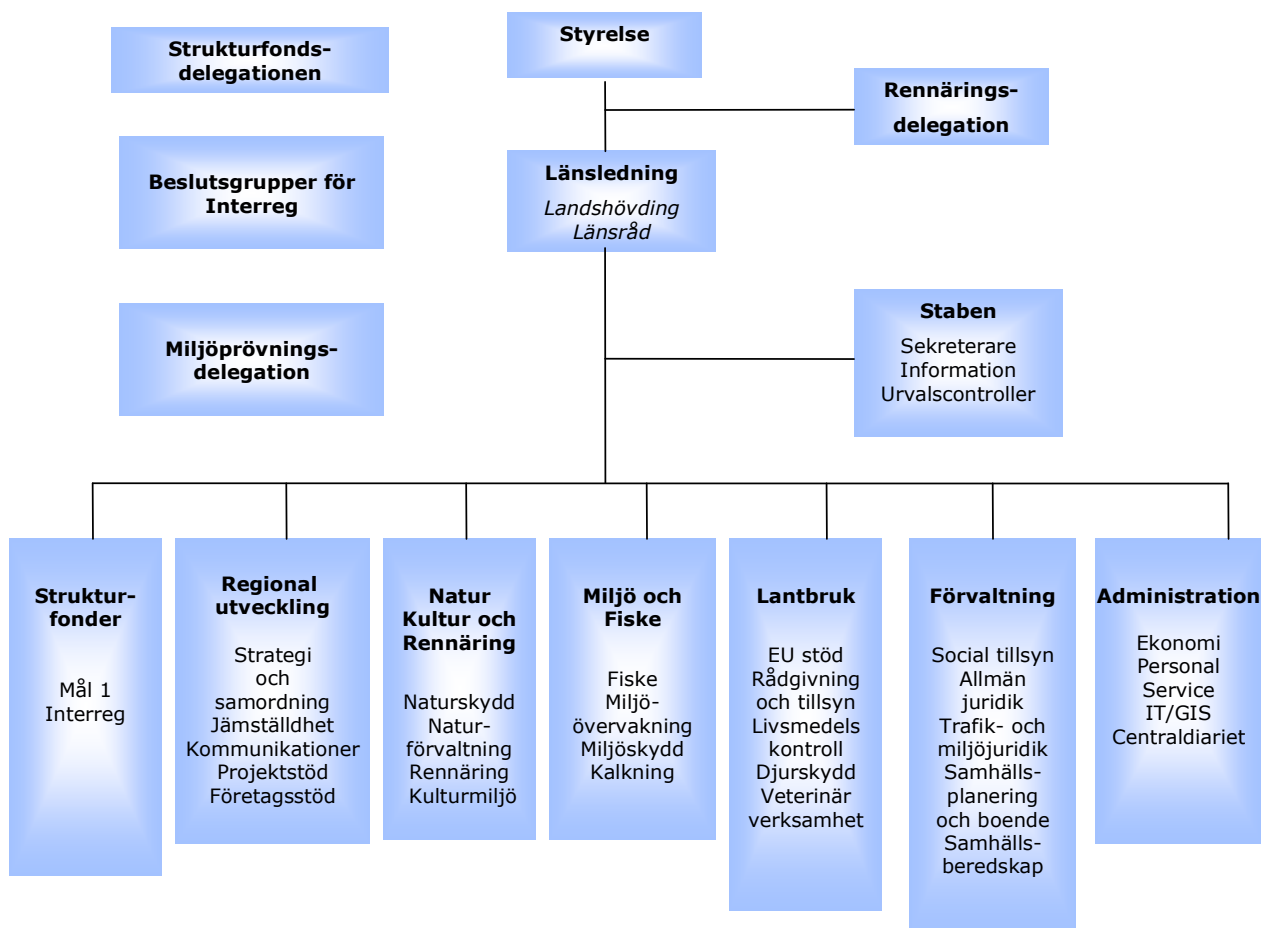
Antalet rovdjur i länet ökar och intresset kring rovdjursfrågorna från allmänheten har blivit större. Två angrepp från björn på människor ägde rum, varvid en person avled. Länsstyrelsen väntar nu på svar från den stora björnsPELLNINGEN som genomfördes 2006.

Antalet avgjorda ärenden är nästan 2 700 fler än under 2006. Ökningen ligger inom körkortsområdet. Tyvärr har antalet ärenden som är äldre än två år ökat igen. Åtgärder behövs för att minska denna balans. Länsstyrelsen har tillsynsplaner för alla områden där länsstyrelsen har tillsyn. Insatserna på tillsyn har ökat med ca fem miljoner kronor sedan 2006. Trots detta är resurserna och därmed tillsynen otillräcklig inom flera områden. Socialtillsynen har skärpts, men styrs hårt av uppdragen i regleringsbrevet.

Länsstyrelsen hade vid årets ingång ett anslagssparande med 2 581 tkr och har vid årets slut ett anslagssparande med 2 540 tkr. Under 2007 har sjukfrånvaron inom länsstyrelsen varit 4,6 procent. För kvinnorna är den 5,8 procent och för männen 3,4 procent. Sjukfrånvaron har ökat med 0,3 procentenheter från 2006 till 2007. Det är sjukfrånvaron längre än 60 dagar för männen som står för ökningen. I huvudsak beror det på några långa ej arbetsrelaterade sjukskrivningar.

Organisation

Övergripande redovisning av verksamhetskostnader 2007
--

Tabell A - Verksamhetskostnader 2007 Verksamhetsområden och verksamhetsgrenar samt myndighetsövergripande verksamhet	Kostnader exkl OH		Kostnader inkl OH	
	Tkr	%	Tkr	%
VO Kunskapsuppbyggnad, samordnings- och sektorsövergripande arbete	91.788	49	119.336	64
VG Utåtriktat sektorsövergripande arbete	30.881	16	40.150	22
VG Regional utveckling	21.143	11	27.489	15
VG Miljömålsarbete	39.763	21	51.697	28
VO Tillsyn och vägledning	23.032	12	29.945	16
VG Social tillsyn	2.672	1	3.474	2
VG Miljötillsyn	16.354	9	21.263	11
VG Djur- och livsmedelskontroll	1.286	1	1.672	1
VG Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar, tillsyn över plan- och byggnadsväsendet samt övrig tillsyn	2.719	1	3.536	2
VO Ärendehandläggning	28.155	15	36.605	20
VG Omställning av energisystemet	1.040	1	1.352	1
VG EG/EU-stöd	17.944	10	23.329	13
VG Trafikärenden samt övrig ärendehandläggning	9.171	5	11.924	6
SUMMA PRODUKTION	142.975	76	185.886	100
Myndighetsövergripande verksamhet (10) samt Administration och intern service (11)	43.242	23		
SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	186.217	100	185.886	100
Resurssamverkan ¹⁾	1.100		1.430	
Totalsumma verksamhetens kostnader enl resultaträkningen ²⁾	187.317		187.317	
<i>Myndighetsövergripande verksamhet, uppdelat på: ³⁾</i>				
Nivå 1 (113-115)	19.203	20		
Nivå 2 (110-112, 116-119)	8.886	9		
Nivå 3 (100-109)	15.153	16		
Personalkostnad, produktion (kkl 4, verksamhetskod 2-8)	94.533	100		

Tabellen skall innehålla verksamhetskostnader enligt resultaträkningen, oavsett finansiering. Objekt-koder som ingår i respektive verksamhetsgren framgår av tabellmallar för de olika verksamhetsgrenarna. Kostnader som definitions-mässigt är myndighetsövergripande skall redovisas som sådana, även om kostnaderna finansieras med externa medel (s.k. OH-pålägg).

¹ Den del av kostnader för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhetskod, oftast adm. och intern service (11).

² Totalsumma verksamhetskostnader ska överensstämma med verksamhetskostnaderna enligt resultaträkningen

³ Summan på nivå 1-3 ska överensstämma med totalsumman Myndighetsövergripande verksamhet. Den procentuella fördelningen ska visa resp. nivåns andel av personalkostnaderna vg 2-8 (kkl 4).

Kommentar Tabell A:

Strukturfondsverksamheten har minskat avsevärt i omfattning sedan föregående år. Orsakerna är två. För det första den stora organisatoriska omställning som är en följd av att ansvaret för de nya strukturfondsprogrammen har överförts till Nutek och Svenska ESF-rådet den 1 januari 2007. Den andra orsaken är att Länsstyrelsens INTERACT POINT Information and Animation avvecklades programenligt den 1 januari 2007.

Personalmässigt har dessa förändringar inneburit att länsstyrelsens personalstyrka och kostnader har reducerats successivt under året på grund av uppsägningar, verksamhetsövergångar och rekryteringar till Nutek, ESF-rådet och andra myndigheter.

Miljötillsyn har under året prioriterats högre än föregående år, vidare har resursförstärkningar skett i form av mer personal.

Tabell B - Verksamhetskostnader 2005-2007	2007	2006	2005
Myndighetsövergripande verksamhet särredovisad			
Kostnader per VO och VG			
VO Kunskapsuppbyggnad, samordnings- och sektorsövergripande arbete	91.788	86.987	80.974
VG Utåtriktat sektorsövergripande arbete	30.881	28.042	22.137
VG Regional utveckling	21.143	18.857	20.590
VG Miljömålsarbete	39.763	40.088	38.246
VO Tillsyn och vägledning	23.032	18.413	16.179
VG Social tillsyn	2.672	2.571	2.505
VG Miljötillsyn	16.354	11.901	10.701
VG Djur- och livsmedelskontroll	1.286	989	793
VG Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar, tillsyn över plan- och byggnadsväsendet samt övrig tillsyn	2.719	2.951	2.179
VO Ärendehandläggning	28.155	33.364	34.338
VG Trafikärenden (avser regleringsbrev 2005)			2.249
VG Övrig ärendehandläggning (avser regleringsbrev 2005)			6.719
VG Omställning av energisystemet	1.040	962	
VG EG/EU-stöd	17.944	24.745	25.369
VG Trafikärenden samt övrig ärendehandläggning	9.171	7.656	
Resurssamverkan¹	1.100	1.146	1.133
Myndighetsövergripande kostnader (10 + 11)	43.242	43.022	36.719
Totala kostnader (inkl. OH)²	187.317	182.932	169.343

¹ Den del av kostnader för resurssamverkan som ska belasta länsstyrelsen ska fördelas på resp. verksamhetsgren.

² Totalsumma verksamhetskostnader ska överensstämma med verksamhetskostnaderna enligt resultaträkningen.

Kommentar: Strukturfondsverksamheten har minskat avsevärt i omfattning sedan föregående år. Orsakerna är två. För det första den stora organisatoriska omställning som är en följd av att ansvaret för de nya strukturfondsprogrammen har överförts till Nutek och Svenska ESF-rådet den 1 januari 2007. Den andra orsaken är att Länsstyrelsens INTERACT POINT Information and Animation avvecklades programenligt den 1 januari 2007.

Personalmässigt har dessa förändringar inneburit att länsstyrelsens personalstyrka och kostnader har reducerats successivt under året på grund av uppsägningar, verksamhetsövergångar och rekryteringar till Nutek, ESF-rådet och andra myndigheter.

Tabell B.1 Kostnader för representation (tkr)	2007	2006	2005
Intern representation (undergrupp 496 i baskontoplanen)	375	253	280
Extern representation (undergrupp 552 i baskontoplanen)	608	306	354

Kommentar: Alpina VM i Åre 2007 medförde extraordinära representationsinsatser (projektfinansierade) liksom förberedelserna för strukturfondsperioden 2007-2013 där flera möten med representation genomfördes för intressenter i det nya programmet.

Tabell B.2 Lokaler	2007	2006	2005
Lokalkostnader residens (tkr) 103	914	882	750
Lokalyta residens (m ²)	992	992	992
Lokalkostnad per m ² i residenset	0,92	0,89	0,76
Lokalkostnad exkl. residenset 113	7.095	7.413	6.842
<i>varav</i> lokalkostnader för kontorslokaler inkl. biytor	6.200	6.000	6.000
Lokalyta exkl. residens (m ²)	7.172	7.172	7.172
<i>varav</i> lokalyta för kontorslokaler inkl. biytor	6.100	6.100	6.100
Lokalkostnad per m ² exkl. residens	0,99	1,03	0,95
Lokalkostnad per m ² för kontorslokaler inkl. biytor	1,02	0,98	0,98
Lokalkostnad per årsarbetskraft exkl. residenset (tkr) **	31	32	32
Lokalkostnad per årsarbetskraft för kontorslokaler inkl. biytor	27	26	28
Lokalyta per årsarbetskraft (m ²) för kontorslokaler inkl biytor	26	26	29

* Uppgifterna om lokalyta avser förhållandena den 31 december respektive år.

** För beräkning av årsarbetskrafter hänvisas till FÅB (2000:605), ESV:s allmänna råd till 2 kap. 4 §.

Kommentar:

- Kostnader för lokalvård exkl. residens har varit drygt 700 tkr under året. Städningen bedrivs på i egen regi och på entreprenad.
- Driftskostnader för larm och bevakning samt säkerhetsåtgärder i länsstyrelsen lokaler har under året varit ca 200 tkr
- Länsstyrelsen har inte haft några investeringskostnader för förbättring på annans fastighet under 2007
- Inga större förändringar har skett jämfört med tidigare år.
- Inga större lokalförändringar planeras för de närmaste åren.

Tabell C - Årsarbetskrafter¹⁾ per sakområde m.m.	2007	2006	2005
Myndighetsövergripande verksamhet (10)	15,1	12,7	9,4
Administration och intern service (11)	23,4	25,1	23,8
Övrig förvaltning (20)	3,7	5,2	6,6 ²⁾
Övrig förvaltning (21)	3,2	3,5	
Kommunikationer (24) Yrkesmässigtrafik	1,0	1,1	7,3 ²⁾
Kommunikationer (25) Körkort och trafikföreskrifter	6,0	6,4	
Kommunikationer (34) Infrastrukturplanering	0,7	0,1	
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	2,5	2,9	2,3
Regional utvecklingspolitik och konkurrens (30)	28,3	37,3	36,4
Arbetsmarknad (36)	-	-	-
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	6,7	6,5	7,5 ²⁾
Stöd till boende (41)	2,9	3,0	
Omställning av energisystemet (42)	1,3	0,5	
Kulturmiljö (43)	6,6	5,5	4,4
Krishantering, skydd mot olyckor och civilt försvar (45)	4,8	4,1	4,4
Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)	20,9	20,2	16,3
Skydd av områden och arter, förvaltn, skötsel av skydd omr (51)	27,5	24,0	20,7
Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	3,2	2,4	2,1
Vattenverksamhet (53)	3,7	3,1	2,5
Mineral och torvfyndigheter (54)	0,3	0,4	1,8
Miljöfarlig verksamhet (55)	3,8	2,5	1,7
Övrigt miljö- och hälsskydd (56)	0,2	0,3	0,6
Förorenade områden, efterbehandling (57)	3,4	2,8	2,6
Restaurering (58)	5,3	3,6	4,1
Lantbruk (60)	31,4	31,0	27,4
Rennäring (61)	7,8	9,0	8,5
Fiske (62)	6,8	7,0	7,6
Skogsbruk (64)	-	-	-
Social omvårdnad (70)	5,8	6,9	5,9
Jämställdhet (80)	3,3	3,1	2,9
Integration (85)	0,4	0,0	0,2
Resurssamverkan³⁾	1,9	2,1	3,7
Summa	231,6	232,3	210,6

¹⁾ Uppgifterna avser all anställd personal vid länsstyrelsen, oavsett finansiering och anställningsform.

Se vidare förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, ESV:s allmänna råd till 2 kap. 4 §.

²⁾ Tabellen har ändrats fr.o.m. 2006 därför är 2005 summan av flera koder.

³⁾ Definiera vad som avses i summan resurssamverkan

Kommentar: Strukturfondsverksamheten har minskat avsevärt i omfattning sedan föregående år. Orsakerna är två. Först den stora organisationsomställningen den 1 januari 2007 då ansvaret för nya strukturfondsprogrammen överfördes till Nutek och Svenska ESF-rådet. Den andra orsaken är att Länsstyrelsens INTERACT POINT Information and Animation avvecklades programenligt den 1 januari 2007.

Förändringarna har inneburit att länsstyrelsens personalstyrka och kostnader reducerats successivt under året p.g.a. uppsägningar, verksamhetsövergångar och rekryteringar till Nutek, ESF-rådet och andra myndigheter.

Tabell C.1 – Kostnader per sakområde m.m.	2007	2006	2005¹
Myndighetsövergripande verksamhet (10)	15.153	13.923	
Administration och intern service (11)	28.089	29.099	
Övrig förvaltning (20)	2.103	2.502	
Övrig förvaltning (21)	2.101	2.512	
Yrkesmässigtrafik (24)	440	398	
Körkort och trafikföreskrifter (25)	2.790	2.514	
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	1.644	1.626	
Regional utvecklingspolitik och konkurrens (30)	21.442	28.836	
Infrastrukturplanering (34)	654	256	
Arbetsmarknad (36)	-	-	
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	3.478	3.424	
Stöd till boende (41)	1.361	1.259	
Omställning av energisystemet (42)	849	273	
Kulturmiljö (43)	6.957	5.726	
Krishantering, skydd mot olyckor och civilt försvar (45)	4.030	2.953	
Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)	12.125	12.100	
Skydd av områden och arter, förvaltn, skötsel av skydd omr (51)	25.418	22.516	
Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	1.437	1.033	
Vattenverksamhet (53)	2.489	1.689	
Mineral och torvfyndigheter (54)	156	165	
Miljöfarlig verksamhet (55)	2.285	1.394	
Övrigt miljö- och hälsskydd (56)	111	186	
Förorenade områden, efterbehandling (57)	1.670	2.007	
Restaurering (58)	5.154	5.452	
Lantbruk (60)	26.229	22.628	
Rennäring (61)	6.270	7.906	
Fiske (62)	3.806	2.293	
Skogsbruk (64)	-	-	
Social omvårdnad (70)	3.709	3.737	
Jämställdhet (80)	3.933	3.158	
Integration (85)	333	221	
Resurssamverkan	1.100	1.146	
Summa	187.317	182.932	

¹ Tabellen är ny för 2007 och behöver inte fyllas i för verksamhetsåret 2005.

Tabell D – Redovisning av ärenden 2007 (samtliga ärenden oavsett databas)										
Nedanstående tabell svarar mot de krav på återrapportering som anges för samtliga verksamhetsområden. I de fall individärenden förekommer under Kommunikationer och Regional utvecklingspolitik skall dessa redovisas även uppdelat efter kvinnor/män och juridiska personer, se tabell D.1.										
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl. initiativ ärenden)	Antal initiativ-ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal överklagade ärenden ¹	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans ²	varav antal ändrade ³	Genomsnittlig genomströmningstid (dagar) ⁴	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
Myndighetsövergripande, administration och Intern service (10-11)	41	91	352	418	66	0	0	0		2
Övrig förvaltning (20-21)	191	1 478	152	1 686	135	14	15	0		3
varav stiftelser (206)	58	324	63	421	24	0	0	0	18	0
varav kameraövervakning (211)	9	30	18	34	23	1	1	0	72	0
varav bevakningsföretag (212)	23	149	21	165	28	1	1	0	70	1
Yrkesmässig trafik (24)	18	224	149	273	118	1	4	3		0
varav tillsyn och kontroll (utom taxiförelägganden) (243)	9	92	139	135	105	0	0	2	22	0
Körkort och trafikföreskrifter mm inkl s.k gröna ärenden. (25)	704	7 748	6	7 818	640	97	95	4		8
varav tillstånd exkl. s.k. gröna ärenden (251)	235	4 083	1	4 068	251	17	16	2		3
varav s.k. gröna ärenden ⁵	0	1 800	0	1 800	0					
varav körkortsingripanden (253)	355	1 283	1	1 329	310	74	71	2	99	5
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	30	232	35	259	38	10	7	1		1
varav Livsmedelskontroll (281)	1	13	6	18	2	7	1	0	53	0
varav Djurskydd (282)	26	121	7	123	31	3	6	1	64	1
varav Smittskydd (283)	1	87	12	95	5	0	0	0	5	0
varav Allmänna veterinära frågor (284)	0	7	7	14	0	0	0	0	35	0
Regional utvecklingspolitik (30)	205	469	109	592	191	0	0	0		10
Infrastrukturplanering (34)	20	30	1	27	24	0	0	0		8
Arbetsmarknad (36)	0	0	0	0	0	0	0	0		0

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl. initiativ ärenden)	Antal initiativ-ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal överklagade ärenden ¹	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans ²	varav antal ändrade ³	Genomsnittlig genomströmningstid (dagar) ⁴	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	62	905	10	903	74	55	68	3	27	0
Stöd till boende (41)	255	865	0	997	123	0	1	0	91	1
Omställning av energisystemet (42)	0	1	0	0	1	0	0	0		0
Kulturmiljö (43)	300	347	83	474	256	1	1	0		79
Krishantering, skydd mot olyckor och civilt försvar (45)	22	59	34	93	22	0	0	0		7
varav tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor samt uppföljning av kommunernas krishanteringssystem (456)	2	9	9	15	5	0	0	0	66	0
Naturvård och miljöskydd (50)	83	136	24	192	51	17	32	18		6
Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)	56	102	64	142	80	3	0	0		13
varav tillsyn av vattenskyddsområden (516)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	88	607	40	633	102	9	7	0		6
Vattenverksamhet (53)	37	127	19	129	54	1	2	0		0
varav tillsyn av vattenverksamheten (535)	20	92	13	88	37	1	2	0	59	0
Mineral- och torvfyndigheter (54)	20	49	7	49	27	0	0	0		8
Miljöfarligverksamhet (55)	121	272	410	688	115	6	6	1		15
varav tillsyn av miljöfarligverksamhet (555)	65	207	407	583	96	4	4	0	125	1
Övrigt miljö och hälsoskydd (56)	13	74	2	80	9	0	0	0		0
Förorenadeområden, efterbehandling (57)	2	25	4	29	2	0	0	0		0
varav tillsyn av förorenadeområden och miljöriskområden (575)	0	19	2	21	0	0	0	0	14	0

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl. initiativ ärenden)	Antal initiativ ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal överklagade ärenden ¹	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans ²	Varav antal ändrade	Genomsnittlig genomströmningstid (dagar) ⁴	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
Restaurering (58)	13	21	7	18	23	0	0	0		0
Lantbruk (60) ⁶	1 195	9 991	197	10 638	745	11	14	0		1
Varav stöd till jordbruket enligt EG's förordningar (601)	11	34	161	196	10	8	13	0	5	0
Rennäring mm (61)	115	269	72	290	166	6	11	1		4
Fiske (62)	69	563	14	575	71	1	1	0		2
Skogsbruk (64)	0	0	0	0	0	0	0	0		0
Social omvårdnad (70)	71	424	54	460	89	0	0	0		0
Varav tillsyn och rådgivning (701)	62	370	46	400	78	0	0	0	57	0
Jämställdhet mellan kvinnor och män (80)	1	5	0	5	1	0	0	0		0
Integration (85)	1	2	4	5	2	0	0	0		0
Summa	3 733	25 157	1 849	27 473	3 266	233	264	31		174
Varav Vattenmyndighetens ärenden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Varav Miljöprövningsdelegationens ärenden	31	46	0	44	33	2	2	1	63	0

¹ Avser ärenden som är beslutade av länsstyrelsen och överklagade till högre instans.

² Redovisa de ärenden som avgjorts i högre instans och vars domar/beslut inkommit till länsstyrelsen under 2007.

³ Avser ärenden som är ändrade substantiellt (t.ex. skall ändring av angivna tidpunkter ej beaktas) i förhållande till länsstyrelsens beslut.

⁴ Med genomsnittlig genomströmningstid avses tid från inkommen/initierat till beslutat ärende. Exkludera lantbruksärenden registrerade i IAKS och Ararat, LB.

⁵ De länsstyrelser som diareför samtliga handledarskap redovisar denna grupp i sin helhet under 251.

⁶ Lantbruksärenden inkl. jordbrukarstödsärenden registrerade i IAKS och Ararat.

Kommentar:

Antalet avgjorda ärenden är nästan 2 700 fler än under 2006. En stor del av ökningen ligger inom körkortsområdet. Antalet ärenden som är äldre än två år har ökat från 132 till 174 och största ökningen är inom kulturmiljö. Trots att uppföljning görs två till tre gånger per år har Länsstyrelsen inte förmått minska denna balans.

Ingående balansen av ärenden år 2007 innehåller totalt 280 färre ärenden än vad som redovisades som utgående balans 2006. Det beror på att Diabas och övriga diariesystem som används inte är gjorda för årsredovisning enligt ekonomisk modell utan för att hålla ordning på länsstyrelsens ärenden. Ärenden kan registreras retroaktivt såväl när det gäller datum för inkomna och utgående handlingar som för åtgärder och beslut. Här är Länsstyrelsen beroende av handläggarnas kunskaper om handlingarnas hantering. Länsstyrelsens registrator och arkivarie har vid tolv tillfällen under

halvdag informerat sammanlagt 110 handläggare om reglerna för registrering av handlingar och åtgärder samt rutinerna för expediering, avslut och arkivering.

Körkort och trafikföreskrifter mm inkl s.k. gröna ärenden (25)

Antalet körkort har ökat i jämförelse med år 2006 vilket till stor del beror på fler inkomna ansökningar. Antalet ansökningar om körkortstillstånd och godkännande som handledare vid privat övningskörning var markant lägre under år 2006 jämfört med tidigare år och med år 2007.

Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)

Det är inga påtagliga förändringar jämfört med föregående år. Volymen ärenden inom sakområdet utgörs av djurskyddsärenden och smittskyddsärenden. De förra består främst av förprovningar av djurstallar och ett antal beslut vid rättsenheten om djurförbud och omhändertagande av djur. Djurskyddsärenden kan ha tidskrävande handläggning som påverkar ärendebalansen. Flertalet smittskyddsärenden består av tillstånd för att få gräva ner hästar, ärenden handläggs omgående. Annan mer krävande verksamhet inom sakområdet avspeglar sig inte i antalet ärenden. Som exempel kan nämnas revision, med planering och analysarbete, av två kommuners livsmedelskontroll och djurskyddskontroll. Två ärenden på livsmedelskontroll och två på djurskydd motsvarar många arbetsdagar för två personer.

Regional utvecklingspolitik (30), Strukturfonder

I ärendebalansen ingick här tidigare felaktigt 262 strukturfondsärenden som inte togs bort från ärendebalansen år 2001 då redovisningen i kolumn E ändrades till att bestå av "Antal beslutade ärenden" från det tidigare "Antal avslutade ärenden".

Stöd till boende (41)

Antalet inkomna ärenden har minskat jämfört med år 2006. Det beror bl.a. på att reglerna för räntebidrag till ny- och ombyggnad av bostäder och stöd till konvertering från oljeuppvärmnings-system i bostadshus ändrades under året. Ändringarna innebär att stöd endast kan lämnas under förutsättning att ansökan för respektive stöd kommit in till länsstyrelsen senast den 30 juni 2007 respektive den 1 mars 2007.

Den genomsnittliga genomströmningstiden för bostadsstöden har ökat främst beroende på att Länsstyrelsen i flera fall fått invänta besked om medelstildelning till de olika stöden.

Kulturmiljö (43)

Den stora ökningen av ärendebalansen äldre än två år ska under kommande år arbetas bort. Det rör sig i flertalet fall om ärenden där begärda kompletteringar inte har lämnats in. Inom kulturmiljöområdet har Länsstyrelsen arbetat vidare i syfte att förbättra handläggningsrutinerna, förkorta handläggningstiderna och minska ärendebalansen. Mängden internremisser har varit stor och resurskrävande under 2007, varför ärendebalansen inom det egna sakområdet fortfarande var förhållandevis hög vid årets utgång. Den stora arbetsbelastning som internremisser från andra sakområden genererar och som stundtals kräver stora insatser från kulturmiljöhandläggarna, framgår dessvärre inte av den redovisade statistiken, men påverkar de resurser som står till buds för övrig ärendehandläggning.

Social tillsyn (70)

Antal ärenden har ökat kraftigt jämfört med 2006. Det avser rapporteringar av icke verkställda beslut men även till viss del s.k. individtillsynsärenden. Den jämfört med 2006 till synes mycket kraftiga ökningen av andelen tillsyn och rådgivning (701) av inkomna ärenden beror på att individtillsynsärenden fr.o.m. 2007 registreras som inkomna och inte som anmälningsärenden.

Tabell D.1 – Redovisning av vissa ärenden uppdelat på kvinnor, män och juridiska personer
 Det är avsändare/mottagare som avgör till vilken kategori i tabellen som ett ärende registreras.

A	B			C			D		
Sakområde och del av sakområde	Antal inkomna ärenden under 2007			Antal beslutade ärenden under 2007			Antal överklagade ärenden under 2007		
	Kvinnor	Män	Jur. pers.	Kvinnor	Män	Jur. pers.	Kvinnor	Män	Jur. pers.
Kommunikationer (24-25, 34), exklusive s.k. gröna ärenden	1 567	4 401	385	1 483	3 997	296	19	80	6
Regional utvecklingspolitik och konkurrens (30)	21	22	523	24	17	471	0	0	0

Kommentar:

För kommunikationer överensstämmer bilden med tidigare år och med övriga landet. Det är övervägande män som är yrkeschaufförer och innehavare av trafik tillstånd. Det är generellt också fler män som är föremål för ingripande mot körkort då män i högre grad tenderar att göra sig skyldiga till trafikbrott.

Ärendena inom regional utvecklingspolitik, strukturfonder avser i huvudsak ansökningar om projektstöd ur EU:s strukturfonder, Mål Södra skogslänsregionen och Interreg IIIA Sverige-Norge. Fysiska personer är ingen normal målgrupp för strukturfondsprogrammen. Programmen riktar sig i första hand till organisationer. Exempel på organisationer är nätverk, företag, föreningar, utbildningsanordnare, lokala utvecklings- och bygdeutvecklingsgrupper, social ekonomi, kulturinstitutioner, bransch- och intresseorganisationer, folkbildningens organisationer, kommuner, landsting, statliga myndigheter och andra offentliga organisationer. Dessutom råder speciella regler för kommersiell verksamhet. Stöd får inte ges om det riskerar att snedvrider konkurrensen. Privata företag kan därför normalt inte beviljas stöd. Detta är förklaringen till att 90-95 procent av inkomna och avslutade ärenden inom regional utvecklingspolitik strukturfonder avser juridiska personer. Resterande 5-10 procent av ärendena kan avse till exempel förfrågningar, begäran om information eller liknande och från fysiska personer, övervägande kvinnor. Fördelningen är i stort sett oförändrad från tidigare år.

LÄNSSTYRELSENS VERKSAMHETSOMRÅDEN SAMT VERKSAMHETSGRENAR

VO Kunskapsuppbyggnad, samordnings- och sektorsövergripande arbete

Mål: Ett långsiktigt hållbart förverkligande av den nationella politiken genom samordning och hänsynstagande till olika sakintressen.

Verksamhetsgren Utåtriktat sektorsövergripande arbete

Tabell 1.1 - Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter 2007 för verksamhetsgren Utåtriktat sektorsövergripande arbete	Kostnader (tkr)	Årsarbetskrafter¹
Totala kostnader VG Utåtriktat sektorsövergripande arbete (exkl. OH)	30.882	40,4
<i>varav</i> Övrig förvaltning (200, 201)	1.139	1,7
<i>varav</i> Trafik (240, 250)	238	0,3
<i>varav</i> Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor.(280, 289)	358	0,5
<i>varav</i> Regional utvecklingspolitik och konkurrens (300)	5.262	4,1
<i>varav</i> Infrastruktur (34)	654	0,7
<i>varav</i> Hållbar samhällsplanering och boende (400-402)	2.518	4,9
<i>varav</i> Energiomställning (420, 421, 422)	849	1,3
<i>varav</i> Kulturmiljö (430)	1.120	1,9
<i>varav</i> Krishantering, skydd mot olyckor och civilförsvar (450, 451-455, 459)	3.912	4,7
<i>varav</i> Naturvård och miljöskydd (500)	5.795	9,5
<i>varav</i> Lantbruk (600)	2.381	3,6
<i>varav</i> Rennäring (610)	789	1,3
<i>varav</i> Fiske (620)	564	0,9
<i>varav</i> Social omvårdnad (700)	1.037	1,5
<i>varav</i> Jämställdhet (80)	3.933	3,3
<i>varav</i> Integration (85)	333	0,4
Verksamhetsgrenens andel av myndighetsövergripande kostnader (10 + 11)	9.268	8,1
Totala kostnader VG Generellt sektorsövergripande arbete (inkl. OH)	40.150	48,5

Tabellen skall innehålla verksamhetskostnader enligt resultaträkningen. Fakta i tabellen skall redovisas endast för 2007.

¹ Uppgifterna avser all anställd personal vid länsstyrelsen, oavsett finansiering och anställningsform. Se vidare ESV:s allmänna råd till 2 kap. 4 § förordningen(2000:605) om budgetunderlag och årsredovisning. En årsarbetskraft motsvarar 220 arbetsdagar per år.

Tabell 1.1.2 – För sakområdet jämställdhet

Kostnader/intäkter för sakområde Jämställdhet	2007	2006	2005
Verksamhetskostnader inkl. OH¹ (tkr)	3.933	4.129	5.005
<i>varav</i> ramanslag 32:1, netto (tkr)	730	889	876
<i>varav</i> övrig finansiering (tkr)	3.203	3.239	4.129
Andel av länsstyrelsens totala verksamhetskostnader (%)	2	2	3
Verksamhetsintäkter	0	11	145

¹ Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11)

Mål 1: Länsstyrelserna skall stärka det sektorsövergripande arbetet och samordningen av de olika sakområdena för att uppnå effektiva lösningar och bidra till en hållbar utveckling i länen

Länsstyrelserna skall för sakområdena kulturmiljö, naturvård och miljöskydd, integration samt för hållbar utveckling redovisa,

- *länsstyrelsens framgångsfaktorer som bidragit till att stärka det sektorsövergripande arbetet för en hållbar utveckling och en kortfattad bedömning av varför det varit framgångsrikt,*
- *eventuella svårigheter och hinder för att arbeta sektorsövergripande på ett effektivt sätt, samt*
- *vilka behov det finns av kunskapsstöd eller annat stöd för att vidareutveckla integrations- och hållbarhetsperspektivet i länsstyrelsernas verksamhet.*

Miljöskydd

Framgångsfaktorer

Länsstyrelsen bedömer att miljömålsarbetet för alla sakområden är nationellt, regionalt och lokalt samlande och fokuserande för planering och beslutsfattande. Arbetet lägger en grund för samsyn i myndighetsutövningen. Indikatorernas utveckling leder till en feedback som är nödvändig för att det långsiktiga arbetet ska kunna drivas mot de nationellt uppsatta målen.

Länsstyrelsen anser att de regionalekonomiska medel som ställts till förfogande i nu totalt tre ramprogram, skapat externt intresse för praktiskt genomförbart åtgärdsarbete med direkta kopplingar till de regionala miljömålen. Ramprogrammen har varit framgångsrika i det att ett stort antal åtgärder som annars inte skulle ha genomförts nu blivit utförda. Våren 2007 slutredovisades det andra ramprogrammet, och strax innan sommaren utlystes ett tredje ramprogram, benämnt Miljömålsmiljonen 2007. Elva projekt som syftar till att genomföra åtgärder för att uppnå viktiga regionala miljömål, kommer att genomföras under det närmaste året. De beviljade projekten ska vara slutförda senast sista december 2008. Av de elva projekten har sex kopplingar till energi- och klimatarbete. Bland övriga projekt finns många insatser som syftar till att bevara eller förstärka biologisk mångfald i skogar och vattendrag. Ansökningar lämnades in från företag, kommuner, föreningar och myndigheter. Den beräknade kostnaden för samtliga projektförslag uppgick till 4,3 miljoner, och från Miljömålsmiljonen söktes totalt 1,9 miljoner som medfinansiering.

Medel ur KLIMP- program har beviljats sedan år 2000 till ett totalt stödvärde om 55,4 mnkr. Bidragen är fördelade på 45 åtgärder. Östersunds kommun har under året lämnat in ytterligare en KLIMP-ansökan om stöd (34 mnkr) för åren 2008-2010 till nio nya åtgärder. Kommunens program omfattar främst åtgärder om energiomställning men även andra åtgärder i form av biogasanläggning för fordonsbränsle, folkbildning för klimatsmart småhusbyggande samt information om klimatfrågan och det klimatarbete som bedrivits i Östersunds kommun. På Länsstyrelsens hemsida finns uppdaterad information om KLIMP och vilka program och åtgärder som genomförs i länet. KLIMP-programmet har varit framgångsrikt med anledning av att bidrag är en förutsättning för att åtgärderna ska kunna genomföras.

Svårigheter och hinder för att arbeta sektorsövergripande på ett effektivt sätt

Länsstyrelsen ser den formella Miljödomstolsprocessen som ett visst hinder för att få gehör för den ekologiska dimensionen i en hållbar utveckling. Beslutspraxis omfattar inte miljömålsfrågor vilket innebär att miljömålen väger mindre tungt i beslut som ska fattas i miljödomstolarna.

Kulturmiljö

Framgångsfaktorer

Samverkan och samordning mellan olika sakområden har under året bidragit till en rad positiva effekter. Under året har bl.a. insatser gjorts i Linsellborren från såväl naturvårdens som kulturmiljövårdens sida. Vid Sågholmen har fisket restaurerats i ett område rikt på lämningar från flottningsepoken. Ett nära och tidigt samarbete mellan berörda funktioner har där bidragit till att samtliga berörda parter känner sig tillfreds. I förlängningen öppnas här också möjligheter till att förena insatser och information i områden med höga värden avseende såväl kultur- som naturmiljöer och fiske. Inriktningen mot ökad samverkan med andra har medfört en rad synergieffekter med såväl ett förmerande av ekonomiska insatser till kulturmiljövården som ett ökat kunskapsunderlag och en bättre förmedlingsverksamhet. De långsiktiga effekterna av kulturmiljövårdens satsningar ökar därmed. Att samarbeta i vidare projekt skapar också nätverk och nya samarbetskonstellationer, vilka kommer att bli betydelsefulla på såväl kort sikt som mera långsiktigt.

Det nära samarbetet med Skogsstyrelsen inom projektet Skog & Historia har bidragit till att kunskapen om kulturmiljövården i skogsmiljö har ökat betydligt. Projektet i sin nuvarande form går mot sitt slut, men har bidragit till att nya samarbetsformer nu aktivt skall prövas.

Svårigheter och hinder för att arbeta sektorsövergripande

För att arbeta effektivt med sektorsövergripande arbeten och samordning av olika sakområden behöver Länsstyrelsen tillföras resurser. Inom t.ex. kulturmiljö innebär handläggandet av såväl egna ärenden som yttranden i andra sakområdens ärenden att det blir svårt att på ett effektivt sätt delta i och påverka utvecklingen. För att på ett effektivt sätt integrera kulturmiljöperspektiven i länsstyrelsens sektorsövergripande arbete behöver sakområdet ytterligare resurser.

Behov av kunskapsstöd

För att vidareutveckla det sektorsövergripande arbetet i Länsstyrelsens verksamhet behöver medarbetarna ökad insikt i andra sektors och sakområdens intresseområden och arbetssätt.

Naturvård

Framgångsfaktorer

Arbetet med Natur- och kulturturismprogrammet har stärkt såväl den interna som den externa dialogen i dessa frågor, vilket har bidragit till utvecklingen av en hållbar natur- och kulturturism. Utöver detta programarbete kommer ett seminarium att anordnas under 2008 med syfte att ytterligare inspirera till en sådan utveckling.

Projektet Lokal förvaltning i Frostviken har fortsatt och den första etappen är avslutad. Under året genomfördes en resa till sydvästra Canada med syfte att studera lokal förvaltning i områden som förvaltas av indianer i staten British Columbia. I resan deltog såväl olika intressen inom Länsstyrelsen som företrädare för den lokala näringen och samebyarna. Länsstyrelsens ambition är att under 2008 arbeta vidare med bl.a. en översyn av naturskyddet i Frostviksfjällen i samarbete med lokala intressen.

Länsstyrelsens natur- och kulturmiljöfunktioner, tillsammans med Länsmuseum, har påbörjat ett projekt för att ta fram ett kunskapsunderlag för förvaltning/bevarande av natur- och kulturvården inom Vålådalens naturreservat. Detta innebär ett utökat samarbete mellan natur- och kulturvårdssektorn vilket bör kunna bidra till en hållbar utveckling inom området. Ett av syftena med projektet är att ta fram underlag som är värdefullt i framtida förvaltningsarbete och kan även utgöra underlag vid en eventuell nationalparksbildning i området.

Inventering av stora rovdjur genomförs årligen som en del i miljöövervakningen, men framför allt för att ta fram underlag för ersättningar inom renskötseln men även för annan rovdjursförvaltning. Arbetet sker genom ett väl utvecklat samarbete mellan Länsstyrelsen och samebyarna. Arbetet med rovdjursförvaltning diskuteras löpande i länets regionala rovdjursgrupp, där myndigheter och organisationer ingår. Länsstyrelsen anser att detta arbete har utvecklats successivt och att det bidrar till att på sikt åstadkomma en hållbar rovdjursförvaltning.

I samarbete med polisen bedriver Länsstyrelsens naturförvaltning tillsyn av såväl faunakriminalitet som terrängkörning. Samarbetet har varit framgångsrikt och särskilt den i Östersund stationerade polishelikoptern har bidragit till effektivitet i arbetet. Verksamheten har därmed i någon mån bidragit till förverkligandet av några "gröna", i länet prioriterade, miljömål.

Behov av kunskapsstöd

Vidareutbildning inom tillsynsområdet och inom rovdjursförvaltningen, främst för fältpersonalen är angelägen.

Integration

Framgångsfaktorer

Länsstyrelsens nya uppdrag att verka för att kommunerna har tillräcklig kapacitet för att ta emot skyddsbehövande har inneburit dels att länsstyrelsen tillförts resurser för att arbeta med integrationsfrågor dels en naturlig kontaktyta mot kommunerna. Själva arbetet har nyligen påbörjats, vilket innebär att det är svårt att se effekterna ännu, men flera idéer till samverkan mellan kommunerna diskuteras som kan ge förbättringar för invandrarna.

Svårigheter och hinder för att arbeta sektorsövergripande

De flesta myndigheterna och kommunerna saknar resurser för att underlätta integrationen för invandrare som inte är skyddsbehövande. Det försämrar möjligheterna att arbeta över gränserna för denna grupp.

Hållbar utveckling

Framgångsfaktorer

Länsstyrelsen Jämtlands län har under året organiserat det tvärsektoriella arbetet i två olika forum; Samverkansgrupp för Hållbar utveckling samt ett s.k. tvärsamrådet som är ett diskussionsforum. Intentionen har varit att samrådet ska verka för kvalitetshöjning av länsstyrelsens arbete samt bidra till en resurs- och tidseffektiv handläggning.

Det praktiska arbetet med att utveckla hållbarhetsindikatorer samt genomföra en hållbarhetskonferens har varit framgångsrikt och visat på hur vi kan nyttja våra olika kompetenser och erfarenheter på ett bra sätt. Likaså arbetet med HKB har i hög grad skett tvärsektoriellt och bidragit till integrering av miljö, barn och jämställdhetsperspektiv i samhällsplanering, programarbete samt projekthandläggning.

Svårigheter och hinder för att arbeta sektorsövergripande på ett effektivt sätt

Hållbar utveckling och tvärsektoriellt arbete är begrepp som det fortfarande råder stor förvirring om, både om dess innehåll men även sambanden mellan de olika områdena. Även om det finns ett organiserat forum står eller faller det med chefens kunskap och intresse. Tvärsektoriella frågor i konkurrens med ärendehantering prioriteras inte. Även om det finns formella beslut om arbetet säger de inget om arbetstider med risk för att enskilda medarbetare behöver "förhandla" om sin medverkan.

Behov av kunskapsstöd

Länsstyrelsen har en stor kunskapsbas inom organisation där det på ett strukturerat sätt borde gå att utveckla utbytet mellan avdelningar och sakområden i högre grad än vad som görs för närvarande. Men det behövs även externt stöd vid riktade insatser där praktiska exempel kan ges kopplade till olika sakområden.

Mål 2: Länsstyrelsen skall ha förmåga att vid räddningstjänst eller vid en kris som berör länet snabbt kunna upprätta en ledningsfunktion avseende bl.a. samordning och information. Funktionen skall vara utbildad och övad för sådana händelser.

Länsstyrelsen skall redovisa genomförd utbildnings- och övningsverksamhet samt erfarenheter av inträffade händelser där hela eller delar av ledningsfunktionen har tagits i anspråk.

Utbildning och övning

Länsstyrelsen har genomfört stabsutbildning med den personal som ingår i krisledningsorganisationen. Utbildningen, som är upplagd enligt en genomförandeplan på två år, fortsätter under 2008. Under 2007 har funktionerna i staben (lägesfunktion, analys/beredning och informationsfunktion) genomgått en grundläggande utbildning. Totalt omfattar utbildningsinsatsen ca 40 personer. Länsstyrelsen har deltagit i bl.a. en, för Norrlandslänen, gemensam larmövning. Även en larmövning på temat allvarligt problem i en större damm inom kraftindustrin har genomförts.

Verkliga händelser

Länsstyrelsen har också initierat samordningsarbete efter vädervarningar vid två tillfällen under året. Länsstyrelsen kallade vid dessa tillfällen samman representanter för aktörerna inom krishanteringssystemet för samordning av, i första hand, information. Länsstyrelsen har även förmedlat stöd i form av frivilligresurser från radioamatörerna i samband med en långvarig telestörning.

Mål 3: Verksamheten skall bedrivas så att samhällets grundläggande behov av samordning, samverkan och information på regional nivå säkerställs vid olyckor och kriser i samhället. Länsstyrelserna skall såväl före som under och efter en kris stödja inblandade parter, såsom kommuner, myndigheter och organisationer, i syfte att få till stånd samordning och en gemensam inriktning för de åtgärder som behöver vidtas. I händelse av ett krisläge skall länsstyrelserna på en sektorsövergripande nivå kunna informera samhällsaktörer och allmänhet om förlopp, konsekvenser och de åtgärder som planeras av ansvariga aktörer

Inom ramen för uppgiften som områdesansvarig myndighet skall länsstyrelsen redovisa en bedömning av sin förmåga vid svåra påfrestningar på samhället i fred.

Länsstyrelsens förmåga att initiera

Länsstyrelsen anser att förmågan att initiera krishanteringsarbete är *god* och att funktionen Tjänsteman i beredskap (TiB) fungerar väl. Ett totalfunktionsprov av ledningsplatsen har genomförts och brister som framkommit genom denna har åtgärdats. Därmed bedöms ledningsplatsens tekniska funktion vara god.

Länsstyrelsen delar in förmåga att leda samverka och informera i två nivåer:**Nivå 1.**

När det gäller Länsstyrelsens krishanteringsarbete i ordinarie organisation men med en förstärkt TiB-organisation bedömer Länsstyrelsen den sammantagna förmågan som *god med vissa brister*. Detta har även prövats vid flera verkliga händelser. Länsstyrelsen bedömer det som näst intill omöjligt att bedriva krishanteringsarbete utan att komplikationer, störningar och problem uppstår.

Det kan vara fråga om allt från att teknik inte fungerar för tillfället till att personal inte är nåbar. Länsstyrelsen anser ändå att det finns goda förutsättningar för myndigheten att agera i sin roll i samband med denna nivå av kriser/störningar.

Nivå 2.

Vid krishanteringsarbete som är så omfattande att Länsstyrelsens krisstab måste etableras bedöms förmågan som *godtagbar men med vissa brister*. Organisation och instruktion för myndighetens krisstab är sedan tidigare fastställda. Under året har personalen genomgått en första del i ett utbildningspaket för staben. De slutliga delarna i utbildningen – samträning av staben och en regional övning kommer att genomföras under 2008. Förmågan kommer att ytterligare förbättras med det planerade utbildningsprogram som genomförs under 2008.

- *Länsstyrelsen skall också redovisa de förhållanden och gränssättande faktorer i myndighetens verksamhet och inom myndighetens ansvarsområde som allvarligt utgör en begränsning av samhällets förmåga vid svåra påfrestningar på samhället i fred.*

Länsstyrelsen bedömer det som sannolikt att komplikationer, störningar och problem uppstår under kris. Det kan vara fråga om allt från att teknik inte fungerar till att personal inte går att nå. Förmågan till improvisation kan därför bli avgörande för hur en kris kan lösas under särskilt svåra störningar. Länsstyrelsen bedömer att bl.a. den tekniska kompetens som finns inom organisationen och hos dem som länsstyrelsen samverkar med ska kunna hitta möjligheter att bedriva verksamheter.

- *Länsstyrelsen skall översiktligt redovisa de åtgärder som vidtagits för att verka stödjande med avseende på kommuner, landsting och organisationer inom området skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar.*

Utbildning

Länsstyrelsen har genomfört webbaserat informations system (WIS) med WIS-utbildning samt förmedlat WIS-anslutning för samverkande myndigheter som Polisen, Landstinget, Bergs, Härjedalens, Östersunds kommun, Norra Jämtlands Räddningstjänstförbund.

Länsstyrelsen har förmedlat krisledningsutbildning till de kommuner som tidigare inte genomgått någon sådan. Länsstyrelsen har även i samarbete med länets krishanteringsråd genomfört en regional samverkanskurs i krishantering och räddningstjänst. Elever i kursen har varit personal från kommunerna (räddningstjänst och kommunledning), polisen, landstinget, länsstyrelsen och SOS Alarm. I årets kurs deltog även en representant för länsstyrelsens motsvarighet i Nordtröndelag, Norge (fylkesmannen).

Flera gånger har konstaterats att det finns ett underskott på utbildning och övning inom krisberedskapsområdet. Länsstyrelsen har därför erbjudit kommunerna, landstinget och polisen ett samarbete om en gemensam resurs för utbildning och övning. Beslut om detta kommer att fattas under första delen av 2008.

Möten

Länsstyrelsen har, i olika nätverk utöver ovan nämnda, genomfört regelbundna möten med de aktörer som har betydelse för länets krishantering. Länsstyrelsen i Jämtlands län har i samarbete med Länsstyrelsen i Västernorrlands län anordnat en gemensam tillsynsträff för kommunal tillsynspersonal inom räddningstjänstområdet. Syftet med detta (årligen återkommande) möte är erfarenhetsutbyte. Ett dammsäkerhetsseminarium har genomförts i samarbete med Länsstyrelsen i

Västernorrland, Räddningsverket och Svenska kraftnät. Syftet med detta har varit att presentera modeller för samverkan mellan länsstyrelsens miljöbalktillsyn och kommunernas tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor. Ett annat syfte var att återföra erfarenheter av gemensamt genomförd tillsyn.

Länsstyrelsen leder ett nätverk som består av säkerhetssamordnare från samtliga kommuner, landstinget, polisen och försvarsmakten. För att skapa ett bra samarbete i gruppen har ett utvecklingsseminarium genomförts. För gruppen arbete har även en s.k. sharepointplats på webben organiserats. Syftet med denna är att säkerhetssamordnarna där ska kunna utbyta information och arbetsmaterial. Det krishanteringsråd som Länsstyrelsen driver och som består av representanter för regionala aktörer i krishanteringssystemet genomför två möten årligen med bl.a. diskussionsövningar som en återkommande programpunkt. Inom ramen för krishanteringsrådet har träffats en överenskommelse om hur samarbetet ska fungera under kriser.

Länsstyrelsen driver/ingår även i flera olika nätverk med syftet att mildra effekterna av och samordna information i samband med höga flöden höga.

Projekt

Länsstyrelsen har genomfört ett projekt avseende sårbarhet i länsstyrelsens och kommunernas telekommunikationer. I projektet har samtliga kommuner i länet deltagit. Resultatet kommer att presenteras under första delen av 2008. Ett av syftena med projektet är att skapa underlag för prioritering av förbättringsåtgärder i telekommunikationssystemen i framtiden.

Övrigt

Länsstyrelsen har fortsatt arbetet med att koordinera ett omfattande arbete som innebär samlokalisering av en rad organisationer med uppgift att öka tryggheten för dem som bor och vistas i Jämtlands län. Projektet har nått så långt att samtliga berörda beslutat om den detaljprojektering som pågår.

Projektets idé är att genom att gemensamt nyttja lokaler, materiel och tekniska lösningar få tillgång till resurser som varje organisation annars kanske inte var för sig har möjlighet att skaffa. Närheten innebär också att larmärenden kan hanteras effektivare och att alla inblandade får en gemensam lägesbild vid allt från normala händelser till allvarliga olyckor och krishändelser i syfte att ge medborgarna bästa möjliga hjälp när den behövs som mest. Tanken är också att Länsstyrelsen ska kunna utöva sin samordningsroll från denna plats i samband med extraordinära händelser.

I projektet ingår Norra Jämtlands räddningstjänstförbund, Landstinget, Polisen, SOS Alarm, Tullen och Åklagarna. Utredningen görs i samarbete med Räddningsverket, Krisberedskapsmyndigheten och fastighetsägaren Vasallen.

Mål 4: Länsstyrelsen skall bidra till att uppnå de jämställdhetspolitiska målen i länet. Särskilt fokus skall under året läggas på Regional utveckling, Landsbygdsutveckling, Social tillsyn, Kommunikationer. Samverkan skall ske med strategiska statliga myndigheter och andra viktiga aktörer i länet.

Länsstyrelserna skall redovisa

- hur arbetet med jämställdhetsintegrering har bidragit till en utveckling av verksamheten inom ovanstående områden, särskilt med avseende på resultat av det utåtriktade arbetet,

Generella jämställdhetsintegreringsåtgärder

Länsstyrelsens ledningsgrupp har diskuterat jämställdhetsintegreringens utveckling vid två tillfällen under 2007. Personal vid länsstyrelsen har erbjudits möjlighet att delta vid fyra olika halvdagsföreläsningar på temat "Lika villkor", om de nya jämställdhetspolitiska målen. Syftet med föreläsningarna har varit att genom ökad intern kompetens förbättra det utåtriktade jämställdhetsarbetet. Föreläsningarna har även erbjudits externa aktörer. Flera av de utpekade verksamhetsområdena har samverkat i arrangerandet av en hållbarhetskonferens med ett integrerat jämställdhetsperspektiv. I arbetsgruppen som utvecklat hållbarhetsindikatorer har flera sakområden varit representerade. Gruppen har haft ett uttalat jämställdhetsperspektiv som genomsyrar slutprodukten både i statistik och löpande text.

Verksamhetsutveckling

Social tillsyn upplever att de genom ökad genusmedvetenhet på ett bra och integrerat sätt kan ta upp jämställdhetsfrågor i de kontakter man har med externa aktörer. Som ett led i att stödja och utveckla kommunernas jämställdhetsarbete anordnades under 2007 ett tredje seminarium på temat, hedersrelaterat våld.

Inom **Regional utveckling**, inklusive **kommunikationer**, har jämställdhetsintegrering utvecklats under flera år, inte minst inom olika strategier, planer och program. Att föra över kunskapen i konkreta och vardagliga åtgärder sker gradvisa och i olika takt. Inom vissa områden har det varit lättare att hitta lösningar, däribland inom företagsstöd som efterfrågar jämställdhetsplaner men även diskuterar jämställdhet i bredare mening i kontakter med företagen. Generellt har jämställdhetsaspekter fått större utrymme både i analyser och vid ärendehandläggning gentemot externa aktörer.

En funktion inom **Lantbruksavdelningen** deltog under 2006 tillsammans med Regional utveckling i ett utbildningspaket med Jämstöd. I början av 2007 gjordes en uppföljning i syfte att konkretisera arbetet. Den arbetsgrupp som var tänkt att bildas för fortsatt arbete saknas fortfarande.

- *vilka insatser som gjorts för att övergripande stödja viktiga aktörer i länet när det gäller jämställdhetsintegrering, omfattningen och resultatet av dessa insatser, samt*

Länets **Jämställdhetsråd** har under 2007 haft tre möten i syfte att bidra till ökad medvetenhet samt visa på goda praktiska exempel. Fokus har lagts på ojämsställd vård och omsorg, våld samt jämställd samhällsplanering. Noteras kan att kommunerna i sina översikts- och detaljplaner i högre grad nämner jämställdhetsaspekter. **Östersunds kommun** har under flera år fått stöd i sitt projekt "Jämställda transporter" vilket också haft goda effekter på kommunens fysiska planarbete. **Glesbygdverket** fick under 2006 stöd från Länsstyrelsen samt Jämstöd. Under 2007 har de fått fortsatt stöd att utveckla sin handlingsplan för jämställdhetsintegrering. Effekter av detta märks inte minst i verkets årsbok.

Folkhälsoinstitutet, FHI har fått stöd med jämställdhetsaspekter i ett gemensamt arbete med att utveckla Hälsokonsekvensbedömning (HKB). Östersund kommun som även medverkat i HKB-arbetet har bidragit med praktiskt exempel på jämställdhet i fysisk planering vilket är sekundära effekter från "Jämställda transporter".

Nutek har fått stöd i arbetet med att utveckla och praktiskt prova checklistor vid bedömning av strukturfondsansökningar. Länsstyrelsen har tillsammans med **Röda Korset** erbjudit både egna medarbetare samt externa aktörer en föreläsning på temat "Lika viktigt" – att gå från ord till handling i jämställdhetsarbetet.

- *hur länsstyrelserna samverkat med Boverket i verkets arbete med att utveckla jämställdhetsperspektivet i den fysiska planeringen.*

Samverkan med Boverket rörande verkets arbete med att utveckla jämställdhetsperspektiv har inte skett på annat sätt än en skrivelse i slutet av 2007 där Länsstyrelsen påtalat behovet av kunskapshöjande aktiviteter riktade till både länsstyrelser och kommuner.

Mål 5: Aktuell och samordnat underlag om hushållning med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt skall finnas tillgängligt och på ett samlat sätt användas i länsstyrelsernas verksamhet inom olika sakområden. Länsstyrelserna skall genom tidiga kontakter och samråd verka för att de nationella och regionala perspektiven får genomslag i kommunernas fysiska planering enligt plan- och bygglagen (1987:10, PBL) och att planeringen samordnas så att den främjar en hållbar utveckling i länet och regionen.

Redovisas separat till Boverket med kopia till regeringen (Miljödepartementet). **2007-11-30**
Rapport: "Redovisning till Boverket enligt länsstyrelsernas regleringsbrev 2007"
Dnr: 400-14147-07.

Mål 6: Länsstyrelserna skall tillsammans med andra aktörer verka för att samhället blir tillgängligare för alla.

Redovisas separat till Regeringen (Socialdepartementet) senast 2007-10-15
Rapport: "Länsstyrelsens medverkan till ett tillgängligare samhälle för personer med funktionshinder under 2007"
Dnr: 100-12163-07.

Mål 7: Länsstyrelserna skall verka för att främjande av energiomställning integreras i relevanta sektorer. Länsstyrelserna skall därvidlag verka för att andelen förnybar energi ökar och bidra med insatser för att uppnå det nationella planeringsmålet för vindkraft samt främja energihushållning (prop. 2001/02:143, bet. 2001/02:NU17, rskr. 2001/02:317).

Länsstyrelserna skall redovisa sitt arbete med att främja energihushållning och utbyggnaden av förnybara energikällor särskilt med avseende på vindkraft. Länsstyrelserna skall även redovisa arbetet med att stödja Statens energimyndighets arbete med att uppdatera de områden som energimyndigheten anser vara av riksintresse för vindkraft, regionala planeringsmål och planering för vindkraftsetablering. Länsstyrelserna skall särskilt redovisa sina insatser för organisering och kompetensuppbyggnad inom området energiomställning.

Länsstyrelsen har förberett en introduktion av ett nytt webb-GIS. Planeringsunderlag med en redovisning av förutsättningarna för vindkraftsutbyggnader kommer att finnas tillgängligt i denna GIS-tjänst. Mellankommunal samverkan ifråga om vindkraftsutbyggnader har stimulerats genom anordnande av seminarier och informationsutbyte inför kommunernas gemensamma ansökan till Boverket om planeringsstöd. Länsstyrelsen har lämnat in en ansökan till Boverket om stöd för att ta fram ett underlag för länsövergripande analyser av förutsättningarna för vindkraftsutbyggnad.

Under året har det inledda samarbetet mellan Länsstyrelsen, Energikontoret, kommunala energirådgivare och konsumentvägledningen fortsatt. Inom ramen för detta samarbete har informationskampanjer om sol- och biobränsle samt energieffektivisering i offentliga lokaler

genomförts i respektive kommun. Frågor avseende energieffektivisering i företag har behandlats i ett särskilt tillsynsprojekt.

Arbetsgruppen kring Hållbart byggande har bland annat arrangerat ett seminarium om byggande av s.k. passivhus. Gruppen arbetade också för genomförandet av den utbildning inom ByggaBoDialogen som hölls i länet under hösten 2007. Arbetsgruppen består av representanter från Energikontoret, Östersunds kommun, Mittuniversitetet, Folkhälsoinstitutet och Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen har också informerat sex av de åtta kommunstyrelserna i länet samt miljö- och samhällsnämnden i en kommun om länsstyrelsens samordningsuppdrag i energiomställningen. I den kommun som ännu inte fått information om samordningsuppdraget är ett möte inplanerat till kommunstyrelsens möte under januari 2008.

Länsstyrelsen har påbörjat planeringsarbetet för en regional energi- och klimatstrategi för länet. Strategin är dels ett länsstyrelseuppdrag för 2008 men sedan tidigare också en åtgärd i det regionala miljömålet kring Begränsad klimatpåverkan.

Verksamhetsgren Regional utveckling		
Tabell 1.2 - Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter 2007 för verksamhetsgren Regional utveckling	Kostnader	Årsarbetskrafter
Totala kostnader VG Regional utveckling (exkl. OH)	21.143	20,2
<i>varav</i> Tillväxtprogram m.m. (301, 309)	2.409	2,4
<i>varav</i> Företagsstöd (302)	2.319	4,2
<i>varav</i> Regional projektverksamhet (303)	1.198	2,2
<i>varav</i> Uppföljning och utvärdering av regionala stöd (305)	1.205	1,2
<i>varav</i> Gränsregionalt samarbete (306)	0	0,0
<i>varav</i> Konkurrensfrågor (307)	11	0,1
<i>varav</i> Utveckling av jordbruksnäringen och landsbygden (604)	14.001	10,2
Verksamhetsgrenens andel av myndighetsövergripande kostnader (10 + 11)	6.346	4,1
Totala kostnader VG Regional utveckling (inkl. OH)	27.489	24,2

Tabellen skall innehålla verksamhetskostnader enligt resultaträkningen. Fakta i tabellen skall redovisas för 2007.

Tabell 1.2.1 Åtgärder inom regional utvecklingspolitik					
	2007	2006	2007		
Fördelning av beslut fattade mot bemyndigande (tkr)			Kvinnor	Män	Juridiska personer
1. Regionalt investeringsstöd	44.100	63.558	0	0	44.100
2. Regionalt bidrag till företagsutveckling (exkl. stöd till kommersiell service)	20.499	9.012	1.003	868	18.628
<i>varav</i> Regionalt bidrag till företagsutveckling (exkl. konsultcheckar)	19.642	8.547	958	801	17.883
<i>varav</i> konsultcheckar	857	465	45	67	745
3. Stöd till kommersiell service	4.232	5.202	0	105	4.127
4. Sysselsättningsbidrag	0	0	-	-	-
5. Såddefinansiering	1.800	1.595	0	100	1.700
6. Regional projektverksamhet	61.112	26.357	0	0	61.112
Totalt	131.743	98.927	1.003	1.073	129.667
7. Företagsstöd 2007 mot bemyndigande (ändamål 1-5 ovan) som avser medfinansiera EG:s strukturfondsprogram (tkr)	2.560		202	86	2.272
8. Regional projektverksamhet 2007 mot bemyndigande som medfinansierar EG:s strukturfondsprogram (tkr)	42.486	2.949	0	0	42.486
9. Beslut år 2007 mot bemyndigande som avser medfinansiering av regionala tillväxtprogram (tkr) exklusive ändamål 7	122.294	98.927	1.003	868	120.247
<i>varav</i> medfinansiering av EG:s strukturfondsprogram	42.486		0	0	42.486

Redovisade belopp under ändamålen 1-6 skall inkludera ev. medfinansiering av EG:s strukturfondsprogram (se 20 § Anslagsförordningen (1996:1189))

Kommentar: Investeringsvolymerna i företagsstöd är fortfarande på hög nivå, totalt har företagsstöden medfinansierat investeringar på 285 mnkr. Utväxlingen på de regionalpolitiska medlen har varit god. Den genomsnittliga stödnivån för de två dominerande stödformerna, det regionala investeringsstödet och regionalt bidrag till företagsutveckling, har varit 23 % under året.

Tabell 1.2.2 Åtgärder inom regional utvecklingspolitik		
Fördelning av beslut fattade mot bemyndigande avseende stöd till ekonomiska föreningar (t.ex. kooperativ verksamhet) (tkr)	2007	2006
Företagsstöd	700	1.611
Regional projektverksamhet	16.275	1.309
Totalt	16.975	2.920

Redovisade belopp skall inkludera ev. medfinansiering av EG:s strukturfondsprogram

Kommentar: Av det belopp som redovisats för företagsstöd avser hela beloppet stöd till kommersiell service. När det gäller den regionala projektverksamheten så är det till ett antal projekt inom ramen för tillväxtprogrammet där tyngdpunkten, 14 mnkr, avser fokusområdet upplevelsenäringsarna.

Tabell 1.2.3 Åtgärder inom regional utvecklingspolitik	
Fördelning av beslut fattade mot bemyndigande avseende stöd till lokala och regionala resurscentra för kvinnor (tkr)	2007
Lokala och regionala resurscentra för kvinnor	0

Kommentar: Stöd till lokala och regionala resurscentra har skett med Nuteks medfinansiering till basverksamhet.

Mål 1a: (län utan regionala självstyrelseorgan eller samverkansorgan)

Länsstyrelsernas samordning av det regionala utvecklingsarbetet skall bidra till en hållbar regional utveckling genom effektiv samverkan och lokal och regional förankring.

Länsstyrelserna skall senast den 2 juli 2007 till regeringen (Näringsdepartementet) samt i årsredovisningen redovisa

- *länsstyrelsens medverkan till genomförandet av den nationella strategin inför regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007—2013, vilka av den nationella strategins prioriteringar som länsstyrelsen utgått från samt vilka av länsstyrelsens verksamheter som*
- *berörts eller kommer att beröras, samt hur gemensamma insatser med andra myndigheter har prioriterats medstrategin som grund, vilka myndigheter som har medverkat, hur statliga myndigheters insatser har samordnats, samt vilka nationella myndigheters medverkan som har efterfrågats.*

Länsstyrelsen återrapporterade enligt regleringsbrevets mål 1a under verksamhetsgren Regional utveckling i skrivelse till regeringen daterad 2007-06-28, dnr 300-8051-07. Nu lämnas följande kompletterande redovisning utifrån frågorna.

1. Länsstyrelsens medverkan till genomförandet av den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007-2013

Länsstyrelsen antog under 2006 ett regionalt utvecklingsprogram kallat Regional utvecklingsstrategi. Den regionala utvecklingsstrategin är ett övergripande visions- och strategidokument som skall vara vägledande för ett antal underprogram, s.k. handlingsprogram för länets utveckling varav regionala tillväxtprogrammet är ett. Denna strategi är väl förankrad i länet via rådet för regional utveckling som är en politisk styr- och förankringsgrupp för regionalt utvecklingsarbete. Arbetet med regionala utvecklingsstrategin fortsätter med årlig uppföljning av de ingående delprogrammen och delstrategierna samt att Länsstyrelsen arbetar

fram övergripande indikatorer för länets utveckling samt en årlig presentation "Läget i Jämtlands län".

Länsstyrelsen har arbetat vidare med att initiera projekt samt att medverka till att det regionala strukturfondsprogrammet för Mellersta Norrland samt Interregprogram Sverige - Norge kommer igång och blir operativa. I detta arbete har den nationella strategin fortsatt varit vägledande och styrande för de insatser som valts.

Vid möte med Rådet för regional utveckling den 19 november 2007 presenterades utkast till indikatorer för länets regionala utvecklingsstrategi. Dessutom presenterades ett utkast till revidering av länets tillväxtprogram med den nationella strategin som grund. Detta är även förankrat i det nyinrättade länspartnerskapet. Tillväxtprogrammet kommer att bli processororienterat och styrande för de insatser länet vill göra bl.a. med stöd av de nya strukturfondsprogrammen.

Under hösten har följande aktiviteter förutom stöd till projekt och företag genomförs inom ramen för tillväxtprogrammet:

- Samverkansprojekt kring hållbar, lärande tillväxt med Gotlands kommun.
- Initiativ om samverkan mellan Nutek, Vinnova, KK-stiftelsen, region Skåne och länsstyrelsen i Norrbottens län för att driva ett gemensamt utvecklingsarbete kring upplevelsenäringarna med mål bland annat att genomföra en nationell konferens i Åre i början av 2008.
- Fortsatta förstudier inom strategiska områden för att skapa handlingsprogram som kan ligga till grund för projektansökningar i de nya strukturfondsprogrammen.
- Information om möjligheterna till tillväxtskapande verksamheter i de nya strukturfondsprogrammen.

Alla dessa insatser har som en utgångspunkt den nationella strategin för konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning som därigenom får genomslag i länets utvecklingsarbete.

Även bevakningen av de gällande nationella och regionala infrastrukturplanernas genomförande som främst sker genom fortlöpande dialog med Vägverket och Banverket har koppling till den nationella strategin. Under hösten har fortsatta diskussioner förts om tågtrafikering i Norrland och om etablering av kombiterminaler. Länsstyrelsen kommer också att verka för både en fortsatt utbyggnad av bredbandsnäten och för en ökad användning av IT-tjänster i länet bl.a. med hjälp av de nya strukturfonderna.

2. Nationella strategins prioriteringar utgör grunden

Samtliga strategiska prioriteringar ligger till grund för utformningen av de strukturfondsprogram som berör länet. Även prioriteringarna för norra Sverige har infogats speciellt i det regionala strukturfondsprogrammet för mellersta Norrland. Strukturfondsprogrammen tar även fokus på nationella strategins dimensioner av hållbar utveckling, ett tydligt näringslivsperspektiv och funktionella samarbeten.

Länsstyrelsens arbete med genomförandestrategi för landsbygdsprogrammet har också tagit fasta på prioriteringarna innovation och förnyelse, att vidareutveckla möjligheter kopplade till basnäringar bl.a. med avseende på teknik- och tjänsteutveckling och att främja näringslivsinriktade satsningar på turism och turistnäringen.

3. Vilka av länsstyrelsens verksamheter som berörts eller kommer att beröras

I arbetet med att samordna utformningen av strukturfondsprogrammen och i att initiera verksamheter har områdena regional utveckling, kommunikationer, jämställdhet, strukturfondsavdelningen, miljömålsarbetet, naturförvaltning, miljö och fiske, kulturmiljö samt lantbruk framför allt för arbetet med landsbygdsprogrammet deltagit.

Länsstyrelsen har inrättat en speciell grupp för arbetet med hållbar utveckling. Där deltar regional utveckling, jämställdhet och miljömål. Ett utkast till indikatorer för hållbar utveckling för länet har tagits fram under hösten.

4. Hur gemensamma insatser med andra myndigheter har prioriterats med strategin som grund, vilka myndigheter som har medverkat, hur statliga myndigheters insatser har samordnats, samt vilka nationella myndigheters medverkan som har efterfrågats

Länsstyrelsen har inte särskilt drivit något samordningsarbete riktat mot andra myndigheter med den nationella strategin som grund. Den nationella strategin får ändå påverkan genom de utvecklingsinsatser som görs tillsammans med Nutek och Vinnova kring upplevelsenäringarna och i kontakterna med Nutek och andra myndigheter inför planeringen av kommande strukturfondsprogram. Vidare har Länsstyrelsen deltagit i ett samarbete med Folkhälsoinstitutet kring hälsokonsekvensbeskrivningar kopplade till program, projekt och företagsstöd. Ett omfattande arbete görs tillsammans med Jordbruksverket kring landsbygdsprogrammet. Även i kommunikationsplaneringen samverkar länsstyrelsen med Banverket, Vägverket och SIKÅ. I alla dessa samverkansformer kommer prioriteringarna i den nationella strategin in.

I arbetet med utveckling av turistfisket har samordning skett av statliga medel (Länsstyrelsen, Fiskeriverket), kommunala medel och fonder med egeninsatser från lokala fiskevårdsorganisationer. Samverkansmodellen har inneburit ett effektivt utnyttjande av såväl tillgängliga resurser som kompetens på fiskeområdet. Samverkan med länsstyrelserna i Västernorrlands och Gävleborgs län och 400 lokala fiskevårdsorganisationer har skett kring vidareutveckling och marknadsföring av den webbportal (norrlandsfiske.se) som presenterar det samlade fiskeutbudet i de tre länen.

Vidare skall länsstyrelserna i årsredovisningen redovisa

- *hur de regionala tillväxtprogrammen drivs och samordnas,*

Under 2007 har sista året för länets regionala tillväxtprogram 2004-2007 genomförts. Programriktningen har behållits oförändrad men revideringsdiskussioner har inletts, se ovan, och organisationen för programmet har ändrats. Den särskilda ledningsgruppen och de fyra fokusgrupperna kopplade till de speciella tillväxtområdena har avvecklats. I stället har länsstyrelsen bildat ett länspartnerskap med 22 ledamöter från kommuner, landsting, näringslivsorganisationer, Mittuniversitetet och ideella organisationer. På så sätt är tillväxtarbetet integrerat i länsstyrelsens arbete med att skapa tillväxt, informera om och initiera verksamheter i de nya strukturfondsprogrammen, styra och följa användningen av länsanslaget samt få en organisation som hänger ihop både med rådet för regional utveckling och med det nya strukturfondspartnerskapet för mellersta Norrland.

Länsstyrelsen har deltagit i de av Nutek anordnade mötena för att samordna tillväxtprogramarbetet i landet. I övrigt hänvisar Länsstyrelsen till de ovan nämnda aktiviteterna, samverkan med Gotlands kommun etcetera. Länsstyrelsen har också tillsammans med de fyra övriga norrlandslänen genomfört en tillväxtkonferens den 28 november. Temat för denna var Norrland i Europa och världen och den inriktades på hur hållbar tillväxt kan skapas i ett globalt perspektiv. Totalt deltog 220 personer i konferensen.

- *hur lokal och regional förankring har säkrats,*

Genom inrättandet av det nya länspartnerskapet anser länsstyrelsen att den lokala och regionala förankringen har stärkts. Härigenom skapas ett forum som får en helhetssyn över länets regionala tillväxtkapital och en inblick i den programstruktur länet omfattas av för att stimulera ökad tillväxt.

- *hur det regionala utvecklingsarbetet samordnas med miljömålsarbetet och hur kommunernas översiktliga planering har beaktats,*

Länsstyrelsen har under året reviderat de regionala miljömålen. Det regionala utvecklingsarbetet har medverkat i detta. Den speciella gruppen för hållbar utveckling som tillsatts under året syftar till att hålla ihop alla aspekterna av hållbar utveckling, ekonomiska, sociala och miljömässiga. Härigenom samordnas miljömålsarbetet med det regionala utvecklingsarbetet.

Även i samarbetet med Folkhälsoinstitutet om hälsokonsekvensbedömningar kommer samordningen med miljömålsarbetet in.

Avdelningen för regional utveckling deltar i de samråd och i de remisser som genomförs inom ramen för kommunernas planeringsarbete. I den regionala utvecklingsstrategin nämns att länsstyrelsen skal medverka och stödja kommunerna i översyn av de kommunala översiktsplanerna. Detta arbete har påbörjats i och med att några kommuner reviderat sina översiktsplaner men ett mer genomgripande integreringsarbete kvarstår.

- *i vilken utsträckning kvinnor respektive män som representanter i länet under året haft inflytande över genomförandet av det regionala utvecklingsarbetet, vilka insatser utöver arbetet med regionala tillväxtprogrammen, som vidtagits för en ökad jämställdhet i det regionala utvecklingsarbetet, samt*

I inrättandet av det nya länspartnerskapet har Länsstyrelsen strävat efter jämn könsfördelning. Det nya länspartnerskapet består av tolv män och tio kvinnor.

Länets jämställdhetsexpert har under året valts in som ordinarie ledamot i övervakningskommittén för strukturfondsprogrammen för övre och mellersta Norrland. På så vis får jämställdhetsaspekterna genomslag i det regionala utvecklingsarbetet.

Länsstyrelsen har också under 2007 fått uppdraget att handlägga det särskilda stöd för att stödja utveckling av kvinnors företagande som Nutek utformat på uppdrag av regeringen. I arbetet har diskussioner förts med kvinnliga nätverk m.m. om hur bästa möjliga förutsättningar för utformningen av detta stöd ska utformas.

- *hur stöd till lokala och regionala resurscentra för kvinnor har uppmärksammats, en bedömning av hur verksamheten har bidragit till att förbättra kvinnors förutsättningar inom de regionala utvecklingsprogrammen, de regionala tillväxtprogrammen samt de regionala strukturfundsprogrammen.*

Länsstyrelsen har genomfört ett speciellt möte med länets regionala resurscentraorganisation den 29 maj 2007 i syfte att informera om regeringens jämställdhetsintegrationsarbete insatser för att främja kvinnors företagande samt diskutera hur länets resurscentraorganisationer kan delta i detta arbete.

Länsstyrelsen har också beviljat nätverket Q-leader stöd till en förstudie att undersöka möjligheterna att skapa ett nätverkskontor där kvinnliga företagare skulle gemensamt kunna jobba i och utveckla sina företag. Förstudien skall kunna leda fram till ett förverkligande av etableringen och utvecklingen av denna idé.

Länsstyrelsens kulturmiljöfunktion har i samverkan med en lokal resurscentraorganisation skapat ett utvecklingsprojekt för att stödja kvinnors utveckling av resmål med kulturmiljön som drivkraft.

I övrigt har Länsstyrelsen inom ramen för jämställdhets- och tillväxtprogramarbetet lämnat yttranden över de ansökningar som lämnats till Nutek för projektstöd till resurscentran.

Mål 2: En tillväxt i stödföretagen som bidrar till en hållbar regional utveckling. (Målet gäller ej Länsstyrelserna i Kalmar, Gotlands, Skåne och Västra Götalands län.)

Länsstyrelserna skall redovisa

- *hur beslutsprocessen med och användandet av de regionalaföretagsstöden har integrerats med de regionalatillväxtprogramsprocesserna, samt*

De fokusområden som ingår i länets tillväxtprogram - distansoberoende tjänster, upplevelsenäringarna, skogen som resurs och entreprenörskap, passar väl in på den struktur av ansökningar som dominerar stödhanteringen. I beslutsprocessen involveras styrdokumentet och policyn för företagsstöd. Båda dessa är kopplade till länets Regionala Tillväxtprogram (RTP). Länets Regionala Tillväxtprogram genomsyrar därmed arbetet med företagsstöd. I handläggningen av företagsstöd och arbetet med länets regionala tillväxtprogram sker ett ömsesidigt utbyte av kunskap och erfarenhet för en optimerad användning av tillgängliga resurser med avseende på utveckling av länets näringsliv.

- *hur arbetet med att utveckla kvalitetssäkringssystemet för de regionalaföretagsstöden har bidragit till att uppfylla målet, med fokus på jämställdhets-, integrations- och miljöperspektiven. Arbetet skall ske i samverkan med Verket för näringslivsutveckling (Nutek).*

Ett arbete med de horisontella målen i styrdokumentet görs fortlöpande på länsnivå. Var fjortonde dag hålls möte i projekt- och företagsstödsgruppen. I samband med dessa möten sker ett kontinuerligt arbete med att utveckla det kvalitetssäkringssystemet där styrdokumentet är en viktig del. I det sammanhanget processas även de horisontella målen. Det arbete som gjorts under året avseende de horisontella målen i samverkan med Nutek inskränkte sig till ett två timmars grupparbete under handläggarrträffen i december.

Mål 3: En god tillgång till kommersiell service för kvinnor respektive män. (Målet gäller inte Länsstyrelserna i Kalmar, Gotlands, Skåne och Västra Götalands län).

Redovisa:

- hur lokala utvecklingsprogram för kommersiell service genomförs och i vilken utsträckning kvinnor och män som representanter för olika aktörer i länet under året haft inflytande över genomförandet,

Arbetet med lokala utvecklingsprogram

Lokala utvecklingsprogram eller det som i Jämtlands län är aktuellt, "Program inför upprättande av strategisk serviceförsörjningsplan" har under året fortlöpande bearbetats och förutsätts kunna redovisas senast under april månad 2008. Programmets mål, "En God Servicenivå i länets alla delar" förväntas nås om än något "tummat".

Orsakerna till detta är främst oron för effekterna av:

- avvecklingen av Svensk Kassaservice och förhoppningen att tillgången till Internettjänster ska utvecklas i samma takt som avveckling av kassaservicen sker. Anledning till "oro" ger emellertid fakta som klargör att det i länets gles- och landsbygdsområden fortfarande finns ett stort antal hushåll (ca 9 000) som fortfarande saknar tillgång till Internet- och bredbandsservice. Till detta ska läggas de antal (sannolikt) äldre hushåll i länet som saknar tillgång till dator o/e förmåga att nyttja Internet för bank- eller betaltjänster;
- nya miljölagar och oljebolagens nedmontering av ett stort antal helägda tankställen respektive uppsägning av med detaljister ingångna avtal. Erkänns bör emellertid att skälen för nedmontering och avveckling i många fall måste betraktas som "logiska". Framför allt gäller detta om man betraktar avvecklingsåtgärderna ur strikt lönsamhetsmässig synpunkt och de uppenbara riskerna att åläggas betalningsansvar för saneringsåtgärder. Det är emellertid ett faktum att i gles- och landsbygd är tankstället ofta samordnat med den befintliga lanthandeln, något som i slutändan utmynnar i att också lanthandeln tvingas avveckla sin verksamhet om tankservice inte längre kan erbjudas som komplement till basvaruutbudet.

Till ovanstående ska därutöver läggas att ett flertal små butiker har avvecklats under de senaste åren vilket resulterat i att ett stort antal hushåll i gles- och landsbygd förlorat sin närservice. I samtliga fall av butiksnedläggningar anges de främsta orsakerna till avvecklingstväng vara lönsamhetsbrist, vikande/utpendlande kundunderlag och allmänt låg köptrohet inom de uppskattade kundupptagningsområdena.

Ovanstående redovisar skälen till slutsatsen att programmålet om "En God Servicenivå i länets alla delar" kvarstår men att – som villkor för att statliga bidrag och stöd framdeles ska kunna prövas – bör avstånden mellan servicekällor förlängas från lägst tio till 15 km mellan butiker respektive lägst 15 km till 30 km när det gäller tillgänglighet till tankservice.

Könsfördelat representantskap för olika aktörer

Under året har ett möte med partnerskapet hållits. Under mötet deltog övervägande manliga ledamöter. Samma förhållande råder vid möten som arrangerats av partnerskapets aktörer som t ex Posten AB. Länsstyrelsen har i övrigt i sedvanlig ordning genomfört möten och uppföljningsbesök i och av serviceenheter i länet. En skattning i dessa sammanhang ger att de serviceenheter som varit aktuella i huvudsak haft manlig styrning.

- *vilket finansiellt stöd, inklusive regionala projektmedel, uppdelat på kvinnor respektive män som företagare, som beviljats till stöd för kommersiell service, samt*

Under året beviljade finansiella stöd

Inom ramen för det statliga kommersiella stödet har under kalenderåret 2007 totalt utbetalats ut 4 mnkr fördelat på stödformerna

- 2 755 tkr i statliga investeringsbidrag som medfinansiering i samband med investeringsåtgärder i sju landsbygdsbutiker;
- 681 tkr i statliga servicebidrag/driftstöd till fem landsbygdsbutiker samt
- 795 tkr i statliga hemsändningsbidrag till sju av länets åtta kommuner.

Mottagare av under året beviljade statliga stöd med fördelning av kvinnligt respektive manligt företagansvar

- 276 tkr har beviljats tre kvinnliga företagare som under året varit beroende av statligt stöd i form av servicebidrag;
- 2 028 tkr har beviljats sex företag i länet vilkas företagsledning består av såväl kvinnor som män;
- 1 133 tkr till fyra butiker med enbart manlig ledning.

- *utvecklingen av tillgången till kommersiell service för kvinnor respektive män.*

Nedanstående tabeller visar skillnaderna i tillgänglighet till närmsta butik för män respektive kvinnor. Förändringen från 2006 till 2007 är i huvudsak att flera centralt belägna butiker har avvecklats med påföljd att antalet personer med högst 5 km till butik minskat. Man kan också se att antalet personer med mer än 30 km till närmsta butik är relativt konstant.

Konsumenters avstånd i kilometer till butik 2007							
Avstånd (km)	Totalt ¹⁾	Ungdomar < 18 år	Produktiva	Pensionärer	Män	Kvinnor	Procent
0-5	91 347	17 934	55 004	18 409	44 691	46 656	72
5-10	17 399	3 731	10 462	3 206	9 005	8 394	14
10-15	9 924	2 103	5 804	2 017	5 162	4 762	8
15-20	3 441	570	2 002	869	1 868	1 573	3
20-30	3 738	568	2 095	1 075	2 004	1 734	3
30-40	777	108	405	264	431	346	1
40--	282	50	136	96	162	120	0
Summa	126 908	25 064	75 908	25 936	63 323	63 585	100

Konsumenters avstånd i kilometer till butik 2006							
Avstånd (km)	Totalt ¹⁾	Ungdomar < 18 år	Produktiva	Pensionärer	Män	Kvinnor	Procent
0-5	95 694	17 760	57 831	20 103	46 869	48 825	75
5-10	15 601	3 277	9 325	2 999	8 119	7 482	12
10-15	8 717	1 714	5 113	1 890	4 578	4 139	7
15-20	3 376	590	1 939	847	1 827	1 549	3
20-30	2 972	463	1 681	828	1 608	1 364	2
30-40	737	91	405	241	405	332	1
40--	202	30	101	71	111	91	0
Summa	127 299	23 925	76 395	26 979	63 517	63 782	100

¹⁾ Statistik inhämtad från RSV vilket kan medföra att avvikelse från SCB-statistik kan förekomma. Som skäl för detta ses främst, att hushållen kan ha tillgång till flera butiker inom ett och samma upptagningsområde samt att avståndskriterier går in i angränsande län.

Mål 4: Resultat från såväl interna som externa uppföljningar, utvärderingar och analyser av det regionala utvecklingsarbetet skall tas till vara och integreras i länsstyrelsernas arbete för en hållbar regional utveckling.

Länsstyrelserna skall redovisa hur uppföljningar, utvärderingar och analyser har tagits till vara och påverkat inriktningen av arbetet för en hållbar regional utveckling

Länsstyrelsen har under 2007 genomfört en utvärdering av länets tillväxtprogramarbete. Denna utvärdering ligger utöver den nationella strategin för konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007-2013 till grund för revideringen av länets tillväxtprogram. Den nya organisationen kan delvis sägas ta sin grund i utvärderingen.

Länsstyrelsen har ett webbaserat enkätverktyg med vilket ett antal enkätundersökningar genomförts. Den viktigaste under 2007 avser en undersökning kring upplevelsenäringarna med syfte att skapa underlag för insatser i en nationell arena för upplevelseområdet.

Under året har avdelningen för regional utveckling skapat en uppföljnings- och utvärderingsgrupp för mer systematiskt arbete inom detta område. Gruppen har lagt en plan för 2008 års arbete.

Mål 5: Länsstyrelsernas arbete med fiske- samt jordbruks- och landsbygdsåtgärder skall bidra till fastställda mål och strategier för fiskeåtgärder i de EU-finansierade programmen för fiskerinäringen samt landsbygdsprogrammet. Vidare skall länsstyrelsernas arbete bidra till målet för den regionala utvecklingspolitiken. Länsstyrelserna skall även aktivt medverka till en positiv utveckling av fisketurismnäringen.

Länsstyrelserna skall redovisa

- *översiktligt väsentliga insatser inom området fiske- samt jordbruks och landsbygdsåtgärder, samt*

På fiskeområdet utgör fiskekortsstatistiken som insamlas årligen – sedan 1960 – ett värdefullt uppföljningsinstrument som är styrande för prioriteringarna i arbetet med utveckling av turistfisket (se nedan). Projektet ”Nyttjande av fiskbestånd - optimering...” är exempel på metodutveckling och kunskapsuppbyggnad på det biologiska området, där resultaten direkt impliceras i arbetet med fiskereglering och bidrar till kvalitetssäkring och hållbar utveckling av turistfisket. Återföring av resultat och analyser har under 2007 skett löpande vid fisketing i kommunerna och vid årsstämmor i fiskevårdsområden.

Länsstyrelsen har fortsatt under 2007 bedrivit ett omfattande utvecklingsarbete inom småskalig hantverksmässig matproduktion. Länsstyrelsen har bl.a. varit huvudman för det nationella centret Eldrimner, vilket återrapporteras till regeringen i särskild ordning. En av de större aktiviteterna var den s.k. Smaklustmässan i Stockholm i slutet av augusti som hade stor medverkan från de flesta län i landet och som rönt ett oerhört stort intresse, både medialt och genom besökare på mässan.

Flera internationella samarbetsprojekt inom matområdet har avslutats under året och ett samarbetsprojekt inom ramen för nordiska ministerrådets samarbete har startats upp.

I övrigt har den huvudsakliga inriktningen varit att starta upp det nya landsbygdsprogrammet, informera om dess möjligheter och då med stora insatser på Leaderinriktningen.

Länsstyrelserna skall redovisa

- *hur länsstyrelserna verkat för att uppnå synergieffekter mellan åtgärder inom landsbygdsprogrammet, de EU-finansierade programmen inom fiskerinäringen, strukturfondsprogrammen i berörda län, de regionala tillväxtprogrammen och övriga åtgärder för utveckling av landsbygden*

För fiskerinäringen har möjligheten till stöd för investeringar i vattenbruk och förädling varit en positiv utvecklingsfaktor även under 2007. Stödgivning via fiskefonden har möjliggjort vidareutveckling och rationaliseringar inom befintliga företag. Länsstyrelsens utvecklingsarbete på vattenbruksområdet är främst inriktat på att ta tillvara länets förutsättningar för odling av röding. Rödingproduktionen nådde 2007 till 332 ton, en ökning med 82 ton jämfört med 2006. En stor potential för expansion av fiskodlingsverksamheten finns i länets stora regleringsmagasin. Under året har ansökningar om fiskodlingstillstånd inlämnats som om de tas i anspråk innebär att Länsstyrelsens långsiktiga vision för länet på 3 000 ton odlad fisk per år kommer att överskridas med råge. Utvecklingsmöjligheter för vattenbruket är även kopplade till behovet av utsättningsfisk av lokala stammar i samband med satsningen på turistfiske.

En viktig faktor för vidareutveckling av vattenbruket i Norrlands inland är att avelsprogrammet för röding vid fiskeriförsöksstationen i Kälarne kan drivas vidare. Någon klarhet beträffande framtiden för anläggningen har inte nåtts. Fiskefunktionen har under året medverkat i en utredningsgrupp som på uppdrag av Bräcke kommun sett över huvudmannaskap och finansiering.

Fisketurismen ingår i det regionala tillväxtprogrammet som en del av insatsområde Upplevelsenäringarna. Ramprogrammet "Produktutveckling av fisketurism 2006-2007" har avslutats och slutredovisats till EU. Projektet har inneburit att ytterligare totalt 2,3 mkr investerats i fiskevård, service, information och kvalitetssäkring av fisketurismen.

Uppdraget angående turistfiskets omfattning (livsmedelspolitik, uppdrag 25) har avrapporterats till Jordbruksdepartementet 2007-11-30. Under året har en enkätundersökning genomförts av Fiskeriverket över den fisketurismrelaterade företagsverksamheten som visar att Jämtlands län ligger i topp både med avseende på antalet (200 st) och omsättningen i företag med fisketurism som viktig inkomstkälla.

Mål 1-projektet "Fiskeinfo XYZ .." innebär ett samarbete med länsstyrelserna i Västernorrlands och Gävleborgs län omkring en gemensam webbportal med information om fiskemöjligheterna i en stor del av södra skogslänsregionen. En andra etapp av projektet har slutredovisats 2007-12-31. Arbetet har fokuserat på att förenkla rutiner och datahantering för att underlätta gemensamt ansvarstagande för fortsatt drift. En enkät med frågor om webbportalen har genomförts till samtliga kommuner och turistbyråer i regionen. Via portalen "norrlandsfiske.se" har utförlig information med kartor om de tre länens samlade fiskemöjligheter gjorts tillgänglig för såväl svenska som tysk- och engelskspråkiga Internetanvändare. En andra etapp har beviljats finansiering t.o.m. 2007 och arbetet med vidareutveckling och kvalitetssäkring av webbinformationen har påbörjats.

Det samlade fisket i länet har, sett över en längre tidsperiod, ökat stadigt. En viss avmattning noterades 2004, 2005 och 2006. Problem med höga vattenflöden och sen isläggning, konkurrensen från övriga län med turistfiskesatsningar, och ett dyrare resande (bensinpriser mm) har medfört att andelen fisketurister med långa reseavstånd minskat. En högst preliminär prognos för 2007 visar på en viss återhämtning bl.a. tack vare den gynnsamma förvintern med tidig isläggning.

Länsstyrelsen har under 2007 genomfört en ny organisation i genomförandet av landsbygdsprogrammet. Då det nya landsbygdsprogrammet 2007-2013 är mycket bredare än det tidigare samt att det vänder sig till alla mikroföretag på landsbygden samordnade länsstyrelsen beslut och handläggning av alla projekt- och företagsstöd till avdelningen för regional utveckling från den 1/4 2007. På detta sätt åstadkoms synergieffekter i stödhanteringen och möjlighet att använda rätt stöd vid rätt tillfälle.

Under hösten 2007 har ytterligare organisationsförändringar diskuterats med syfte att samordna regional utveckling, lantbruk och strukturfondsarbetet. I december beslutades att skapa en ny avdelning, avdelningen för hållbar tillväxt, där lantbruks- och landsbygdsfrågorna, regionala utvecklingsfrågorna, strukturfondsfrågorna tillsammans med jämställdhets och kommunikationsplanering ingår. Denna organisation skall träda ikraft den 1 februari 2008. På så sätt integreras tillväxt- och utvecklingsarbetet ytterligare.

Verksamhetsgren Miljömålsarbete

Tabell 1.3 - Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter 2007 för verksamhetsgren miljömålsarbete	Kostnader (tkr)	Årsarbetskrafter
A	B	C
Totala kostnader VG Miljömålsarbete (exkl. OH)	39.763	47,8
<i>varav Övergripande miljömålsarbete och miljöövervakning (501, 502)</i>	5.898	10,5
<i>varav Skydd av områden och arter (511)</i>	11.062	13,9
<i>varav Förvaltning och skydd... (512)</i>	14.168	13,1
<i>varav Vattenskyddsområden (513)</i>	50	0,1
<i>varav Övriga ärenden...(519)</i>	2	0,0
<i>varav Efterbehandling av förorenade områden (577)</i>	1.512	3,2
<i>varav Kalkning (58)</i>	5.154	5,3
<i>varav Miljöarbete inom rennäring (611, 614, 619)</i>	1.646	1,8
<i>varav Miljöarbete inom fiske (621, 629)</i>	271	0,0
Verksamhetsgrenens andel av myndighetsövergripande kostnader (10 + 11)	11.934	9,6
Totala kostnader VG Miljömålsarbete (inkl. OH)	51.697	57,5

Tabellen skall innehålla verksamhetskostnader enligt resultaträkningen. Fakta i tabellen skall redovisas för 2007.

Kommentar: Förvaltning och skötsel av skyddade områden (512) har ökat från 9,9 årsarbetskrafter år 2006 till 13,1 år 2007 vilket i huvudsak beror på att Länsstyrelsen gjort större insatser på underhåll av fjälleder och gränsmarkering av och skötsel inom skyddade områden.

Nedanstående tabeller svarar mot de krav på återrapportering som avser verksamhetsgren Miljömålsarbete

Tabell 1.3.1 Länsfakta inom fiskeområdet	2007-12-31	2006-12-31	2005-12-31
Antal fiskevårdsområden	163	163	163
Antal yrkesfiskelicenser	1	1	1
Antal fartygstillstånd	0	0	0
Antal inkomna ansökningar om stöd ur strukturfondsprogram	4	7	5

Tabell 1.3.2 Länsfakta kulturmiljö	2007-12-31	2006-12-31	2005-12-31
Antal registrerade fornlämningar (exkl. marina)	22.582	22.544	22.500
Antal byggnadsminnen enligt 3 kap. kulturminneslagen	86	85	85
Antal kyrkobyggnader enligt 4 kap. kulturminneslagen	101	101	101
Riksintresseområden för kulturmiljövården, <i>antal</i>	61	61	61
<i>yta (ha)</i>	390.000*	390.000*	390.000*
Kultureservat, <i>antal</i>	1	1	1
<i>yta (ha)</i>	2.698	2.698	2.698
Andel av länets kommuner som har kulturmiljöprogram (%)	1**	1**	1**

Kommentar:

*) Ytan för riksintressen har avrundats till närmaste tiotusental.

***) Ingen av länets kommuner har ett aktuellt och kommunomfattande kulturmiljöprogram

Tabell 1.3.3 Utbetalade bidrag för kulturmiljö, summa (tkr)	2007	2006	2005
Bidrag, vilka länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	0	0	0
Bidrag, vilka länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Riksantikvarieämbetet har gjort utbetalningen	8.231	7.487	6.672

Kommentar: Alla utbetalningar görs genom Riksantikvarieämbetet.

Politikområde Miljöpolitik

Mål: Att till nästa generation kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta.

Verksamhetsområde Pådrivande och förebyggande arbete

Mål: Att nationellt och internationellt utveckla och tillämpa styrmedel i enlighet med de fem grundläggande miljövärdena samt påverka attityder och beteenden hos individer och organisationer så att de agerar i enlighet med sitt miljöansvar.

Verksamhetsområde Bevara och restaurera natur och miljö

Mål: Att effektivt genomföra insatser för att bevara, skydda och vårda miljö samt restaurera och återställa skadad miljö för att nå miljökvalitetsmålen.

Verksamhetsområde Kunskap och underlag för miljöarbete

Mål: Att genom forskning, uppföljning och analys ta fram den kunskap som behövs för att genomföra och förnya insatser för att nå miljökvalitetsmålen.

Redovisa översiktligt viktigare insatser uppdelade efter Miljöpolitikens verksamhetsområden.

Pådrivande och förebyggande:

Fiskefunktionen har haft löpande kontakter med skogsstyrelsen och skogsnäringen om hänsyn till vatten/vattendrag inom skogsbruket.

Miljömålen är ett av de viktigaste styrmedlen för att prioritera allokeringen av resurser i miljöarbetet och därigenom värna de fem grundläggande miljövärden som lyfts fram i miljöbalken. De regionala miljömålen reviderades i december 2006, och under våren 2007 utformades en publikation med de nya målen. Publikationen har tryckts i 5 000 exemplar och distribuerats brett till olika målgrupper i länet. Länsstyrelsen har också utlyst ett ramprogram för åtgärdsarbete kopplat till prioriterade miljömål, den s.k. Miljömålsmiljonen 2007. Vidare har Länsstyrelsen under året arbetat med ett projekt finansierat av Miljömålsrådet, med syftet att i samverkan med studenter från Mittuniversitetets lärarutbildning utveckla miljömålstemaveckor för grund- och gymnasieskolor. Länsstyrelsen har också som tidigare varit medarrangör av den årliga klimatkonferensen i Östersund, som samlar ett stort antal deltagare från både allmänhet, företag och kommuner. Länsstyrelsen har också informerat om länets nya miljömål i olika sammanhang som till exempel i anslutning till öppen seminarierie vid Länsbiblioteket under våren 2007, på Stortorget i Östersund vid trafikantveckan i september och på den Hållbarhetskonferens som hölls på Mittuniversitetet i oktober 2007. (ABK 071220)

Bevara och restaurera natur och miljö:

Länsstyrelsen utför inventeringar, ansvarsutredningar och undersökningar för att identifiera skadad miljö och fastställa vem som ska finansiera åtgärder. Länsstyrelsen ansöker om bidrag till mer detaljerade undersökningar och åtgärder om fullt ansvar inte kan krävas av tillsynsmyndigheten. Tillsynsarbetet i dessa frågor utvecklas och intensifieras genom aktiv tillsyn och tillsynsvägledning från Länsstyrelsen, tillsynsprojekt EBH (efterbehandling av förorenade områden) samt tillsynssamordning inom PIK (projektinriktad kontroll).

Arbetet med omprövning av vattendomar i länet går trögt. Länsstyrelsen arbetar för en samordnad omprövning av vattendomarna i Ljusnan i samverkan med Gävleborgs län. För länets del prioriteras förändringar av vattenregimer och minimivattenföringar i delar av huvudvattendraget

samt i ett par biflöden för att förbättra förutsättningarna för fisk och biologisk mångfald. Under året har ett omprövningsförslag utarbetats av Länsstyrelserna. Förslaget har processats med kraftverksintressenterna längs Ljusnan vilka dock avvisat förslaget. Det som nu återstår är att Länsstyrelserna driver frågan vidare i miljödomstolen. Problemet för myndigheterna att driva omprövningsmål i domstol är bristen på ekonomiska och juridiska resurser.

En delplan för arbetet med naturskydd av vattendrag enligt delmål 1 under "Levande sjöar och vattendrag" har utarbetats som underlag för en ansökan om arbete med reservatsbildning mm. Fortsatt arbete har under året skett med "basinventeringen" och med detaljinventeringar som underlag för skydd av särskilt värdefulla vattenmiljöer. Viss revidering av bevarandeplaner för vattendrag, skyddade i nätverket Natura 2000 (19 separata dokument) har skett under året. Arbetet med restaurering av länets strömmande vattendrag har under året omfattat fyra delsträckor/objekt (se särskild redovisning nedan).

Arbetet med att bevara och restaurera försurningskadade sjöar och vattendrag har pågått under året om än i mindre omfattning. Sjunkande pH - värden i sjöar och vattendrag gör att beredskapen är hög för att med kort varsel kunna återuppta kalkningsinsatserna i vissa av de för närvarande vilande åtgärdsområdena.

Kunskap och underlag för miljöarbete:

Förutom genomförandet av det ordinarie miljöövervakningsprogrammet har Miljöövervakningsfunktionen genomfört en rad utvecklingsprojekt. Intresset har inriktats på utveckling av metodik för övervakning av effekter av klimatförändringar i fjällen (Trädgränsförändringar samt Övervakning av fjällsjöar). Detta dels för att Jämtland har ett särskilt ansvar för miljön i den södra delen av fjällkedjan, dels för att effekterna av klimatförändringar först och tydligast kommer att märkas i fjällen. Ett projekt där fjärranalysmetodik tagits fram för övervakning av fjällvegetation (torr och skarp rished) har slutförts under året (IN 071218).

Under 2007 har den fördjupade utvärderingen av de regionala miljömålen inletts på allvar. Från slutet av våren och fram till augusti har Länsstyrelsen deltagit i denna process genom att lämna remissyttranden på de rapporter som de centralt miljömålsansvariga myndigheterna sammanställt. Miljömålshandläggarna har under hösten inlett en behovs analys av vilka nya indikatorer som behövs inom miljömålsuppföljningen efter revideringen av miljömålen. Detta arbete kommer att fortsättas under 2008. En ny indikator, för normalårsproduktion av vattenkraft inom Jämtlands län, har utvecklats och fastställts med stöd av statistik från SCB. (ABK 071221).

Under vårvintern genomfördes en länstäckande vattenkemisk provtagning i 1190 sjöar. Undersökningen som genomfördes av Länsstyrelsen är den mest omfattande sjöundersökning som genomförts på regional nivå i hela världen. Kunskapen om länets sjöar ökade markant, framför allt i de ej försurningsdrabbade områdena av länet, och utgör en av grunderna för Vattenmyndighetens klassning av vattenförekomster. Resultatet av sjöprovtagningen har med gott resultat även kunnat användas inom basinventeringen. (JÅ071221).

Under hösten sammanställdes en rapport över samtliga elfiskeundersökningar utförda i länet under perioden 1980-2006. I det närmaste 1800 elfisken utvärderades. Effekterna av de under perioden genomförda kalkningsinsatserna tydliggörs med statistik i rapporten. (JÅ071222). Det vattenkemiska laboratoriet är fortsatt ackrediterat av Swedac enligt kravstandarden SS-EN ISO/IEC 17025:2005. Ny analysutrustning har köpts in under året för att möta ett ökat behov av främst metallanalyser. (JÅ071222).

Länsstyrelsen har under året bedrivit ett Energieffektiviseringsprojekt i syfte att få enskilda företag att bli medvetna om sin energiförbrukning och därmed få insikten om sina egna möjligheter att minska och effektivisera sin energianvändning. Erfarenheten från projektet är att intresset är lågt hos företagare för energieffektiviseringsfrågor. Konjunktur är hög, och energikostnader är fortfarande relativt låga för att motivera stora insatser eller investeringar.

Mål 1

Länsstyrelserna skall verka för att nå de av riksdagen beslutade miljökvalitetsmålen med tillhörande delmål och sektorsmål som har beslutats inom särskilda politikområden såsom landsbygdspolitiken, livsmedelspolitiken, kulturpolitiken, skogspolitiken och transportpolitiken. Härvid skall länsstyrelserna särskilt verka för

- att andelen privatfinansierade åtgärder när det gäller efterbehandling av förorenade områden ökar,
- att genomföra den nationella strategin för formellt skydd av skog,
- att arbetet med skydd och skötsel av värdefulla områden och hotade arter prioriteras och bedrivs så att biologisk mångfald bevaras och friluftslivet främjas och att fragmentering av naturmiljön motverkas.
- att arbetet med vattenmiljön drivs framåt genom en integrerad vattenförvaltning
- att miljömålsarbetet, inklusive arbetet med naturvård, fiskevård, kulturmiljövård, friluftsliv samt natur- och kulturturism, samordnas med det regionala utvecklingsarbetet och med arbetet för energiomställning, samt
- att samordningen mellan miljömålsarbete, tillsynsarbete och miljöövervakning utvecklas

En översiktlig redovisning av viktigare insatser uppdelade efter Miljöpolitikens verksamhetsområden. (Se bilaga 2). Länsstyrelserna skall redovisa

- *länsstyrelsernas insatser för att genomföra EG:s ramdirektiv för vatten, däribland arbetet med samverkan och samråd,*

Länsstyrelserna har arbetat med en fördjupad kartläggning och karakterisering av vattenförekomster på regional nivå i enlighet med Förordningen om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön. Detta har bl a inneburit: produktion och avgränsning av avrinningsområden för var och en av de vattenförekomster som avgränsats i ytvatten, sammanställning av befintlig provtagning, genomförande av kompletterade provtagning (vattenkemi, bottenfauna, alger mm), statusklassning av vattenförekomsterna, en påverkansbedömning från punktkällor och diffusa källor samt fortsatt indelning i vattenförekomster för grundvatten. Vidare har väsentliga frågor för regionen utpekats och arbetet med samverkan fortgått. Bl a har ett vattenråd bildats för Ljungans avrinningsområde och omfattande informationsinsatser genomförts. (IN 071218)

Länsstyrelserna skall redovisa

- *en sammanställning av vattenmyndigheternas insatser i hela vattendistriktet,*

Återrapportering enligt denna punkt hänvisas till Vattenmyndigheten för Bottenhavet, Länsstyrelsen i Västernorrlands län.

Länsstyrelserna skall redovisa

- *arbetet med restaurering av vattendrag,*

Fortsatt biotopvårdsarbete har finansierats via anslaget för biologisk återställning, statsbidraget till fiskevård och restaureringsmedel från Naturvårdsverket. Totalt har fyra biotopvårdsprojekt genomförts under året med inriktning på återställning efter flottledsrensningar (totalt 1,7 km åtgärdad sträcka), byte/omläggning av vägtrummor (15 objekt) samt utrivning av ett skibord (Räggån). Därmed har fram till idag drygt 400 delsträckor/objekt i länets vattendrag varit föremål för biotopvård med inriktning på fiskevård/biologisk återställning. Ett stort åtgärdsbehov kvarstår i form av kompletteringar och justeringar i de större och medelstora vattendragens huvudfåror samt omfattande insatser i mindre åar och bivattendrag.

Arbete med att identifiera och åtgärda vandringshinder pågår också i projektet ”Vägtrummor och vandringshinder”, ett samarbete med Vägverket och Länsstyrelsen som huvudaktörer och medverkan av Skogsstyrelsen, skogsnäringen och berörda kommuner. Projektet har på ett värdefullt sätt bidragit till gemensamt ansvarstagande och ökad privat finansiering av genomförandeåtgärder.

En länsövergripande fiskevårdsplan för perioden 2007-2010 har slutförts och redovisats till Fiskeriverket i början av året. Planen är ett led i arbetet med en regional strategi för restaurering av skyddsvärda vattendrag (delmål 1 levande sjöar och vattendrag). Arbetet har samordnats med det parallella uppdraget från Naturvårdsverket att utarbeta en 5-årsplan för biologisk återställning av kalkade vatten.

Kalkningsinsatserna i länet under 2007 inskränker sig till doserarspridning i vattendrag. Av länets 30 kalkdosereare har 27 varit i aktiv drift under året. Sjunkande pH och alkalinitet (buffringsförmåga) har registrerats i ett antal av länets vilande åtgärdsområden. Förnyade kalkningsinsatser i form av sjökalkning kommer att bli nödvändiga inom en snar framtid framför allt i vissa utsatta fjällområden.

Den biologiska återställningsplanen (BÅP) för 2007-2010 har färdigställts och redovisats till Naturvårdsverket. Planen innehåller förutom föreslagna BÅ-åtgärder även allmänna beskrivningar av varje enskilt åtgärdsområde samt detaljer kring kalkning och effektoppföljning. Planen omfattar 3 textdelar samt 4 delar kartbilagor.

Planering inför återintroduktion av flodpärlmussla har pågått under tidig höst. Under nästkommande budgetår kommer återintroduktion av flodpärlmussla att ske i ett alternativt två vattendrag där det är dokumenterat att musslor tidigare har funnits.

Under sommarens fältsäsong biotopkarterades en vattendragssträcka på drygt 120 km inom Åtgärdsområde 236115-23 Härjeån med biflöden. Resultatet av karteringen gav en mängd objektiva data som, när fler vattendrag under de kommande åren biotopkarteras, förutom en grundlig kunskap om de enskilda vattendragen kommer att möjliggöra jämförelser och prioriteringar mellan åtgärdsområdena.

Länsstyrelserna skall redovisa

- hur arbetet fortlöper med fastställande av länsvisa strategier med utgångspunkt i den nationella strategin för formellt skydd av skog,

Länsstyrelsen har under året i samverkan med Skogsstyrelsen arbetat vidare med den regionala strategin för formellt skydd av skog. Inför 2007 fanns brister i länets inventeringsunderlag vilket innebar att ca 8 000 ha av de 24 400 ha som utgör länets miljömål för bildande av naturreservat ännu inte var utpekade. Länsstyrelsen genomförde därför under början av 2007 en GIS-analys av skyddsvärda och ej inventerade skogsområden vilken gav till resultat att ytterligare ca 180 000 ha borde inventeras för att täcka kunskapsbristen. Naturvårdsverket bidrog med anledning av detta under 2007 med extra medel för ytterligare inventering av skyddsvärd skog i länet. Under året har ca 90 000 ha inventeras och resterande 90 000 bedöms kunna inventeras under 2008. Utfallet av inventeringarna kommer med råge att täcka den brist på icke utpekad areal som påtalats ovan. De nya inventeringsresultaten kan komma att påverka de trakter som är utpekade i den regionala strategin med vissa justeringar som följd.

Under året har sex nya naturreservat vunnit laga kraft; Fiskhusberget (726 ha varav 591 ha produktiv skog), Sandtjärdalen (378/301), Bräntberget (84,5/184), Nyvallen Rännberg (302/232), Ol-Nilskojan (161,5/138) och Råtjärnberget (189/135). Totalt har en areal av 1841 ha skyddats andelen produktiv skog är 1481 ha. Samtliga objekt är belägna nedanför fjällnära gränsen. Ett beslut om naturreservat för VästerOttsjön (44/22) är överklagat.

Följande överenskommelser för skydd av skog har genomförts under 2007		
Länsramen för köp/intrång av naturreservat har under året varit 60 mnkr.		
Privatmarker	Summa tkr	Värderare/förhandlare
1. Blekbäcken-Stensundet, 8 fast./1 köp/7 intrång	677	SVEFA
2. Snedmyran, 3 fast./3 intrång	3.725	SVEFA
3. Öjsjömyrarna, 3 fast./3 intrång	1.095	SVEFA
4. Sönner-Flakamyren, 2 fast./2 intrång	1.815	SVEFA
5. Tunsved, 1 fast./ ersättningsmark	3.000	SVEFA
6. Revaberget, 2 fast./1 intrång/ ersättningsmark	140 170	SVEFA SVEFA
7. Västansjö, 1 fast/1 köp	420	SVEFA
8. Ol-Nilskojan, 1 fast./1 köp (NR bildat)	7.200	Torkel Öste
9. Nyvallen Rännberg, 1 fast./1 intrång (NR bildat)	8.750	SVEFA
10. Bräntberget, 1 fast/1 köp (NR bildat)	180	SVEFA
11. Meån, 3 fast/1 köp/2 intrång	1.540	SVEFA
12. Hällan, 1 fast/1 intrång	6.200	SVEFA
Summa totalt	34.912	

Totalt har köp/intrång under året genomförts för 12 reservatsområden innehållande 27 fastigheter. Av dessa har 7 varit föremål för köp (varav 2 ersättningsfast.) och 20 för intrångsersättning. Av ovanstående 12 områden är förutom de tre där NR-bildning är klar, ytterligare tre klara för reservatsbildning; Snedmyran (263 ha varav 240 prod. skog), Sönner-Flakamyren (43/27) och Hällan (139/118).

För ytterligare 8 planerade reservat, där köp/intrång ägt rum före 2007, är allt klart och formellt bildande planeras under 2008. Dessa är Gubbsjöbäcken, Haberget, Haugröningen, Källberget-Storberget, Stormyrhögen, Siljeåsberget, Storflon – Andersflon, Storskogen, Strangellsbodarna och Villflon.

Åtgärdsprogram (ÅGP) för hotade arter

Länet berörs av 3 ÅGP för naturtyper och ca 45 ÅGP för arter. Vissa av de program som berör arter berör fler än en art vilket innebär att totalt 65 av länets hotade arter är involverade i olika ÅGP.

Länet har ansvaret för framtagandet av 8 ÅGP, varav ett är klart (dubbelbeckasin). Brunkulla, vityxne, gentianor och hårig skrovellav finns alla som utkast och planeras bli klara under 2008. Jämtlandsmaskros är under skrivande nu och kommer också att färdigställas 2008. Gulbukig jättevapenfluga och Liten kandelabersvamp saknar ännu författare. Ett nytt ÅGP för arten Violetta guldvinge kan också bli aktuellt för länet.

Revidering av skötselplaner inom befintliga naturreservat

Under 2007 har ett tiotal skötselplaner reviderats inom befintliga naturreservat, för ytterligare några objekt avvaktar länsstyrelsen nya riktlinjer för skötselarbetet från Naturvårdsverket innan skötselplanerna kan fastställas.

Länsstyrelserna skall redovisa

- *insatser för att utveckla arbetsformerna i naturvården när det gäller att stärka dialogen med medborgarna och uppnå lokal delaktighet i bevarandearbetet,*

För att tidigt informera om bevarandefrågor har Länsstyrelsen markägarmöten när flera markägare berörs av reservatsbildning.

Länsstyrelsen har arbetat vidare med att öka andelen lokala uppdragstagare i arbetet med skötsel och förvaltning av naturreservat främst nedom fjällområdet. Ett bra redskap i detta arbete är de ramavtal som är tecknade med ett antal entreprenörer. Även Länsstyrelsens egen fältorganisation i fjällområdet med både fast och extra anställd, lokalt boende personal (naturbevakare), fyller målets syfte genom nära kontakt med medborgarna och att lokalt boende deltar i naturvårdsarbetet.

Länsstyrelserna skall redovisa

- *insatser och resultat när det gäller att samordna miljömålsarbetet, inklusive arbetet med naturvård, fiskevård, kulturmiljövård, friluftsliv och natur- och kulturturism, det regionala utvecklingsarbetet och med arbetet för energiomställning,*

Arbetet med framtagande av det natur- och kulturturismprogram för länet som länsstyrelsen fick i regeringsuppdrag att slutföra år 2007 har genomförts med deltagande av en rad funktioner inom länsstyrelsen. I den utarbetade strategin tas hänsyn till såväl det regionala utvecklingsarbetet som länsstyrelsens arbete med natur- och kulturmiljövård. I kommande arbeten bör dessa områden kunna dra ömsesidig nytta av varandra.

Samarbetet mellan naturvård, fiskevård och kulturmiljö utvecklas allt mera. Bland annat ser man tillsammans över frågor kring restaureringar där fler än en funktion berörs och letar samförståndslösningar.

En av länets miljömålshandläggare ingår i Länsstyrelsens arbetsgrupp för hållbar utveckling, den s.k. HUT-gruppen. Gruppens första uppdrag har varit att föreslå en uppsättning indikatorer som skall användas för uppföljning av utvecklingen i länet med avseende på ekonomiska, sociala och miljömässiga aspekter. Flera av de utvalda indikatorerna ingår också uppföljningssystemet för de regionala och nationella miljömålen (ABK 071221)

Det regionala energiomställningsarbetet styrs av flera omvärldsfaktorer men har också sin utgångspunkt i de regionala miljömålen. Främst gäller det Begränsad klimatpåverkan och God Bebyggd Miljö där mål och åtgärder har preciserats för både produktion, användning, effektiviseringsåtgärder, medvetenhet och samordning kring energiomställningsarbetet. Vid länsstyrelsens kommunikation regionalt, både politiskt och till allmänhet, vad gäller energiomställningsarbetet har miljömålen lyfts fram som en bas för länets gemensamma riktning i frågan. Som en åtgärd finns med att skapa ett regionalt klimat- och energiprogram, något som nu också har blivit ett länsstyrelseuppdrag för 2008.

Länsstyrelserna skall redovisa

- *insatser för att utveckla arbetsformerna för samordning av miljömålsarbete med miljötillsynsarbete och miljöövervakning, samt*

Under året har miljöövervakningen och miljöskydd medverkat vid bedömningen av miljömålsuppfyllelse för regionala miljömål samt levererat data till och deltagit i utvecklingen av miljömålsindikatorer. Miljöskydd har också i samråds- och prövningsprocesser där det är relevant och möjligt i beslut och villkor gjort kopplingar till miljömål och behövlig regional miljöövervakning.

För att föra ut kunskapen om länets miljöövervakning ingick i årets samverkanskonferens mellan tillsynsmyndigheter ett avsnitt om klimateffekter i fjällen och vattendirektivsarbetet.

Länsstyrelsen utför ansvarsbedömningar efter inventering av potentiellt förorenade områden för att underlätta tillsynsmyndigheternas fortsatta tillsynsarbete med dessa områden. I vissa fall utförs översiktliga undersökningar för att fastställa riskbedömning och ge underlag inför tillsynsarbete med kap 10 MB. Inom Länsstyrelsen samarbetar handläggare för att ställa krav på att verksamhetsutövare utför undersökningar och åtgärder. Länsstyrelsen ger dessutom löpande tillsynsvägledning för att öka kommunernas arbete med förhandling och föreläggande angående privatfinansierade undersökningar och åtgärder.

Länsstyrelserna skall redovisa

- *väsentliga insatser rörande de särskilda handlingsprogrammen för jordbrukets miljöeffekter.*

Miljöstöden i det nya landsbygdsprogrammet samt kompetensutvecklingen (KULM) jordbrukare i miljöfrågor, enligt det gamla miljö- och landsbygdsprogrammet har utgjort länsstyrelsens medel för att uppnå miljö kvalitetsmålen och miljömål för jordbruket och odlingslandskapet. För miljömålet Ett rikt odlingslandskap har regionala delmål reviderats och fastställts. Delmålen berör bl.a. arealen brukad/hävdad åkermark, slätterängar och betesmarker, ekologiskt odlad mark, livsmedelsproduktion och medvetenheten hos länets lantbrukare om betydelsen av kretsloppstänkande och resurshushållning inom lantbruket.

I miljöstöd utbetalades under året ca 82,5 mnkr till länets lantbrukare. De största miljöstöden är stöden till öppet odlingslandskap om ca 48 mnkr och stödet till ekologisk produktion om ca 16 mnkr. Till detta kommer kompensationsbidraget, som också innefattas i axel 2 i det nya landsbygdsprogrammet och uppgick till ca. 56 mnkr. Miljöstöden inklusive

kompensationsbidraget utgör ca 40 % av samtliga EU- och nationella ersättningar som utgår till länets lantbruk.

I kompetensutvecklingen, inom ramen för KULM, har vi fortsatt att arbeta för att ge miljöstöden innehåll. Genom bättre samarbete och ökad förståelse mellan avdelningens handläggare har synergieffekter uppnåtts (mellan Landsbygdsprogrammets miljöstöd och mål 1SS, åtgärden KULM). KULM. upphör fr.o.m. årsskiftet 2007/2008 och kommer att ersättas av ett länsstyrelseprojekt "Ett rikare odlingslandskap" finansierat via det nya landsbygdsprogrammet under åtgärden kompetensutveckling i axel 1. Samverkan har skett med LRF, Milko och kommunerna i miljöfrågor.

Mål 2: Länsstyrelserna skall i bred förankring i länen utveckla regionala åtgärdsprogram för att nå miljökvalitetsmålen och i övrigt bedriva det regionala mål- och uppföljningsarbetet så att det ger underlag för arbetet inom denna och andra verksamhetsgrenar.

Länsstyrelserna skall översiktligt redovisa viktigare insatser.

Regionalt åtgärdsarbete

I december 2006 fastställdes reviderade regionala miljömål för Jämtlands län av Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen. I anslutning till detta antogs också förslag på länsgemensamma åtgärder, som är sådana åtgärder som flera aktörer i länet måste samverka kring för att genomföra på ett framgångsrikt sätt. Dessa länsgemensamma åtgärder är bara exempel på sådant som behöver genomföras, och kan inte ersätta åtgärdsprogram som varje enskild aktör bör upprätta. Länsstyrelsen har under hösten 2007 fattat beslut om att upprätta en bilaga till myndighetens verksamhetsplanering, som ska redogöra för alla miljömålsinriktade åtgärder som Länsstyrelsen planerar att genomföra under 2008.

I februari sammanställdes slutredovisningen av det andra ramprogrammet för miljömålsåtgärder, som omfattade 500 tkr. Sju olika projekt vars sammanlagda projektkostnader uppgick till 1,38 mnkr erhöll bidrag genom ramprogram II. Senare under våren utlystes ytterligare 1 miljon kronor för miljömålsåtgärder i ett tredje ramprogram kallat Miljömålsmiljonen 2007. Intresset för medlen var stort, och ansökningar kom in från myndigheter, företag, kommuner och ideella föreningar. I oktober kunde 11 projekt beviljas bidrag. Projekten ska vara slutförda vid utgången av 2008. Länsstyrelsen bedömer att ramprogrammen dels inneburit att många viktiga åtgärder som annars inte skulle ha genomförts nu kommit till stånd, och att intresset för att sätta sig in i de regionala miljömålen har ökat bland länets aktörer.

Under året har också ett webbaserat verktyg för att vägleda företagare i miljömålsarbetet lanserats av Länsstyrelsen i Jämtlands län. Verktøget utvecklades under 2006 med stöd av projektmedel från Miljömålsrådet, men färdigställdes och publicerades under 2007. En företagare behöver bara ange vilken bransch han eller hon är verksam inom, och får då upp en sida som redogör vilka som är de vanligaste betydande miljöaspekterna inom den branschen, och hur dessa aspekter kan relateras till regionala miljömål. Genom att klicka vidare på relevanta miljömål får företagaren också upp ett antal förslag på åtgärder som kan vidtas för att minska företagets miljöpåverkan. Tanken är i första hand att verktøget ska underlätta för företagare att etablera miljöledningssystem som har en tydlig koppling till länets miljömålsarbete. Men syftet är också att handläggare som arbetar med företags- eller projektstöd ska kunna utnyttja verktøget för att se vilka miljöfrågor som är särskilt viktiga att beakta vid handläggningen av ansökningar från olika branscher.

Arbetet med att utveckla en regional plattform för miljömålskommunikation har fortsatt under året. Syftet är att samordna kommunikationsinsatser riktade mot olika målgrupper, för att på så sätt få ett större genomslag, men också att samla och tillgängliggöra många olika typer av miljöinformation på en plats. En webbplattform för detta ändamål är under utveckling och beräknas kunna lanseras under 2008.

Mål- och uppföljningsarbete

De nya regionala miljömålen har under året tryckts upp och distribuerats brett i länet. Under året har en omarbetning av två av de regionala miljömålen genomförts, på initiativ från Länsstyrelsens styrelse. Det är de två målen med vattenkraftsanknytning som omformulerats, för att göra det tydligare att inga ytterligare vattendrag eller vattendragssträckor i länet skall tas i anspråk för vattenkraftsproduktion. Vattenkraftsproduktionen i länet ska bibehållas och tillåts endast öka till följd av effektiviseringar av befintliga anläggningar, eller som följd av eventuellt ökade nederbörds mängder.

På nationell nivå pågår den fördjupade utvärderingen av miljömålen. Som en följd av detta har Länsstyrelsen tagit del av en rad rapporter från nationellt miljömålsansvariga myndigheter. Miljömålshandläggarna har samordnat Länsstyrelsens remissynpunkter på dessa rapporter. Remissarbetet involverade ett stort antal avdelningar och handläggare inom Länsstyrelsen under perioden maj till och med september.

I november samordnade miljömålshandläggarna möten med åtta tvärsektoriellt sammansatta grupper med handläggare och chefer från Länsstyrelsens olika funktioner för att göra 2007 års bedömningar av miljömålen. Varje regionalt delmål analyserades med hjälp av tillgänglig data och regionalt nedbrutna indikatorer, samt med stöd av medverkande sakområdeskompetens. Bedömningarna finns utlagda på Miljömålportalen och har också sammanställts i rapportform. Förutom att ange en bedömning med de etablerade "gubbarna" har grupperna också diskuterat trendpilar för respektive mål. Dessa finns inte med i bedömningarna på portalen, men är ändå ett bra underlag inför det fortsatta arbetet. Syftet med trendpilen är att kunna förtydliga hur utvecklingen mot målet ser ut. I flera fall är utvecklingen tydligt positiv, men inte tillräckligt snabb för att det uppsatta målet ska kunna nås inom utsatt tid. Att i gruppdiskussionsform komma fram till en bedömning för vart och ett av de regionala miljömålen leder till bättre förståelse för olika funktioners perspektiv och synpunkter, och har också bidragit till förslag till insatser som inkluderas i Länsstyrelsens verksamhetsplan för 2008 (ABK 071220).

En av länets miljömålshandläggare har under året arbetat som informatör i Länsstyrelsernas gemensamma arbetsgrupp för regional miljömålsuppföljning (RUS) på 20 % av en heltidstjänst. Arbetet har bland annat bidragit till fördjupade kunskaper om övriga läns miljömålsarbete i och med att granskning av alla läns miljömålsbedömningar ingått som en av arbetsuppgifterna i uppdraget. I uppdraget har dessutom ingått ett ansvar för planering och genomförande av 2007 års miljömålsuppföljningsdag i Uppsala (ABK 071220).

VO Tillsyn och vägledning

Mål 1: Ett ökat skydd för enskilda och värnande om samhället i övrigt genom såväl tillsyn som vägledande arbete.

Länsstyrelserna skall redovisa

- *inom vilka områden länsstyrelsen saknar tillsynsplaner och skälen därtill.*

Länsstyrelsen har tillsynsplaner för samtliga länsstyrelsens tillsynsområden.

Länsstyrelserna skall redovisa

- *vilka strategiska överväganden länsstyrelsen har gjort i tillsynen i förhållande till andra typer av ärenden, t.ex. tillstånd där så är aktuellt, och vilka konsekvenser dessa överväganden har fått för tillsynsverksamheten.*

Länsstyrelsen har under 2007 prövat en ny form av samordnad tillsyn och tillsynsvägledning av kommunerna och fokuserat tillsynsinsatserna till två kommuner, Bräcke och Krokoms. Syftet med detta arbetssätt har varit att få en mer samlad uppfattning om hur tillsyn i kommunen bedrivs. Länsstyrelsen har även ansett att det varit värdefullt för kommunledningen att i en samlad återslagrapportering, muntligt och skriftligt, får del av hur Länsstyrelsen bedömer att kommunen sköter sitt tillsynsuppdrag. Ett annat viktigt syfte med en samordnad tillsyn har varit att i dialog med verksamhetsansvariga och politiskt ansvariga utveckla, effektivisera och förbättra tillsynen.

De verksamhetsområden som varit föremål för tillsyn har varit individ- och familjeomsorg med inriktning mot barn, handikappomsorg samt tillsyn av hemtjänst, äldreomsorg i form av tillsyn av demensboende och dagverksamhet för dementa, tillsyn enligt alkohol och tobakslagen, tillsyn enligt miljöbalken, livsmedels- och djurskyddskontroll, tillsyn av överförmyndarverksamheten, tillsyn enligt plan- och bygglagen, och kulturminneslagen. Det samlade resultatet av tillsynen och tillsynsvägledningen visar att kommunerna har brister i institutionella förhållanden som regelverk, personella och ekonomiska resurser, kompetens och organisation för att leva upp till det formella tillsynsansvaret.

Länsstyrelserna skall redovisa

- *Större avvikelser skall redovisas/kommenteras i förhållande till föregående år.*

För den sociala tillsynen arbetar Länsstyrelsen sedan flera år med tillsynsplan där alla insatser såväl utifrån regleringsbrevets mål och uppdrag som egna mål planeras. Planen följs upp löpande.

Uppskattningsvis är 90 % av arbete inom social tillsyn avser tillsyn – innefattande granskning, kontroll, rådgivning och information. Någon tillsyn inom området individ- och familjeomsorg har inte genomförts vare sig avseende verksamheter eller enskilda klagomål under årets sista 3,5 månader då tjänsterna med denna inriktning varit obemannade.

Verksamhetsgren Social tillsyn

Tabell 2.1 - Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter 2007 för verksamhetsgren Social tillsyn	Kostnader (tkr)	Årsarbetskrafter
Totala kostnader VG Social tillsyn (exkl. OH)	2.672	4,3
varav Tillsyn och rådgivning m.m. (701, 709)	2.027	3,4
varav Enskild vårdverksamhet (702)	99	0,2
varav Individärenden (703)	63	0,1
varav Fördelning av statsbidrag (704)	241	0,3
varav Alkoholärenden (705)	242	0,3
Verksamhetsgrenens andel av myndighetsövergripande kostnader (10 + 11)	802	0,9
Totala kostnader VG Social tillsyn (inkl. OH)	3.474	5,2

Tabellen skall innehålla verksamhetskostnader enligt resultaträkningen. Fakta i tabellen skall redovisas för 2007.

Tabell 2.1.1 Social tillsyn – fördelning av tillsynsinsatser	Äldreomsorg	Stöd och service till funktionshindrade	Individ- och familjeomsorg⁴
Granskning ¹	70	70	60
Rådgivning, information ²	20	15	20
Kartläggningar m.m. ³	10	15	20
Summa	100 %	100 %	100 %

Definition till tab 2.1.1

¹ Med granskning avses inspektioner, kontroller och liknande som genomförs i syfte att se till att verksamheter bedrivs målinriktat, lagenligt, med god kvalitet och framförhållning i planeringen där granskningen resulterar i ett beslut eller en rapport där verksamheten bedöms. Återföringen av resultatet är en del av denna tillsyn liksom uppföljningar av brister.

² Med rådgivning och information avses insatser som genomförs i syfte att främja socialtjänstens arbete och som inte är en del av någon granskning, t.ex. nätverksarbete, informationsinsatser, seminarier, konferenser där inte granskningsresultat redovisas etc.

³ Kartläggningar och liknande som inte är en del av en granskning samt annan tillsynsverksamhet som inte är granskning eller rådgivning och information.

⁴ Med IFO avses barn- och familj, missbruk, ekonomiskt bistånd samt familjerätt

Återrapportering - Frågor att besvara

- - Uppskatta hur social tillsyn fördelar sig i procent mellan granskning, rådgivning och information samt kartläggningar och andra uppgifter som inte hör till någon av de andra två kategorierna.
- - Redovisa och kommentera de viktigaste rådgivande tillsynsinsatserna under året.

Redovisningen ska ses som en uppskattning. Även i situationer med återföring av granskningsresultat uppstår frågor där insatsen måste definieras som rådgivning och information. Dessa insatser ses av länsstyrelsen som viktiga. Det innebär dock inte att andra är mindre viktiga. Även medverkan i träffar med verksamhetsansvariga inom de tre sakområdena skapar goda förutsättningar för förändringar och förbättringar inom socialtjänsten. Uppskattningen är särskilt osäker avseende kartläggningar m.m. då definitionen inte är särskilt klarläggande avseende vilka insatser som avses.

Tabell 2.1.2 - Social tillsyn - antal tillsynsobjekt	Antal tillsynsobjekt i länet¹⁾	Antal tillsynsobjekt av dessa som varit föremål för någon form av verksamhetstillsyn	Antal tillsynsobjekt där <u>st lämnat kritik i verksamhetstillsynen</u>	Antal ggr när <u>st beslutat om en tidsplan för när påtalade brister ska vara åtgärdade</u>
Sakområde och del av sakområde				
Äldreomsorg	162	15	10	7
Handikappomsorg	130	5	2	2
Individ och familjeomsorg	87	15	8	8
<i>varav – barn och familj</i>	<i>55</i>	<i>15</i>	<i>8</i>	<i>8</i>
– missbruk	21	0	0	0
– ekonomiskt bistånd	8	0	0	0
– familjerätt	0	0	0	0
Summa:	379	35	20	17

Definition till tabell 2.1.2

¹ Med tillsynsobjekt avses t.ex. en institution (HVB), en särskild boendeform, en daglig verksamhet eller en öppenvårdsverksamhet i offentlig eller privat regi som länsstyrelsen har tillsyn över, oavsett om verksamheten står under löpande tillsyn av socialnämnden i den kommun där verksamheten bedrivs. Med ett tillsynsobjekt avses även myndighetsutövningen inom ekonomiskt bistånd, missbruk, familjer och barn samt familjerätt inom området individ- och familjeomsorg inom en kommun, en kommundel eller en stadsdel. Dessutom avses myndighetsutövningen inom handikappomsorg eller äldreomsorg i en kommun, en kommundel eller en stadsdel som ett objekt. Men inom de olika omsorgsgrenarna räknas verksamheter som egna objekt. Varje äldreboende är ett objekt, varje gruppboende ett objekt, hemtjänsten i en kommun eller en kommundel ett objekt, ekonomiskt bistånd i en kommun ett objekt o.s.v. Med tillsynsobjekt avses däremot inte ett individärende.

Kommentar:

Inom område individ- och familjeomsorg har det s.k. barnuppdraget tagit alla resurser varför ingen verksamhetstillsyn genomförts inom områdena missbruk, ekonomiskt bistånd och familjerätt. Varje tillsyn inom barn och familj (barnuppdraget) har varit mycket omfattande.

Tabell 2.1.3 Social tillsyn – antal inspektioner / kontroller Genomförd tillsyn		Med inriktning på barn och unga	Med inriktning på missbruk	Med inriktning på psykosociala problem
Antal Hem för vård eller boende (HVB)	Privat	5	0	0
	Offentliga	1	0	0
	Oanmälda besök	0	0	0
		Äldre	Funktionshindrade	varav psykiskt funktionshindrade
Antal särskilda boendeformer	Privat	0	1	0
	Offentliga	11	2	0
	Oanmälda besök	1	0	0
Antal granskningar av hemtjänstenheter	Privat	0	0	0
	Offentliga	3	0	0
	Oanmälda besök	1	0	0
	Missbruk	Barn och unga	Äldreomsorg	Handikappomsorg
Antal granskade kommuner/kommundelar	0	8	8	2

Tabell 2.1.3 svarar mot de krav på åiterrapportering avseende verksamhetsgren Social tillsyn. Observera att det är antal inspektioner som skall anges - inte antalet tillsynsobjekt. Kommuner avser kommuner där länsstyrelsen mer ingående granskat ett eller flera områden.

Kommentar:

Att ingen tillsyn gjorts av HVB med inriktning missbruk och psykosociala problem samt hemtjänstenheter för funktionshindrade beror på att länet inte har några sådana. Tillsyn har gjorts under 2007 av samtliga HVB-hem för barn och unga, i den nationella satsningen på tillsyn av hem för vård eller boende. Observeras bör att det endast finns ett offentligt drivet HVB-hem i länet.

Tabell 2.1.4 - Social tillsyn – ej verkställda beslut och domar m.m.					
Datum	Antal ej verkställda beslut enligt SoL		Antal ej verkställda domar enligt SoL		Avslagsbeslut trots bedömt behov enligt SoL (avser hela året)
	Särskilda boenden	Andra insatser	Särskilda boenden	Andra insatser	
31 december 2003	23	3	0	0	0
31 december 2004	59	0	0	0	0
31 december 2005	38	19	0	0	0
31 december 2006	68	1	0	0	0

Datum	Antal ej verkställda beslut enligt LSS		Antal ej verkställda domar enligt LSS		Avslagsbeslut trots bedömt behov enligt LSS (avser hela året)
	Särskilda boenden	Andra insatser	Särskilda boenden	Andra insatser	
31 december 2003	0	46	0	0	0
31 december 2004	3	54	2	1	0
31 december 2005	2	65	0	0	0
31 december 2006	5	68	0	0	0

Kommentar: En viss ökning kan skönjas i stort sett varje år. En trolig förklaring är att kommunerna blivit bättre att redovisa sina ej rapporterade beslut.

Tabell 2.1.5 - Ärenden enligt 16 kapitlet 1 § SoL Antal ärenden 2007	varav barn upp till 18 år	Antal ansökningar som beviljas	Antal ansökningar som avslås
	2	1	1

Tabell 2.1.6 Antal rapporterade beslut till länsstyrelserna enligt 16 kap. 6 f § SoL	Kvartal 1		Kvartal 2		Kvartal 3		Kvartal 4	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Antal rapporterade beslut 2007	48	35	50	28	64	31		
varav antal som återkom från kvartalet innan	18	11	6	6	20	11		
varav antal som är 1 år eller äldre	4	2	2	4	2	5		

Kommentar:

Länsstyrelsen har ännu inte ansökt om sanktionsavgift i något ärende. För närvarande övervägs ansökan i ett tjugotal ärenden i huvudsak avseende särskilt boende. Redovisning av kvartal fyra kan ej göras då kommunernas rapportering påbörjas först efter årsskiftet och skall vara avslutad den 31 januari 2008.

Tabell 2.1.7 - Särskild avgift, s.k. sanktionsavgift	Sanktionsavgift enligt SoL, domar		Sanktionsavgift enligt SoL, beslut		Sanktionsavgift enligt LSS, domar		Utdömt belopp	Inbetalt belopp
	Antal ansökningar	Antal domar med bifall	Antal ansökningar	Antal domar med bifall	Antal ansökningar	Antal domar med bifall		
Totalt under hela året								
2005	0	0			0	0	0	0
2006	0	0	0	0	0	0	0	0
2007	0	0	0	0	0	0	0	0
2007 varav kvinnor	0	0	0	0	0	0	0	0
2007 varav män	0	0	0	0	0	0	0	0

Kommentar:

Länsstyrelsen har ännu inte gjort några ansökningar om sanktionsavgift till Länsrätten. För närvarande finns ett tjugotal ärenden avseende gynnande beslut där frågan om sanktionsavgift övervägs. Det gäller i första hand beslut om särskilt boende inom äldreomsorgen.

Mål 1: Länsstyrelserna skall tillse att socialtjänstens arbete bedrivs målinriktat, lagenligt samt med god kvalitet och framförhållning i planeringen. Påtalade brister och missförhållanden i huvudmännens verksamhet skall åtgärdas enligt en av länsstyrelsen beslutad tidsplan som följs upp.

Länsstyrelserna skall inom verksamhetstillsynen (ej individtillsynen) redovisa

- *i vilken omfattning länsstyrelsen beslutar om en tidsplan när länsstyrelsen riktat kritik i tillsynen, i vilken omfattning länsstyrelsen följt upp tidsplanen samt vilka effekter arbetet med tidsplaner lett till,*

Länsstyrelsen fastställer i varje verksamhetstillsyn där brister konstaterats en tidsplan när påtalade brister och missförhållanden skall vara åtgärdade eller en planering för åtgärder som vidtas. När kommunen inte har kunnat redovisa till Länsstyrelsen inom angiven tidsram har man kommit överens om annan tidpunkt. I de ärenden där påpekade brister inte har åtgärdats har dessa varit av den karaktär att längre tid för planering och åtgärder behövs. Effekterna av arbetet med tidsplaner är i första hand en möjlighet till tydlig uppföljning av att brister åtgärdas.

- *en sammanfattning av de tre tillsynsinsatser inom den sociala tillsynen som under året bedömts givit bäst effekt, dvs. lett till att brister eller missförhållanden åtgärdats,*

Inom äldreområdet har Länsstyrelsen gjort flera uppföljningar av tidigare verksamhetstillsyner för att följa upp tidigare påtalade brister och se om kommunerna följer sin åtgärdsplan/tidsplan.

Länsstyrelsen har genomfört tillsyn av handläggningen av ansökningar till särskilda boenden. Utifrån rapporteringen av ej verkställda beslut 16 kap 6 f § socialtjänstlagen framkom att det i en kommun fanns ett flertal ej verkställda beslut där den enskilde tackat nej på grund av att man blivit erbjuden annat boende än det man ansökt om. Länsstyrelsen har funnit brister i form av att nämnden inte prövat den enskildes önskemål om det specifika boende som angetts i ansökan.

Satsningen inom de s.k. barnuppdraget har medfört en tydlig ambitionshöjning inom olika områden där brister konstaterats i de olika kommunerna. Den främsta effekten bedöms vara inom området barnavårdsutredningar där utbildningar för användande av metoden BBIC genomförts i samtliga kommuner. Det har lett till att alla kommuner i länet idag använder ett mer strukturerat utredningssätt.

Inom området för funktionshindrade har tillsyn genomförts av handläggning av ansökan om boende med särskild service. Skälet var att det kommit till länsstyrelsens kännedom att kommunen ej preciserade vilken form av boende med särskild service som beviljades. Tillsynen har lett till en ökad medvetenhet avseende kravet på att form av boende preciseras i beslutet samt att kommunen kommit in med en tidsplan för åtgärder bl.a för boendeplanering.

- *vilka konkreta effekter dessa tillsynsinsatser lett till samt vilka åtgärder som vidtagits för att förhindra att bristerna uppstår på nytt,*

Länsstyrelsen kan konstatera att det är av stor vikt att tidigare beslut följs upp för att öka följsamheten hos de olika tillsynsobjekten. Länsstyrelsens beslut har inneburit att man inom de aktuella kommunerna sett över rutinerna för handläggning.

- *insatser som länsstyrelsen genomfört för att påverka kommunerna att planera för behovstäckning,*

Kommunbesök har genomförts i länets samtliga kommuner tillsammans med funktionen för samhällsplanering och boende. Länsstyrelsens syfte har varit att verka för att kommunerna planerar för att kunna tillgodose framtida behov av bistånd i form av hemtjänst samt sådant boende som avses i 5 kap 5 § andra stycket i socialtjänstlagen.

- *insatser som länsstyrelsen genomfört för att aktivt påverka kommunerna och andra att samordna insatser, att upprätta och använda individuella planer (inte enbart enligt lagen [1993:387] om stöd och service till vissa funktionshindrade) och att samverka kring dessa, särskilt när det gäller barnfamiljer,*

För varje år inhämtas uppgifter om antalet upprättade individuella planer genom utskick av en enkät till samtliga kommuner i länet med frågor om antalet individuella planer. Svaren skall redovisas uppdelade på kön, ålder och personkrets. Dessutom frågas efter förekomst av andra typer av planer, om de finns riktlinjer för arbetet med individuell plan samt vilka svårigheter, för- och nackdelar som finns i arbetet med individuella planer. Enkäterna som skickades ut i januari respektive december 2006 har sammanställts och analyserats under 2007. I en rapport har resultaten jämförts med motsvarande enkätsvar från tidigare år.

Vid verksamhetstillsyn i kommunerna samt vid regelbunden medverkan i länets LSS-handläggartäffar har länsstyrelsen informerat om och fört en diskussion om hur man kan utveckla arbetet med individuella planer som ett instrument att stärka den enskildes inflytande, underlätta samordning av insatser samt förbättra kommunens framtida planeringsunderlag avseende människor med funktionshinder.

- *hur barnperspektivet har integrerats i tillsynen, samt vilka insatser som genomförts för att stödja arbetet med att integrera ett barnperspektiv i socialtjänstens arbete, samt*

Särskilt i tillsyn inom det s.k. barnuppdraget och den nationella tillsynen av de s.k. HVB-hemmen har fokus varit på socialtjänstens barnperspektiv. I HVB-tillsynen har alltid samtal med de placerade barnen/ungdomarna genomförts.

- *hur jämställdhetsperspektivet har integrerats i tillsynen samt vilka insatser som genomförts för att stödja arbetet med att integrera ett jämställdhetsperspektiv i socialtjänstens arbete.*

I den verksamhetstillsyn som är genomförd under 2007 har frågan tagits upp om hur jämställdhetsperspektivet beaktas vid genomförandet av beviljade insatser. Genom att uppmärksamma jämställdhet i tillsynen vill Länsstyrelsen bidra till att öka medvetenheten i kommunernas socialtjänst om den ojämlikhet som konstaterats avseende förhållningssätt och beviljande av insatser. En fråga som särskilt påtalas är behovet av könsuppdelad uppföljning av beviljande och utformning av insatserna.

Mål 2: Samverkan mellan länsstyrelserna och Socialstyrelsen skall vidareutvecklas i syfte att uppnå:

- ökad samordning såväl mellan länsstyrelserna som mellan den regionala och nationella tillsynen inom socialtjänstområdet,
- ökad samordning vad gäller tillsynen över socialtjänsten och hälso- och sjukvården, samt
- minskade brister och missförhållanden i huvudmännens verksamhet.

Länsstyrelserna skall redovisa samverkan enligt målet och effekterna av denna samverkan. Redovisningen skall göras i samråd med Socialstyrelsen, som har motsvarande mål och återrapportering.

Sedan 2001 finns ett nationellt program för social tillsyn. Det anger vilka frågor Socialstyrelsen och länsstyrelserna skall samarbeta om och hur samarbetet skall gå till. Samverkan mellan Socialstyrelsens och länsstyrelsernas sociala tillsyn leds av en samverkansgrupp. Grunden för det gemensamma arbetet är gemensam verksamhetsplanering av de samordnade insatserna inom i huvudsak socialtjänsten. Samverkansgruppen har direkta styrnings- och ledningsuppgifter för gemensamma projekt och för frågor som rör den strategiska inriktningen och utvecklingen av verksamheten.

Samverkan med Socialstyrelsens RT-enhet i Umeå och Länsstyrelsen planerades i form av gemensam verksamhetstillsyn. Tillsynen har inriktats på hur samverkan mellan socialtjänsten och hälso- och sjukvården fungerar omkring personer med omfattande behov av vård och omsorg. Har genomförts i form av gruppintervju med biståndshandläggare, verksamhetsansvarig, hemtjänstpersonal, distriktssköterska, arbetsterapeut och sjukgymnast. Gemensam verksamhetstillsyn med inriktning mot övergripande frågor har genomförts tillsammans i en kommun.

Mål 3: Den operativa tillsynen inom äldreomsorgen skall bedrivas strukturerat och samordnat med tydliga och enhetliga bedömningskriterier för hela riket. Kvalitetsutvecklingen skall kunna bedömas genom att resultatet av tillsynen kan jämföras över tid

Socialstyrelsen har tillsammans med länsstyrelserna lagt en gemensam grund för hur arbetet med nationella bedömningskriterier ska bedrivas. Grunden för arbetet är formulerad i "Nationella bedömningskriterier för den sociala tillsynen – en handledning". Handledningen beskriver hur arbetet ska organiseras, hur arbetsprocessen att utveckla bedömningskriterier ska se ut samt hur länsstyrelserna kan använda de nationella bedömningskriterierna i sin tillsyn. En permanent arbetsgrupp med ett operativt ansvar för att bl.a. utveckla och samordna arbetet med bedömningskriterier har tillsatts under året av Samverkansgruppen – Gruppen för utveckling och

samordning av bedömningskriterier (USB). I gruppen finns både länsstyrelserna och Socialstyrelsen representerade.

En särskild arbetsgrupp med representanter från Socialstyrelsen och Länsstyrelserna har tillsatts under hösten 2007 för att starta arbetet med att ta fram bedömningskriterier avseende några områden inom äldreomsorgen. Någon särskild rapportering av länsstyrelserna till Socialstyrelsen görs inte.

Mål 4: (tillsyn enligt alkohol- och tobakslagen)

Länsstyrelserna skall se till att den kommunala tillsynen enligt såväl alkohollagen (1994:1738) som tobakslagen (1993:581) skärps och därigenom bidrar till en ökad samordning i tillsynen enligt dessa två lagar. Samarbetet med Statens folkhälsoinstitut (FHI) skall utvecklas.

Länsstyrelserna skall redovisa hur de har arbetat med att utveckla metoder för samordning av tillsynen enligt alkohollagen (1994:1738) och tobakslagen (1993:581).

Länsstyrelsen genomför regelbundna träffar med kommunernas alkoholhandläggare. Vid dessa träffar tas vid varje tillfälle upp områden som prioriterats i regleringsbrevet. Ett av syftena med träffarna är att få en mer enhetlig syn i tillämpningsfrågor vilket i sig leder till en bättre samordnad tillsyn. Av den kartläggning som gjorts under hösten 2007 framgår att sex av länets åtta kommuner numera samordnar sin tillsyn.

Vidare skall länsstyrelserna redovisa

- *hur tillsynen avseende tobakslagens bestämmelser om rökförbud på serveringsställen har genomförts,*
- *hur tillsynen avseende tobakslagens bestämmelser om handel m.m. och särskilt dess regler om 18 års åldersgräns för inköp av tobaksvaror har genomförts,*
- *hur länsstyrelserna har utövat tillsyn avseende tobakslagens bestämmelser i övrigt, hur länsstyrelserna följt kommunernas verksamhet och biträtt med information och stöd,*
- *hur länsstyrelserna har utövat tillsyn avseende alkohollagens bestämmelser, hur länsstyrelserna bistått kommunerna med råd om hur de kan höja medvetenheten om och uppmärksamma tillståndshavare på att överträdelser av gällande lagar mot diskriminering kan leda till indragning av serveringstillståndet samt om och i vilken utsträckning kommunerna beaktar lagar mot diskriminering vid såväl lämplighetsprövning som tillsyn av serveringstillstånd, samt*
- *vilka åtgärder som har vidtagits för att införa riktlinjer för egentillsynsprogram för detaljhandel med, eller servering av, öl.*

Ovanstående frågor har tagits upp dels vid de två tillfällena kommuntillsyn genomförts under året och dels vid träffar med kommunernas alkoholhandläggare. Frågorna har också funnits med i en enkät som skickats ut till kommunerna under hösten. Resultatet av denna kartläggning presenteras i en rapport under början av 2008. Bl.a. framkommer att fyra kommuner genomfört tillsyn av rökförbud på serveringsställen. Andelen serveringsställen som har egentillsynsprogram enligt alkohollagen varierar mellan kommunerna. Det saknas dock fortfarande hos många serveringsställen. Detsamma gäller egentillsynsprogram enligt tobakslagen.

Mål 5: (tillsyn enligt alkohol- och tobakslagen)

Länsstyrelserna skall verka för att metoden ansvarsfull alkoholserving eller annan likvärdig evidensbaserad metod sprids i länens kommuner så att arbetet skall kunna ingå i den ordinarie strukturen.

Länsstyrelserna skall redovisa hur de har arbetat för att stödja kommunerna i arbetet med att införa metoden ansvarsfull alkoholserving, eller annan likvärdig evidensbaserad metod.

Länsstyrelserna skall också redovisa vilka kommuner som arbetar med metoden och vilka av dessa som har integrerat arbetet i den ordinarie strukturen.

Länsstyrelsen har fått projektmedel för att stödja kommunerna i arbetet med att införa metoden ansvarsfull alkoholserving. En projektanställd har arbetat halvtid sedan den 1 april 2006. Under våren 2007 var tjänsten vakant och först från 15 juni finns åter en projektanställd på halvtid.

Ansvarig nämnd i länets alla kommuner har besökts och idag har alla åtta kommuner i länet beslutat att arbeta efter metoden. Vidare har krögarträffar genomförts liksom utbildning i konflikthantering. Berusningsstudier har genomförts. I två av länets minsta kommuner har ett alternativ till berusningsstudier accepterats. I kommunerna finns få serveringsställen som har öppet kvällstid annat än vid enstaka tillfällen. Dessa kommuner och en kommun från Västernorrlands län som ingår i samma polisdistrikt genomför observationsstudier där man växlar personal mellan kommunerna. Utbildningar med ansvarig serveringspersonal har genomförts och genomförs under vintern. I dagsläget har endast en kommun fattas beslut om att använda sig av metoden i sin ordinarie verksamhet.

Verksamhetsgren Miljötillsyn

Tabell 2.2 - Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter 2007 för verksamhetsgren Miljötillsyn	Kostnader (tkr)	Årsarbetskrafter
Totala kostnader VG Miljötillsyn (exkl. OH)	16.355	22,5
<i>varav</i> Fornminnen (431)	564	0,9
<i>varav</i> Byggnadsminnen (432)	147	0,3
<i>varav</i> Kyrkliga kulturminnen (433)	137	0,3
<i>varav</i> Byggnadsvård (434)	1.206	0,6
<i>varav</i> Fornminnes- och kulturlandskapsvård (435)	2.933	2,0
<i>varav</i> Tillsynsvägledning (503)	221	0,4
<i>varav</i> Överlåtelse av beslut och operativ tillsyn till kommun (504)	5	0,0
<i>varav</i> Tillsyn av områdesskydd (515)	133	0,3
<i>varav</i> Tillsyn av vattenskyddsområden (516)	3	0,0
<i>varav</i> Samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken (525)	432	0,9
<i>varav</i> Tillsyn av dispenser och tillstånd avseende områdesskydd (526)	122	0,3
<i>varav</i> Tillsyn av skydd för djur- och växtarter (527)	80	0,2
<i>varav</i> Tillsyn av övrig prövning avseende naturskydd (528)	30	0,1
<i>varav</i> Tillsyn av vattenverksamhet (535)	376	0,8
<i>varav</i> Förvaltning av kvalitén på vattenmiljön (537)	1.978	2,7
<i>varav</i> Tillsyn av undersökning och bearbetning av torvfyndigheter (546)	26	0,1
<i>varav</i> Tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	1.031	2,0
<i>varav</i> Tillsyn av kemiska produkter och biotekniska organismer (565)	37	0,0
<i>varav</i> Tillsyn av avfall och producentansvar (566)	5	0,0
<i>varav</i> Tillsyn av övrigt miljö- och hälsoskydd (567)	-	-
<i>varav</i> Tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden (575)	155	0,3
<i>varav</i> Tillsyn över lantbruk (605)	236	0,2
<i>varav</i> Tillsyn rennäring (613)	3.583	4,6
<i>varav</i> Tillsyn över fiske (623)	2.915	5,8
Verksamhetsgrenens andel av myndighetsövergripande kostnader (10 + 11)	4.908	4,5
Tot. kostn. VG Miljötillsyn (inkl. OH)	21.263	27,0

Tabellen skall innehålla verksamhetskostnader enligt resultaträkningen. Fakta i tabellen skall endast redovisas för senaste räkenskapsår.

Kommentar:

Tillsynen över fornminnen (431) har under året ökat p.g.a. den stora mängden ledningsdragningar i länet samt ärenden i samband med vindkraft. Tillsynen inom fornminnes- och kulturlandskapsvård (435) har också ökat bl.a. då det under året genomfördes två större projekt, det ena berörde länets ruiner och det andra strategier för hållbar natur- och kulturturism.

Tillsynen över byggnadsminnen (432), byggnadsvård (434), och kulturresevat har skett enligt planerna, medan tillsyn inom det kyrkoantikvariska (433) området inte har kunnat prioriteras.

Då mycket av arbetet inom Kulturmiljö (43) är förebyggande rådgivning och information men i verksamheten till största delen redovisas under tillsyn blir bilden av de faktiska förhållandena något felaktig.

Samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken (525) omfattar en viktig förebyggande tillsynsverksamhet för åtgärder som väsentligen kan påverka naturmiljön. Under året har en markant ökning skett av

samrådsärenden med anknytning till regeringens krav på vädersäkrat elnät samt infrastruktur, skogsbruk (våtmarker) och husbehovstäckter.

Ingen tillsynsverksamhet har ingått i arbetet med Förvaltning av kvalitén på vattenmiljön (537) utan där har arbetet med införande av ramdirektivet för vatten fokuserats på avgränsning av vattenförekomster, karakterisering, statusklassning samt samråd med övriga aktörer.

Tillsynen över fiske (623) har främst skett i form av fysiska kontroller och i övrigt främst via förebyggande rådgivning och information till fiskevårdsorganisationer och fiskodlingar samt genom rättsfunktionens förordnande av fisketillsynsmän. Ett system för återrapportering och uppföljning av fiskutsättningar har använts sedan 2005.

Fiskefunktionens tillsynsarbete omfattar även miljöbalktillsyn (villkor i vattendomar och övrig miljöbalktillsyn som rör vattenmiljöer och fiskbestånd). Det samlade tillsynsbehovet på fiskeområdet är stort men har inte kunnat genomföras med nuvarande bemanning.

Tabell 2.2.1 - tillsyn inom Naturvård och Miljöskydd	Antal tillsynsobjekt i länet¹⁾	Antal tillsynsobjekt som varit föremål för tillsyn	Antal tillsynsobjekt med allvarliga brister som inte åtgärdats²⁾
Sakområde och del av sakområde			
Naturvård och miljöskydd totalt (5)			
varav tillsyn av områdesskydd (515)	305	55	0
varav tillsyn av vattenskyddsområden (516)	66	0	0
varav tillsyn av dispenser och tillstånd avseende områdesskydd (526)	245	211	40
varav tillsyn av skydd för djur- och växtarter (527)	234	182	0*
varav tillsyn av övrig prövning avseende naturskydd (528)	15	9	2
varav tillsyn av vattenverksamhet (535)	>117	64	0
varav tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	266	196	0
varav tillsyn av kemiska produkter och biotekniska organismer (565)	0	0	0
varav tillsyn av avfall och producentansvar (566)	0	0	0
varav tillsyn av övrigt miljö- och hälsoskydd (567)	0	0	0
varav tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden (575)	9	2	0
Summa	> 1.140	719	42

Definitioner till tabell 2.2.1:

1) med tillsynsobjekt avses verksamheter, produkter eller anläggningar, dvs. de enheter som är föremålet för tillsyn enligt av staten fastställda normer. I de fall där tillsyn görs över andra tillsynsorgan (vanligtvis kommuner) kan tillsynsobjekt avse kommun. I övriga fall skall tillsynsobjekt EJ avse kommun eller kommunedel, då denna är att betrakta som objektansvarig, dvs. den som ansvarar för att tillsynsobjektet uppfyller statens krav.

2) brister som återrapporteras i tabellen skall avse brister i tillsynen där länsstyrelsen beslutat att rikta kritik.

Kommentar:

Resurserna för naturvårdstillsyn är mycket små, vilket även framgår av tillsynsplanen. I princip all tillsyn samordnas därför med skötselarbete, vilket till största delen utförs i fjällen och de avsatta tillsynsresurserna är därmed till övervägande del skötselresurser.

Tillsyn av områdesskydd (515) och tillsyn av dispenser och tillstånd avseende områdesskydd (526): Utöver det som redovisas sker löpande tillsyn utanför skyddade områden av barmarkskörning i fjällområdet och inom några våtmarker samt snöskoterkörning i sex stora skoterregleringsområden fjällen, se (528) nedan. Detta sker i samband med övrigt arbete inom naturförvaltningen.

Tillsyn av skydd för djur- och växtarter (527): Riktad tillsyn av faunakriminalitet med efterföljande åtalsanmälan har skett (ett fall av jakt på järv och 6 fall av jakt på björn). Tillsyn av skydds jakt på lodjur och björn sker regelmässigt. Det saknas bra information som kan fungera som förebyggande tillsyn gentemot allmänheten om de regler och hänsynskrav som gäller enligt jaktlagen och miljöbalken vid boplatser för känsliga och hotade djurarter.

Tillsyn av övrig prövning avseende naturskydd (528): Tillsyn av terrängkörning har skett löpande i skoterregleringsområden i fjällen och på barmark både i fjällen och på våtmarker, men p.g.a. små tillsynsresurser har detta skett inom ramen för underhållsarbete på fjälleder. I de sex skoterregleringsområdena har alltför små tillsynsresurser inneburit att tillsynen av snöskotertrafiken ej varit tillräcklig. Detta bedöms även bero på att problemen med snöskotertrafik i regleringsområden har ökat, delvis beroende på en utveckling mot allt motorstarkare snöskotrar som ofta är utrustade med s.k. högkammattor samt brist på hänsynstagande och regelefterlevnad hos snöskoterförare. Ingen tillsyn har skett av vattenskoterkörning.

Tillsyn av vattenverksamhet (535). Förutom de tillsynsobjekt som har tillstånd (vattendom) omfattar tillsynen även övriga vattenverksamheter som bedrivs utan formellt tillstånd, t.ex. enskilda pirar, bryggor m.m. Tillsynen av dessa sker i allmänhet efter anmälan utifrån. De utförda tillsynsinsatserna korrelerar därför inte gentemot antalet kända tillsynsobjekt.

Tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555). Totalt finns det i länet 134 A- och B anläggningar varav Länsstyrelsen bedriver tillsyn på 78 anläggningar. Det fanns planer på att 29 anläggningar (37 %) skulle besökas under året men på grund av sjukdom hos tillsynspersonalen genomfördes endast nitton platsbesök. Däremot har alla anläggningars årliga miljörapporter granskats vilket också är att se som en tillsynsaktivitet från myndighetens sida och medräknas därför som tillsyn. Antalet öppna tillståndsgivna täkter i länet uppgår till 252 stycken och av dessa bedriver Länsstyrelsen tillsyn på 188. Av täkterna i länet har 118 varit föremål för tillsyn.

Tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden (575). Förutom de två tillsynsobjekt som kontrollerats under året har Länsstyrelsen besökt ytterligare 7 förorenade områden där kommunen har tillsynsansvaret. Anledningen till dessa besök har varit planering och/eller utförande av undersökningar och åtgärder.

Tabell 2.2.2 svarar mot de krav på återrapportering som avser verksamhetsgren Miljötillsyn.

Tabell 2.2.2 – länsfakta inom miljötillsyn - rennäring	2007-12-31	2006-12-31	2005-12-31
Faktiskt antal renar i förhållande till tillåtet antal (%)	91 %	95 %	89 %
Antal slaktade renar/år	15.146	22.131	13.109
Produktion av renkött/år (ton)	392	610	346
Antal renskötsselföretag	106	107	105
Antal samebyar	11 (12)	11 (12)	11 (12)

Kommentar:

Slaktuttaget har under året minska med ca 32 % jämfört med fjolåret i Jämtlands län. Slaktuttaget ligger ändå på en relativt hög nivå. 2006 års slaktuttag var osedvanligt högt vilket berodde på att slaktbehovet ackumulerats under flera år p g av den dåliga prisbild som då varit i flera år. Framgångsrik marknadsföring från rennäringens sida har starkt bidragit till att prisbilden under senare år utvecklats mycket gynnsamt för renkött.

Mål 1: Länsstyrelsernas tillsynsarbete skall bidra till att nå miljö kvalitetsmålen och till att miljöskador inte uppkommer. Genom en effektiv tillsynsvägledning skall länsstyrelserna förbättra förutsättningarna för det operativa tillsynsarbetet hos kommunerna. Länsstyrelserna skall i samråd med kommunerna bidra till genomförandet av Naturvårdsverkets vägledningsplan

Länsstyrelserna skall redovisa viktiga insatser i vägledande syfte och effekter av tillsynsarbetet. Mot bakgrund av redovisningen i bilaga 3 och i relation till tillsynsplanen skall tillsynsverksamheten kommenteras. Vidare skall även redovisas på vilket sätt miljömålen inverkar på planeringen och genomförandet av tillsynen och tillsynsvägledningen. Länsstyrelserna skall ange hur resurserna fördelats mellan å ena sidan regel- och utifrånstörd tillsyn och å andra sidan egeninitierad tillsyn. Av redovisningen skall framgå hur prioriteringar sker med hänvisning till miljömålen och vilka tillsynsmetoder som används för att nå syftet på bästa sätt.

Viktiga insatser i vägledande syfte.

Länsstyrelsen har i år särskilt satsat på samordnad tillsyn/tillsynsvägledning till två av länets kommuner (se här återrapportering vilka strategiska överväganden länsstyrelsen har gjort i tillsynen i förhållande till andra typer av ärenden, t.ex. tillstånd där så är aktuellt, och vilka konsekvenser dessa överväganden har fått för tillsynsverksamheten.)

Inom miljöskydd har tillsynen riktats mot att följa upp och utvärdera den operativa miljö- och hälsoskyddstillsynen enligt miljöbalken. Resultatet av tillsynsvägledningen visar att kommunerna har brister i institutionella förhållanden som regelverk, personella och ekonomiska resurser, kompetens och organisation för att leva upp till miljöbalkens tillsynsansvar. Vid tillsynsvägledningen till kommunerna ingick information och rådgivning om miljömål och tillsyn i syfte att utveckla kommunernas miljömålsinriktade tillsyn.

Inom miljöskydd har i övrigt bedrivits ett aktivt vägledningsarbete till kommunerna främst inom områdena avfall, efterbehandling av förorenade områden samt nedläggning av skjutbanor. Återkommande kontakter har tagits med Naturvårdsverket för att få fastställd vägledning om tolkningsutrymmet i B5-B6 i tillsynsförordningen. Problemet har blivit ännu större p.g.a. nya FMH-bilagan. I syfte att utveckla kunskapen om det förebyggande miljöbrottsarbetet har en samverkans-konferens med åklagare- och polismyndigheten samt länets kommuner genomförts.

Kommentarer om tillsynsverksamheten.

Miljöskydd har uppdaterat sin behovsutredning och av den framgår att det är en brist på resurser motsvarande 4,5 årsarbetskrafter för den operativa miljöbalkstillsynen. För att råda viss bot på bristen har Miljöskydd från och med oktober 2007 förstärkts med en årsarbetskraft. Den mest påtagliga resursbristen finns just nu inom tillsynen för vattenverksamhet/dammsäkerhetstillsyn.

Miljömålen inverkan på planering, prioritering och genomförande av tillsynen.

Miljöskydd har genomfört en viktig genomgång av hur tillsynsobjekten påverkar miljömålen enligt TIM-modellen. Detta underlag utgör sedan en grund för prioritering av insatser för operativ tillsyn. Det kan dock konstateras att miljömålen ännu inte har fått något större genomslag i tillsynsarbetet vare sig inom den statliga eller kommunala tillsynen. Orsaken till detta ligger främst i utformning av de formella tillstånden med dess villkorsskrivningar samt att tillstånden är formulerade utifrån former som inte vid beslutstillfället tog någon hänsyn till miljömål.

Metoder för tillsyn

Miljöskydd använder sig av flera olika tillsynsmetoder exempelvis granskning av miljörapporter, tillsynsbesök med anledning av periodiska besiktningar, planerad operativ tillsyn, klagomålsbaserad tillsyn och projektstyrd tillsyn.

Fördelning av resurser

Resurserna inom miljöskydd fördelar sig uppskattningsvis till ca 90 % på författningsstyrd tillsyn och 10 % på klagomålstillsyn/övrig tillsyn.

Mål 2: Länsstyrelserna skall inom sitt verksamhetsområde ta initiativ till omprövning av tillstånd för att se till att villkoren för miljöfarliga verksamheter är anpassade till miljöbalkens krav. Alla tillstånd som meddelats med stöd av miljöskyddslagen (1969:387) skall, om de är av särskild betydelse ur miljösynpunkt, vara anpassade till miljöbalkens krav 2009 och i övrigt senast 2015.

Länsstyrelserna skall redovisa genomförda insatser och effekter av omprövningsarbetet i enlighet med regeringsbeslut den 13 juli 2006 "Förtydliganden av redovisningskrav för arbetet med att anpassa gamla miljö tillstånd till miljöbalkens krav (dnr M2006/3074/R-M2006/3094/R). Redovisningen skall även beskriva vilka prioriteringar som gjorts.

Miljöskydd har under året inte prioriterat omprövning av miljöfarliga verksamheter p.g.a. översynen av bilagan till förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (FMH-bilagan). En miljöfarlig anläggning har i alla fall under året omprövats (Åredalens avloppsreningsverk). Miljöskydd har i övrigt god kontroll på vilka verksamheter som har miljöskyddstillstånd och har även prioriterat vilka anläggningar som bör omprövas 2009 resp. 2015.

Mål 3: Tillsynen över naturreservat, strandskyddsområden och andra skyddade områden, kulturhistoriskt värdefulla miljöer, byggnader och fornminnen m.m. skall bidra till bevarandet samt förbättrade förutsättningar för hållbar förvaltning av naturmiljön och kulturarvet

Länsstyrelserna skall redovisa viktiga insatser i vägledande syfte och effekter av tillsynen som rör natur- och kulturmiljön

Länsstyrelsen har inte delegerat tillsynen av skyddade områden eller strandskyddet till kommun eller annan myndighet. Tillsynsvägledning har därför inte skett. Det finns ej heller några kommunalt beslutade naturreservat.

Inom ett program för samordnad tillsyn kommer samtliga kommuner att besökas under 2007-2010. Under 2007 har Krokoms och Bräcke kommuner besökts och vid dessa besök framförde kommunerna önskemål om att Länsstyrelsen skall öka tillsynen över strandskyddet. Under året har Länsstyrelsen ökat insatserna vad gäller granskning av kommunalt beslutade enskilda strandskyddsdispenser, varvid ett tiotal dispenser har ifrågasatts. Såväl tillsynsbesöken som den utökade granskningen bedöms ha medfört en effektivisering av strandskyddstillsynen.

En tillsynsplan för naturvård har färdigställts under året. De resurser som avsätts för planerad tillsyn 2007 enligt planen utgörs dock till stor del av skötselresurser för skyddade områden i fjällen och de statliga fjällederna. Även om skötseln och tillsynen samordnas, med stora effektivitetsvinster som följd, så innebär detta att det finns ett stort behov av myndighetsresurser för naturvårdstillsyn.

I fjällområdet har naturvårdsvakternas tillsynsarbete främst resulterat i att förebygga illegal jakt på rovdjur och annat vilt samt troligtvis även minskat antalet överträdelser mot föreskrifter i skyddade områden. Olovlig snöskoterkörning inom regleringsområden är fortfarande ett stort och ökande problem i fjällområdena, liksom olovlig barmarkskörning i länet. Då skoteråkare är svåra att ta på bar gärning blir den förebyggande tillsynen extra viktig, dels genom att naturvårdsvakter visar sig i fält och dels genom spridning av information. Tillsynsarbetet inom detta område bidrar till att uppnå miljö kvalitetsmålet Storslagen fjällmiljö där några av de regionala målen är att minska buller och terrängkörning i fjällområdet. Arbetet bidrar även till att bevara biologisk mångfald vilket ingår i flera miljömål.

Både i arbetet med tillsyn av föreskrifter inom naturskyddade områden/skoterregleringsområden i fjällen och i arbetet med att förebygga jaktbrott har Länsstyrelsen haft ett bra samarbete med Polisen. Särskilt värdefullt i detta samarbete har varit Länsstyrelsens möjlighet att tillsammans med polispersonal kunna nyttja polishelikoptern i Östersund. Tillsyn i fjällområdet med hjälp av helikopter bedöms ha stor förebyggande effekt samtidigt som den är ett mycket effektivt hjälpmedel vid själva tillsynen. En effekt av Länsstyrelsens tillsynsarbete i fjällen är även att det resulterat i att ett flertal misstänkta brott mot såväl miljöbalken, terrängkörningslagen som jaktlagen har rapporterats.

Tillsyn inom naturreservat utanför fjällområdet har bedrivits i ett tiotal områden av Länsstyrelsens handläggare i samband med genomförande av skötselåtgärder. Utöver det har uppdragstagare med skötseluppdrag i reservaten ombetts rapportera iakttagna överträdelser; inga sådana rapporter har kommit in. I en handfull områden har förebyggande tillsyn bedrivits i samband med dispensansökningar. Förebyggande tillsyn har också genomförts i form av information om gällande föreskrifter via trycksaker, informationsskyltning och webbinformation om skyddade områden. Effekten av denna verksamhet är svårbedömd men eftersom inga överträdelser har rapporterats bedöms läget tillfredsställande i dessa områden.

De viktigaste insatserna i vägledande syfte inom kulturmiljöområdet under 2007 har, förutom att i samråd med Skogsstyrelsen arbeta med rutiner för väl fungerande ärendehantering om skogsbrukets effekter på fornlämningar och kulturmiljöer, varit att arbeta med att få kommunerna att åter uppmärksamma kulturminneslagen och dess konsekvenser för bl.a. bygglov i samband med strandskyddsdispenser. Detta arbete kommer att fortsätta under kommande år. Kulturmiljö tillsynen har genomförts enligt plan, men är i sig inte tillräcklig.

Verksamhetsgren Djur- och livsmedelskontroll

Tabellen skall innehålla verksamhetskostnader enligt resultaträkningen. Fakta i tabellen skall endast redovisas för senaste räkenskapsår.

Tabell 2.3 - Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter 2007 för verksamhetsgren Djur- och livsmedelskontroll	Kostnader (tkr)	Årsarbetskrafter
Totala kostnader VG Djur- och livsmedelskontroll (exkl. OH)	1.286	2,0
varav Livsmedelskontroll (281)	187	0,3
varav Djurskydd (282)	703	1,1
varav Smittskydd (283)	216	0,3
varav Veterinära frågor (284)	180	0,3
Verksamhetsgrenens andel av myndighetsövergripande kostnader (10 + 11)	386	0,4
Totala kostnader VG Djur- och livsmedelskontroll (inkl. OH)	1.672	2,4

Kommentar:

Tabell 2.3.1 svarar mot de krav på återrapportering som avser verksamhetsgren Djur- och livsmedelstillsyn.

Tabell 2.3.1 – länsfakta inom Djur och livsmedelskontroll	2007-12-31		2006-12-31		2005-12-31	
Antal statligt anställda veterinärer	19		16		18	
varav män/kvinnor	4	15	2	14	3	15
Antal inspektörer inom djurskyddstillsynen, st/åa	11	6,5	12	5,7	11	4,65
varav män/kvinnor	2/9	0,6/5,9	4/8	1,2/4,5	3/8	i.u.

Kommentar:

Mål 1: Djurskyddskontrollen skall bedrivas effektivt och likvärdigt i hela landet. En god djurhälsosituation, en fungerande veterinär samverkan och ett gott djur- och smittskydd skall uppnås. Länsstyrelserna skall särskilt verka för att

- den veterinära verksamheten är ändamålsenlig med bl.a. en väl fungerande samverkan mellan olika veterinära kategorier,
- djurhälsosituationen och djurskyddet bevakas och hålls på en hög nivå genom uppföljning av ställda smitt- och djurskyddskrav,
- djursjukdata rapporteras fullständigt och korrekt samt
- insamling och transport av animaliska biprodukter sker på ett säkert sätt.

Redovisas separat till Jordbruksverket 1 februari 2008

Rapport: "Återrapportering enligt länsstyrelsernas regleringsbrev av de uppdrag inom djurpolitiken, som ryms bland allmänna veterinära frågor"

Dnr: 280-1028-08.

Mål 2: En effektiv och likvärdig livsmedelstillsyn i hela landet genom:

- att utföra revisioner av kommunernas livsmedelskontroll, samt
- att verka för ökad resurseffektivitet i tillsynen i syfte att optimera konsumentskyddet i förhållande till inspektionskapaciteten.

Redovisas separat till Livsmedelsverket 1 februari 2008

Rapport: "Livsmedelskontrollen i Jämtlands län Återrapportering för 2007"

Dnr: 280-607-08.

Mål 3: En förstärkt och förbättrad lokal livsmedelstillsyn, bl.a. genom utbildning för berörda yrkesgrupper.

Redovisas separat till Livsmedelsverket 1 februari 2008

Rapport: "Livsmedelskontrollen i Jämtlands län Återrapportering för 2007"

Dnr: 280-607-08.

Verksamhetsgren Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar, tillsyn över plan- och byggnadsväsendet samt övrig tillsyn

Tabellen skall innehålla verksamhetskostnader enligt resultaträkningen.

Fakta i tabellen skall redovisas för 2007.

Tabell 2.4 - Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter 2007 för verksamhetsgren Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar samt övrig tillsyn	Kostnader (tkr)	Årsarbetskrafter
Totala kostnader VG Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar samt övrig tillsyn (exkl. OH)	2.720	4,5
<i>varav</i> stiftelser (206)	333	0,7
<i>varav</i> Kameraövervakning (211)	134	0,3
<i>varav</i> Bevakningsföretag (212)	229	0,5
<i>varav</i> Lotterier (215)	87	0,2
<i>varav</i> Jakt och viltvård (218)	1.432	1,9
<i>varav</i> Yrkesmässig trafik (243, 244)	234	0,6
<i>varav</i> Tillsyn av plan- och byggfrågor m.m., tillsyn över planväsendet (404)	50	0,1
<i>varav</i> Tillsyn av plan- och byggfrågor m.m., tillsyn över byggnadsväsendet (404)	103	0,2
<i>varav</i> Tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor samt uppföljning av kommunernas krishanteringssystem (456)	118	0,1
Verksamhetsgrenens andel av myndighetsövergripande kostnader (10 + 11)	816	0,9
Totala kostnader VG Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar samt övrig tillsyn (inkl. OH)	3.536	5,4

Kommentar:

- Tillsyn av stiftelser (206) har skett i enlighet med den nationella plan som framtagits.
- Tillsyn av kameraövervakning (211) har skett i Åre, Strömsunds och Östersunds kommuner.
- Tillsyn av bevakningsföretag (212) har skett genom inhämtande av uppgifter. Under året skall samtliga bevakningsföretag ha sökt förnyelse på sitt tillstånd.
- Tillsyn av lotterier (215) har skett genom att Länsstyrelsen granskat del- och slutredovisning från samtliga föreningar som erhållit tillstånd att hålla bingo.
- Tillsyn över jakt och viltvård (218) sker genom ordinarie handläggning av löpande ärenden. Någon egentlig tillsyn förekommer inte.
- Tillsyn av yrkesmässig trafik (243, 244) har gjorts av 38 företag och fem personer med taxiförarlegitimation. Elva tillstånd har återkallats under året av varierande orsaker i anledning av länsstyrelsens tillsyn. Länsstyrelsen har därutöver påbörjat granskning enligt den nationella planen om femårstillsyn av företag med trafiktillstånd, denna granskning är emellertid inte avslutad.
- Länsstyrelsens tillsyn under året över plan- och byggnadsväsendet (404) i länet har avgränsats till att omfatta två av länets sammanlagt åtta kommuner.
- Tillsynsbesök enligt lag om skydd mot olyckor har skett i två av länets fem tillsynsobjekt i enlighet med tillsynsplanen. Uppföljning av kommunernas krishanteringssystem genom besök (456) har skett i en av åtta kommuner. Utöver besöken har ärenden rörande tillsyn och uppföljning hanterats kontinuerligt under året. (Skillnaden i tidsåtgång för tillsyn och uppföljning mellan 2006 och 2007 beror på att tiden fördes på fel konto 2006.)

Tabell 2.4.1 - tillsyn enligt plan- och bygglagen	Antal tillsynsobjekt i länet	Antal tillsynsobjekt som varit föremål för tillsyn	Antal tillsynsobjekt med allvarliga brister som inte åtgärdats¹⁾
Sakområde och del av sakområde			
Tillsyn över planväsendet enligt PBL (404)	8	2	0
Tillsyn över byggnadsväsendet enligt PBL (404)	8	2	0
Summa	16	4	0

Definitioner till tabell 2.4.1:

1) Brister som återrapporteras i tabellen skall avse brister i tillsynen där länsstyrelsen beslutat att rikta kritik.

Kommentar:

Länsstyrelsen har samordnat tillsynen över plan respektive byggnadsväsendet och sammanställt resultatet i en tillsynsrapport. Tillsynen som genomförts i två kommuner har inte visat på några allvarliga brister i kommunernas tillsyn över plan- och byggnadsväsendet.

Mål 1: (Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar.)

Länsstyrelsernas tillsyn över kommunerna, inom ramen för området skydd mot olyckor, skall bedöma och främja kommunernas förmåga att leva upp till de nationella målen, de verksamhetsmål och de särskilda skyldigheter som framgår av lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. Tillsynen enligt lagen om skydd mot olyckor skall inriktas så att den kan samordnas med den uppföljning som skall ske av kommunernas uppgifter i samhällets krishanteringssystem enligt avtalet mellan staten och Svenska kommunförbundet.

En sammanfattande bedömning av kommunernas arbete enligt lagen om skydd mot olyckor skall redovisas.

Bedömning

Länsstyrelsen bedömer att kommunerna i stort sett håller en godtagbar nivå på sin verksamhet inom räddningstjänstområdet. Brister finns dock på flera områden. Flera kommuner har redovisat svårigheter att uppnå full bemanning på sina deltidstationer. Enligt en kontroll som Länsstyrelsen genomfört har inte arbetet med uppföljning av olyckor och insatser kommit igång ännu. Det finns också brister när det gäller brandskyddskontroller. En undersökning som Länsstyrelsen genomfört indikerar på att lagstiftningen inte slagit igenom i alla detaljer när det gäller förebyggande arbete.

Vid årsskiftet har endast en av länets kommuner antagit handlingsprogram. Ytterligare en kommun har kommit in med remissutgåva.

Grund för Länsstyrelsens bedömning.

Länsstyrelsen har, som en årligen återkommande åtgärd, i samarbete med Räddningsverket, genomfört uppföljning av kommunerna verksamhet inom räddningstjänstområdet. Länsstyrelsen har genomfört tillsynsbesök hos två räddningstjänstkommuner. En av dessa har genomförts som samordnad tillsyn (räddningstjänst och krishantering). Länsstyrelsen har också genomfört en särskild tillsyn beträffande läget när det gäller brandskyddskontroller. Tillsynen visar att det hos flera kommuner råder stor eftersläpning.

Länsstyrelsen har som ett led i tillsynsarbetet gjort en undersökning av hur lagstiftning och föreskrifter som meddelats med stöd av lag om skydd mot olyckor slår igenom på lokal nivå. Objekt för undersökningen har varit äldreomsorgen inom Åre kommun och deras systematiska

brandskyddsarbete. Studien har gjorts som ett elevarbete inom ramen för brandmannautbildningen på räddningsskolan i Sandö och i samarbete med Åre kommun.

Sammanfattningsvis kan sägas att det tekniska brandskyddet bedöms hålla godtagbar nivå. Det finns däremot brister när det gäller organisatoriska delen av brandskyddsarbetet.

En effekt av undersökningen är att kommunen bildat en arbetsgrupp som i samarbete med fastighetsägaren arbetar med att förbättra den organisatoriska delen av brandskyddet. Länsstyrelsen bedömer att förhållandena som gäller för den undersökta kommunen i allt väsentligt kan överföras på övriga kommuner i länet. Detta förhållande indikerar på att lagstiftningens inte i alla detaljer slagit igenom ännu på lokal nivå. Länsstyrelsen har därför för avsikt att behandla denna fråga som en del i tillsynsverksamheten för 2008.

Mål 2: (Tillsyn över planväsendet)

Länsstyrelsernas tillsyn över planväsendet enligt PBL skall bidra till en effektiv, ändamålsenlig och enhetlig tillämpning av lagen i syfte att medverka till en hög kvalitet i planeringsprocessen och planläggningen.

Redovisas separat till Boverket 2007-11-30

Rapport: ”Redovisning till Boverket enligt länsstyrelsernas regleringsbrev 2007”

Dnr: 400-14147-07.

Mål 3: (Tillsyn över byggnadsväsendet)

Länsstyrelsernas tillsyn över byggnadsväsendet skall medverka till en effektiv, ändamålsenlig och enhetlig tillämpning av PBL, lagen (1994:847) om tekniska egenskapskrav på byggnadsverk, m.m. samt Boverkets föreskrifter i syfte att uppnå en god kvalitet i byggande och förvaltning

Redovisas separat till Boverket 2007-11-30

Rapport: ”Redovisning till Boverket enligt länsstyrelsernas regleringsbrev 2007”

Dnr: 400-14147-07.

Mål 4: (Övrig tillsyn)

För tillsyn som inte omfattas av någon av de övriga verksamhetsgrenarna inom verksamhetsområdet gäller det övergripande målet för verksamhetsområdet.

Länsstyrelserna skall redovisa, med kortfattade kommentarer och analyser i enlighet med regleringsbrevets bilaga 3.

Övrig tillsyn: Tillsyn av överförmyndare/överförmyndarnämnder har i enskilda ärenden skett i Bräcke, Ragunda, Strömsunds och Östersunds kommuner. Generell tillsyn har gjorts genom tillsynsbesök och genomgång av urval av akter i Bräcke och Krokoms kommuner. Länsstyrelsen har inhämtat årsredogörelse från länets samtliga kommuner. Ambitionen var att ha tillsyn i alla länets kommuner, vilket till viss del har skett med det har inte var möjligt att genomföra genom tillsynsbesök.

Tillsyn av vilthägn har skett i enstaka fall

VO Ärendehandläggning

Mål 1: Länsstyrelsernas verksamhet skall kännetecknas av en enhetlig rättstillämpning, god service och information samt en snabb och korrekt handläggning.

Länsstyrelserna skall redovisa

- *de viktigaste insatserna som genomförts för att utveckla service*
- *de viktigaste insatserna som genomförts för att utveckla information*
- *de viktigaste insatserna som genomförts för att utveckla handläggning av ärenden.*

Redovisning skall också utföras enligt regleringsbrevets bilaga 3 och åtföljas av en kortfattad analys med kommentarer, bl.a. vad gäller avvikelser i förhållande till föregående år.

Länsstyrelsen har under året deltagit i det gemensamma regeringsuppdraget kring utveckling av e-tjänster för verksamheterna körkort, väktare, stiftelser och yrkestrafik. I uppdraget ingår att etablera e-tjänster på Internet samt ett mötande inre handläggningsstöd. Delar av e-tjänsterna har driftsatts under 2007. En stegvis lansering kommer att genomföras mot olika externa målgrupper under 2008.

Den externa hemsidan granskas fortlöpande för att uppfylla tillgänglighetsstandarden enligt normerna för ”funka.nu”. Intranätet, den interna hemsidan, har arbetats om för att förbättra tydligheten och åtkomsten av interna riktlinjer och policys. Det förväntas även leda till en bättre extern service.

Länsstyrelsen har också fortsatt arbetet med att förbättra tillgänglighet och service vid flera naturreservat.

För att höja kvaliteten och säkerheten i de formella delarna av ärendehandläggning internt och för att allmänt höja kunskapen hos personalen om regler för registrering av ärenden har de utbildnings- och informationsinsatser som påbörjades under år 2006 fortsatt även under 2007. Utbildningarna som är praktiska och verksamhetsnära sköts av registrator och arkivarie.

Uppföljning av öppna ärenden görs sedan 2006 två till tre gånger per år varvid listor på ärenden äldre än ett år lämnas till länsråd och berörda avdelningschefer.

Verksamhetsgren Omställning av energisystemet

Tabellen 3.1 och 3.1.1 skall innehålla verksamhetskostnader enligt resultaträkningen.
Fakta i tabellen skall redovisas för 2007.

Tabell 3.1 - Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter 2007 för verksamhetsgren Omställning av energisystemet	Kostnader (tkr)	Årsarbetskrafter
Totala kostnader VG Omställning av energisystemet (exkl. OH)	1.040	2,2
varav Bidrag till energiåtgärder (413)	1.040	2,2
varav Övriga ärenden inom omställning av energisystemet (429)	0	0,0
Verksamhetsgrenens andel av myndighetsövergripande kostnader (10 + 11)	312	0,4
Totala kostnader VG Omställning av energisystemet (inkl. OH)	1.352	2,7

Kommentar:

Tabell 3.1.1 – Kostnader för området energiomställning	Kostnader (tkr)	Årsarbetskrafter
Totala kostnader energiomställning (exkl. OH)	1.668	3,2
varav Bidrag till energiåtgärder (413)	1.040	2,2
varav Allm. och övergr. inom omst. av energisyst (420)	628	1,0
varav Övriga ärenden inom omställning av energisystemet (429)	0	0,0
Verksamhetsgrenens andel av myndighetsövergripande kostnader (10 + 11)	500	0,6
Totala kostnader energiomställning (inkl. OH)	2.168	3,8
varav Kompetensutveckling inom område 42 (4209)	4	0,0

Kommentar:

Mål 1: Länsstyrelserna skall verka för god hushållning med energi i bebyggelsen och en ökad andel förnybar energi samt för att uppnå det nationella planeringsmålet för vindkraft. Länsstyrelserna skall även verka för en minskad användning av el och olja för uppvärmning av bostäder och lokaler.

Länsstyrelserna skall särskilt redovisa insatser för att främja de stöd för energiomställning som länsstyrelserna administrerar och andra stödformer som syftar till en omställning av energisystemet. Länsstyrelserna skall även redovisa andra väsentliga insatser utifrån målet.

Handläggningen av de statliga stöden till konvertering från el och oljeuppvärmning samt energieffektivisering i byggnader har varit ett prioriterat område i Länsstyrelsens arbete. För att uppmärksamma stöden har flera informationsinsatser gjorts bl.a. artiklar och annonser i lokalpressen, kortare TV-inslag och regelbundna annonser i en tidskrift riktad till personer i länet som sökt bygglov. Allmän information om energistöden och energiomställningen har också lämnats till allmänhet och villaägare vid seminarier anordnade av lokala organisationer.

Länsstyrelsen har under året lämnat 465 beslut om stöd till konvertering av uppvärmningssystem i bostadshus varav 342 beslut avser konvertering från direktverkande elvärme och anslutning till fjärrvärme. Den sammanlagda el- och oljeförbrukning som genom stöden kan ersättas med förnybar energi uppgår till ca 10 Gwh.

Länsstyrelsen har vidare påbörjat planeringsarbetet för en regional energi- och klimatstrategi för länet. Strategin är dels ett länsstyrelseuppdrag för 2008 men sedan tidigare också en åtgärd i det regionala miljömålet kring Begränsad klimatpåverkan.

Verksamhetsgren EU-stöd

Tabell 3.2 skall innehålla verksamhetskostnader enligt resultaträkningen.

Fakta i tabellen skall endast redovisas för 2007.

Tabell 3.2 - Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter 2007 för verksamhetsgren EG-/EU-stöd	Kostnader (tkr)	Årsarbetskrafter
Totala kostnader VG EG-/EU-stöd (exkl. OH)	17.944	30,3
<i>varav</i> EG:s strukturfonder (304)	9.038	14,3
<i>varav</i> Stöd till jordbruket (601)	5.251	10,6
<i>varav</i> Stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder exklusive kompetensutveckling (602)	2.028	3,9
<i>varav</i> Stöd till kompetensutvecklingsåtgärder inom lantbruket (603)	1.571	1,4
<i>varav</i> Stöd till fisket (622)	56	0,1
Verksamhetsgrenens andel av myndighetsövergripande kostnader (10 + 11)	5.386	6,1
Totala kostnader VG EG-/EU-stöd (inkl. OH)	23.330	36,4

Kommentar:

Tabell 3.2.1 och 3.2.2 svarar mot återrapporteringskrav 2 som avser verksamhetsgren EG-/EU-stöd.

Strukturfondsverksamheten har minskat avsevärt i omfattning sedan föregående år. Orsakerna är två. För det första den stora organisatoriska omställning som är en följd av att ansvaret för de nya strukturfondsprogrammen har överförts till Nutek och Svenska ESF-rådet den 1 januari 2007.

Den andra orsaken är att Länsstyrelsens INTERACT POINT Information and Animation avvecklades programenligt den 1 januari 2007.

Förändringar har inneburit att länsstyrelsens personalstyrka och kostnader reducerats successivt under året på grund av uppsägningar, verksamhetsövergångar och rekryteringar till Nutek, ESF-rådet och andra myndigheter.

Tabell 3.2.1 - Kostnader för strukturfondsadministrationen (tkr)	Ramanslag (32:1)	Övrig finansiering	Årsarbetskrafter
- beredningssekretariat	1.605.875	1.001.065	5,2
- förvaltningsmyndighet	2.893.380	1.803.665	6,5
- utbetalande myndighet	449.232	280.041	1,3
- urvalskontroll	572.877	357.118	1,2

Kommentar:

Strukturfondsverksamheten har minskat avsevärt i omfattning sedan föregående år. Orsakerna är två. För det första den stora organisatoriska omställning som är en följd av att ansvaret för de nya strukturfondsprogrammen har överförts till Nutek och Svenska ESF-rådet den 1 januari 2007.

Den andra orsaken är att Länsstyrelsens INTERACT POINT Information and Animation avvecklades programenligt den 1 januari 2007.

Förändringar har inneburit att länsstyrelsens personalstyrka och kostnader reducerats successivt under året på grund av uppsägningar, verksamhetsövergångar och rekryteringar till Nutek, ESF-rådet och andra myndigheter.

Tabell 3.2.2 – länsfakta inom EG-/EU-stöd Utbetalade bidrag, summa (tkr)	2007	2006	2005
Bidrag, vilka länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	376.502	487.751	389.828
<i>varav</i> Artikel 33 (inom mål 1-området)	21.384	25.038	17.475
Bidrag, vilka länsstyrelsen inte fattar beslut om, men betalar ut	11.027	9.775	13.236
Bidrag, vilka länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Jordbruksverket har gjort utbetalningen 1)	253.674	264.028	192.351
<i>varav</i> Mål 1	31.079	30.232	25.031
<i>varav</i> Leader +	-	-	-
<i>varav</i> miljöersättningar	84.181	88.770	88.050
<i>varav</i> kompensationsbidrag	57.365	53.576	53.850
<i>varav</i> startstöd	4.800	2.700	1.760
<i>varav</i> investeringsstöd	20.255	27.532	23.271
<i>varav</i> gårdsstöd	81.049	76.253	45.735

Kommentar:

I Mål 1 ingår startstöd och investeringsstöd tillsammans med förädlingsstöd och kompetensutveckling. Utbetalningarna av jordbruksstöden från Mål 1 programmet bedöms under 2007 ha passerat kulmen i volym och kommer nu successivt att avta och i det närmaste upphöra under 2008 i och med att programperioden 2000-2006 avslutas.

Mål 1: Länsstyrelserna skall i egenskap av förvaltningsmyndighet, utbetalande myndighet, beredningssekretariat och inom övrig handläggning säkerställa en effektiv handläggning av EU-stöden samt förbereda för ett smidigt och korrekt avslutsarbete för programperioden 2000-2006.

Länsstyrelserna skall redovisa

- *hur arbetet med att avsluta programperioden 2000-2006 genomförs, samt*
- *de fall där finansiella korrigeringar/skadestånd enligt artikel 39 i EG:s förordning 1260/99 förekommer.*

Arbetet med att avsluta programperioden 2000-2006

FM har under 2007 fortsatt planeringen av strukturfondsprogrammets avslutning. En tidsplan för Mål 1-programmet och en tidsplan för Interreg Sverige-Norge upprättades under 2005 och dessa har uppdaterats och förfinats under året. Länsstyrelsen har, i egenskap av programmets förvaltningsmyndigheter, bedömt det som viktigt att alla som är involverade i projektverksamhet och i genomförandeorganisationerna på ett tidigt stadium blir klara över vilka tidpunkter som gäller, så att de kan planera sin verksamhet efter detta.

I Mål 1 hade Strukturfondsdelegationen sitt sista möte den 29 mars 2007 och fattade då ett antal delegationsbeslut till ordföranden att företräda och fatta beslut för SD fram till programmets avslutning, så att programmet ska kunna avslutas utan att delegationen kallas in. Det gällde delegation till ordföranden att fatta beslut i projektansökningar som är inlämnade senast den 30 april 2007 om projekten med säkerhet kan avslutas under 2007. Som sista dag för att fatta sådana beslut gällde den 31 maj 2007. Strukturfondsdelegationen beslutade också att delegera till ordföranden att i övrigt fatta alla beslut som normalt ankommer på strukturfondsdelegationen att fatta, från den 30 mars 2007 och till dess att programmet är avslutat och godkänt av kommissionen.

På motsvarande sätt fattades delegationsbeslut i beslutsgrupperna inom Interreg-programmet och Övervakningskommittén delegerade vissa beslutsbefogenheter till Förvaltningsmyndigheten för att underlätta och förenkla avslutsarbetet

Kontroller på plats hos projektägare enligt artikel 4 i EU:s förordning 438/2001 har fortsatt under 2007. Eftersom 2007-12-31 är det sista slutdatum, förutom 2 riskkapitalprojekt, för projektgenomförande inom Mål 1 södra och Interreg IIIA Sverige – Norge innebär detta att även arbetet med på-plats kontroller ska vara avslutat innan årsskiftet. Arbetet har genomförts utifrån samma rutiner som under 2006.

Inom Interreg IIIA Sverige – Norge har samtliga utvalda projekt besökts och avrapporterats. Detta gäller för samtliga delområden. Inom Mål 1 södra kommer samtliga kvarstående kontroller, exkl riskkapitalprojekten enligt ovan, ha genomförts under året. Samtliga rapporter och eventuellt efterarbete kommer dock förmodligen inte vara helt klart. Sammanfattningsvis visar kontrollerna på väl genomförda projekt, där verksamheterna hållits inom de ramar som program och projektbeslut har angett. Samt att eventuellt felaktiga kostnader i huvudsak har hanteras genom den reguljära rekvisitionsgranskningen.

Urvalskontrollen enligt art 10 4 i EU:s förordning 438/2001 har under 2007 avslutat sitt kontrollarbete inom Mål 1 södra och Interreg IIIA Sverige - Norge. Under året har två kontroller avslutats, en vardera inom Mål 1 södra och Interreg Sverige – Norge. En av dessa kontroller resulterade i ett mindre återkrav (det från augusti enligt nedan). Sammantaget redovisar urvalskontrollen en låg felprocent inom bägge programmen. Felprocenten definieras som summa hittade fel i förhållande till den granskade kostnadsvolymen. Internrevisionen för EG:s strukturfonder vid Länsstyrelsen i Gävle har beslutat att programperiodens genomförda kontroller uppfyller de krav som ställs i art 10 438/2001 och att urvalskontrollens arbete därmed kan avslutas inom Mål 1 södra och Interreg Sverige – Norge.

Under året har Förvaltningsmyndigheten inventerat volymen på återstående arbete och tillgängliga resurser i beredningssekretariaten, för att tillförsäkra sig om att avslutsarbete ska kunna genomföras snabbt och effektivt. Då konstaterades bl. a att stora eftersläpningar i rekvisitionsgranskningen på beredningssekretariat för Mål 1 i Gävleborgs län, vilket resulterade i att Förvaltningsmyndigheten övertog granskningen av ett antal rekvisitioner därifrån. Förvaltningsmyndigheten bedömer att det för närvarande finns de resurser i beredningssekretariaten som kommer att behövas för programavslutningen.

Tabell: Sammanställning av läget hos beredningssekretariaten och Sametinget per 2007-09-30

	Gävleborg	Värmland	Dalarna lst	Dalarns reg.	Västernorrland	Sametinget	Jämtland*
Antal ärenden	32	12	0	54	349	3	
- Varav delegationen/ <i>Sametinget</i>	12	10	0	20	138	3	
- Varav växtkraft	20	2	0	34	211	-	
Inneliggande rekv Delegationen/Sametinget	15	10	0	19	54	18	
- varav helt ogranskade	12	3	0	7	7	16	
- varav väntande komplettering		7	0	12	15	2	
- äldsta inkomstdatum för ogranskade rekvisitioner.	2006-09-30	2007-06-15	-	2007-09-06	2007-08-17	2007-05-16	
- äldsta inkomna väntade på komplettering	-	2007-04-15	-	2006-10-25	2007-06-28	2007-03-07	
Inneliggande rekv 2.1 Växtkraft	21	2	0	8	46		
- varav helt ogranskade	10	-	0	3	20	-	
- varav väntande komplettering	-	-	0	5	26	-	
- äldsta inkomstdatum för ogranskade rekvisitioner..	2005-06-21	-	-	2007-09-13	2007-08-30	-	
- äldsta inkomna väntade på komplettering	-	-	-	2007-08-29	2007-06-07	-	
Arkivering							
Ej inskickade till Östersund för arkivering	0	17	40	201	194	-	
- Delegationen	-	-	-	16	39	-	
- Åtgärd 2.1	-	-	-	185	155	-	

** För beredningssekretariatet Jämtlands län sker uppföljningen veckovis och de ingår därför inte i undersökningen

Fall där finansiella korrigeringar/skadestånd enligt artikel 39 i EG:s förordning 1260/99 förekommer.

Länsstyrelsen definierar redovisningskravet till att omfatta finansiella korrigeringar enligt Kommissionens förordning (EG) nr 448/2001. Detta medför att de korrigeringar som ska redovisas är sådana som är av systematisk natur, eller som medför krav på återbetalning från enskilda stödmottagare. Felaktigheter av systematisk art har inte påvisats.

Dnr	Datum	Återkrav belopp		Ränta
		Återkravsbe slut	EG finans Svensk offentlig finansiering	
Z3049-139-07	2007-03-23	4 011	4 010	197
X3049-183-07	2007-08-28	1 208	1 207	36

Verksamhetsgren Trafikärenden samt övrig ärendehandläggning
--

Tabellen 3.3 skall innehålla verksamhetskostnader enligt resultaträkningen.

Fakta i tabellen skall endast redovisas för 2007.

Tabell 3.3 - Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter 2007 för verksamhetsgren Trafikärenden samt övrig ärendehandläggning	Kostnader (tkr)	Årsarbetskrafter
Totala kostnader VG Trafikärenden samt övrig ärendehandläggning (exkl. OH)	9.171	17,1
<i>varav</i> Medborgarskap (202)	31	0,1
<i>varav</i> Överförmyndare (203)	55	0,1
<i>varav</i> Begravningsfrågor(204)	90	0,2
<i>varav</i> Näringsrättsliga frågor och konkurrens (205)	20	0,1
<i>varav</i> Lönegaranti, deponeringar m.m. (207, 208)	435	0,9
<i>varav</i> Kampsport (216)		
<i>varav</i> Ärenden enligt ordningslagen, delgivning, m.m. (213, 214, 219)	218	0,3
<i>varav</i> Yrkesmässig trafik (241, 242, 249)	163	0,4
<i>varav</i> Körkortstillstånd m.m. (251)	610	1,4
<i>varav</i> Villkor och körkortsingripanden (252, 253)	1.762	4,0
<i>varav</i> Trafikföreskrifter m.m. (258, 259)	222	0,4
<i>varav</i> Överklaganden av kommuns beslut om detaljplaner och områdesbestämmelser enligt PBL (403)	37	0,1
<i>varav</i> Överklaganden av kommuns beslut om bygglov och förhandsbesked enligt--- PBL (403)	407	0,8
<i>varav</i> Markanvändningsfrågor m.m. (405-407, 409)	362	0,7
<i>varav</i> Stöd till boende (41) exkl 413	321	0,6
<i>varav</i> Kulturmiljö (436, 439)	851	0,9
<i>varav</i> Ärenden inom naturvård och miljöskydd (505, 509, 521-523, 529, 531, 539, 543, 549, 551, 559, 561-563, 569, 571, 579)	2.571	4,7
<i>varav</i> Jordbruksfastigheter m.m. (606, 609)	761	1,5
<i>varav</i> Stöd inom rennäring (612)	252	0,0
Verksamhetsgrenens andel av myndighetsövergripande kostnader (10 + 11)	2.753	3,4
Totala kostnader VG Trafikärenden samt övrig ärendehandläggning (inkl. OH)	11.924	20,5

Kommentar:

Tabellen 3.3.1 - 3.3.9 svarar mot de krav på återrapportering avseende verksamhetsgren Trafikärenden samt övrig ärendehandläggning.

Tabeller 3.3.1 – länsfakta inom trafikområdet	2007-12-31	2006-12-31	2005-12-31
Antal fordon i trafik (enligt bilregistret)	138 849	136 071	134 082
Antal körkortsinnehavare	85 740	85 097	84 812
Antal innehavare av taxiförarlegitimation	1 719	1 648	1 613
Antal taxitillstånd	102	110	123
Antal busstillstånd	66	63	65
Antal godstillstånd	449	437	449

Kommentar:

Antal fordon i trafik har stadigt ökat under de senaste åren med cirka 2 000 fordon per år. Antalet körkortsinnehavare har inte ökat i samma takt utan endast med ett fåtal personer per år.

Ärendetyp (avser endast de ärenden som finansieras via Vägverket)	Antal beslutade ärenden	Intäkter, tkr	Kostnader, tkr (inkl. OH)	Netto, tkr	Kostnad per ärende, kr	
					inkl. OH	exkl. OH
Taxiförarlegitimation, 244	83	29	46	-17	554	282
Körkortstillstånd i annat fall, 25100, 25101	2 615	397	300	97	115	59
Körkortstillstånd efter återkallelse, 25102	141	168	201	-33	1.425	743
Förlängning enl. 3 kap. 12 § kkl (1998:488), 2513	336	73	44	29	131	67
Utbyte av utländska körkort, 2512	42	15	39	-24	928	472
Summa	3 217	682	629	53		

Kommentar:

Antalet godkända förlängning enligt 3 kap. 12 § kkl har ökat i jämförelse med år 2006, de första personerna som förnyade sin högre behörighet skall åter göra detta då det gått tio år sedan förnyelsen gjordes.

Försöksverksamhet med villkorlig körkortsåterkallelse	Antal beslutade ärenden	Intäkter, tkr	Kostnader tkr (inkl. OH)	Netto, Tkr	Kostnad per ärende	
					inkl. OH	exkl. OH
Sökande (25311)	12	12	27	-15	2,2	1,7
Deltagande (25312)	27	63	52	11	1,9	1,5
Summa	39	75	77	-2		

Kommentar:

Sedan projektet startades har totalt 47 personer deltagit i projektet. Under året har en del av det totala antalet deltagande sedan projektet startades genomgått försöksverksamheten och därefter avslutat sitt deltagande under året. Vid årsskiftet 2006-2007 var det 15 personer som deltog i försöksverksamheten. Vid årsskiftet 2006-2007 deltog 17 personer i försöksverksamheten.

Prövning av ansökan om handledarskap (2511)	Antal beslutade ärenden	Intäkter, tkr	Kostnader tkr (inkl. OH)	Netto, tkr	Kostnad per ärende	
					inkl. OH	exkl. OH
Prövning av ansökan om handledarskap	2.502	291	217	74	0,09	0,07
varav bifall	2.397					
varav avslag, avvisning m.m.	105					

Kommentar:

71 ansökningar har avvisats och 6 ansökningar har avslagits och därutöver har ett antal ärenden avslutats på grund av återkallelse av ansökan. Antalet ärenden har markant ökat i jämförelse med år 2006 men inte i jämförelse med år dessförinnan.

Bidrag för vilka länsstyrelsen har fattat beslut, men där annan myndighet har gjort utbetalningen (tkr)	2007	2006	2005
Boverket: Engångsbidrag	19.382	5.995	1.085
Boverket: Periodiska bidrag totalt	4.853	8.179	9.283
Totalt	24.235	14.174	10.368
<i>varav Boverket: Nyutbet. periodiska bidrag respektive år</i>	<i>73</i>	<i>495</i>	<i>511</i>

Kommentar:

Under året har 8,6 miljoner kronor betalats ut i bidrag till konvertering från elvärme i bostadshus och 6,1 miljoner kronor i bidrag till energieffektivisering och konvertering av uppvärmningssystem i offentliga byggnader. År 2006 betalades i vardera av de två bidragsformerna ut 1,7 miljoner kronor i bidrag

Genomsnittlig genomloppstid för första beslutet	2007	2006
Kompleta		
Nybeviljade bidrag för ny- och ombyggnader enl. 1993 års regelsystem (lgr)	107	-
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar (%)	100	-
Nybeviljade investeringsbidrag till hyresbostäder (dgr)	-	-
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar (%)	-	-
Nybeviljade investeringsstimulans till hyres-/studentbostäder (dgr)	-	-
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar (%)	-	-

Kommentar:

Ett ärende inom ärendegruppen var komplett vid ansökningstillfället och utgör underlag för uppgifterna i tabellen.

Beslut om stöd (antal första beslut)	2007	2006
Reguljära stöd		
Räntebidrag nybyggnad, 1993 års regelsystem	3	2
Räntebidrag ombyggnad, 1993 års regelsystem	3	2
Radonbidrag egnahem	136	104
Tillfälliga stöd		
Konvertering från direktverkande elvärme	385	391
Konvertering från oljevärme	80	137
Bidrag till solvärme	49	38
Investeringsstimulans till studentbostäder	0	0
Solvärme till kommersiella lokaler	0	0
Investeringsbidrag till hyresbostäder	0	3
Investeringsstimulans till hyresbostäder	2	3
Källsorteringsbidrag	0	1
Stöd för energieffektivisering m.m. (OFFROT)	37	58
Investeringsstöd äldre bostäder	0	
Stöd för installation av energieffektiva fönster och biobränsleeldade uppvärmningssystem i småhus	142	
Övriga beslut		
Beslut om omprövning	24	18
Beslut om avslag/avskrivning	177	59
Beslut om återkallande	21	3
Beslut om utbetalning	752	403
Beslut om omprövning efter utbetalning	6	3
Investeringsbidrag till studentbostäder, första beslut	0	0

Kommentar: Jämfört med år 2006 har antalet beslut om reguljära och tillfälliga stöd ökat. Bakom denna ökning ligger en ökning av antalet beslut om radonbidrag och införandet av ett nytt stöd för installation av energieffektiva fönster och biobränsleeldade uppvärmningssystem i småhus. Även antalet övriga beslut har ökat med bl. a. en flerdubbling av antalet beslut om utbetalningar av stöd till konvertering från direktverkande elvärme i bostadshus.

Länsstyrelsen har på grund av medelsbrist avslagit 70 ansökningar om stöd till konvertering från oljeupp-wärmningssystem i småhus.

Avgifter m.m. resultatområde/ärendegrupp	Ingående balans	Utgående balans	Antal beslutade ärenden	Intäkter, tkr	Kostnader tkr (inkl. OH)	Netto, tkr
Ärenden enl. stiftelseförordningen	58	24				
- tillsyn			272	54	277	-223
- registrering			7	86	156	-70
Ärenden enl. förordning om bevakningsföretag			165	49	298	-249
Kameraövervakning			34	34	174	-140
Pantbanksärenden			5	8	3	5
Lönegarantiärenden (207)			157	102	74	28

Kommentar: Antalet diarieförda lönegarantiärenden är 5. Vi har dock här valt att redovisa det antal kontrolluppgifter som lönegarantihanteringen genererat, eftersom det är det mått efter vilket länsstyrelserna får sin ersättning.

Tabell 3.3.9 - Prövning enligt plan- och bygglagen (PBL)										
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Del av sakområde	Ingående balans 07-01-01	Antal inkomna/initierade ärenden under 2007	Antal beslutade ärenden under 2007	varav upphävd a beslut enligt PBL 12:3	Utgående balans 07-12-31 (F=B+C-D)	Antal överklagade ärenden under 2007	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans	varav antal ändrade	Genomsnittlig genomströmningsd (dagar) ¹	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
Prövning av kommunens beslut enligt PBL 12:1 (402)	12	181	175	0	18	0	0	0	17	0
Överklagande av beslut om detaljplan och områdesbestämmelser enl. PBL (403)	0	61	60		1	60	11	0	10	0
Överklagande av beslut om bygglov och förhandsbesked enl PBL (403)	25	168	150		43	162	46	1	62	0

Kommentar: Antalet överklagade detaljplaner och områdesbestämmelser har markant ökat 2007 jämfört med tidigare år. Detsamma gäller överklagande av beslut om bygglov och förhandsbesked enligt PBL. Antalet avgjorda ärenden avseende överklagande av beslut om bygglov och förhandsbesked har ökat i jämförelse med år 2006 och ligger ungefär i jämförelse med avgjorda ärenden under år 2005.

Mål 1: För ärendehandläggning som inte omfattas av någon av de övriga verksamhetsgrenarna inom verksamhetsområdet gäller det övergripande målet för verksamhetsområdet.

Länsstyrelserna skall kommentera den lämnade redovisningen

Ärendehandläggning finns i sin helhet kommenterad i anslutning till tabell D och vid VO Ärendehandläggning under Mål 1.

Länsstyrelserna skall redovisa intäkter och kostnader för trafikärenden

Intäkter och kostnader för trafikärenden redovisas i och kommenteras i anslutning till tabellerna 3.3.2, 3.3.3 och 3.3.4 ovan.

Övrig åiterrapportering

Organisationsstyrning inom Politikområde Regional samhällsorganisation

Mål 1:

Länsstyrelserna skall integrera ett jämställdhetsperspektiv genom att i all sin verksamhet belysa, analysera och beakta kvinnors respektive mäns villkor i förhållande till de jämställdhetspolitiska målen.

Länsstyrelserna skall redovisa

- *gällande handlingsplan för sitt arbete med jämställdhetsintegrering*

Gällande handlingsplan för arbetet med jämställdhetsintegrering avser åren 2006-2007. Målet är att ledningen, avdelningschefer samt alla funktions- och sakområdesansvariga ska ha god kännedom om de jämställdhetspolitiska målen samt förmedla kunskapen inom de egna enheterna genom att koppla jämställdhetspolitiken till den ordinarie verksamhetens inriktningar, mål och uppföljningar.

Jämställdhetsintegreringens utveckling har diskuterats i ledningsgruppen två gånger under 2007. Vi anser att aktiviteterna på sikt ska ingå i ordinarie VP-arbetet samt att samtliga relevanta funktioner ska omfattas av arbetet. **Social tillsyn och Regional utveckling** ska under 2008 helt införliva jämställdhetsintegrering i sin ordinarie verksamhetsplan. En ny treårig handlingsplan kommer att upprättas för att systematisera det fortsatta arbetet.

Länsstyrelserna skall redovisa

- *med utgångspunkt handlingsplanen redovisa genomförda insatser och omfattning,*

Handlingsplanen har hittills fokuserat på de sakområden som varit utpekade i regleringsbrevet men haft som mål att fler enheter strukturerat ska arbeta med en jämställdhetsintegrering i sina verksamheter. Under året har **Rennäring** uppmärksammat en sned könsfördelning i påverkansprocesser och har därför påbörjat ett arbete med att öka sin jämställdhetskunskap. **Juridiska avdelningen** har i slutet av året haft en första grundläggande utbildning om de jämställdhetspolitiska målen.

Alla nyanställda har fått information om de jämställdhetspolitiska målen vid introduktionsutbildning. Vid ett funktions- och sakområdesmöte har avdelningschefer, funktions- och sakområdesansvariga fått kunskap om de nya jämställdhetspolitiska målen. Samtidigt diskuterades kommande integreringsarbete och vilka nya funktioner som bör delta i det arbetet.

För att stimulera arbetet och ge stöd till berörd personal har fyra olika halvdagsföreläsningar på temat de jämställdhetspolitiska målen erbjudits berörd personal samt externa aktörer.

Social Tillsyn har använt Länsstyrelsens jämställdhetsexpert löpande som konsultativt stöd. Vid verksamhetstillsyn inom IFO och social omsorg har jämställdhetsaspekter införlivats i all handläggning.

Lantbruksavdelning har haft som mål att under året öka personalens kännedom om de jämställdhetspolitiska målen vilket skett i samband med ett längre avdelningsmöte. Och sen

formulera hur jämställdhetspolitiken kan kopplas till den egna verksamheten, samt framtida behov av stöd för detta. Detta har inte konkretiserats vid någon av avdelningens olika funktion.

Hållbar Samhällsplanering och boende har med stöd av jämställdhetsexpert haft en rådgivande roll angående jämställdhetsaspekter inom ramen för samrådsförfaranden. Visst erfarenhetsutbyte och kunskapsuppbyggnad om jämställd fysisk planering har skett vid planering av hållbarhetskonferens.

Regional Utveckling inklusive **kommunikationer** har integrerat jämställdhetsaspekter i arbetet med indikatorer för hållbar regional utveckling och tillväxtprogram. Vi har genomfört en fördjupad studie av länets sneda könsfördelning samt villkoren för unga kvinnor att förena arbete, fritid och familjeliv. Kunskapen har kommunicerats med externa aktörer, främst ledande politiker och tjänstemän. Företags- och projektstöd har fortsatt sitt arbete med att implementera jämställdhetsaspekter i handläggning av ärenden.

Länsstyrelserna skall redovisa

- *uppnådda resultat.*

Social Tillsyn upplever att de genom ökad kunskap fått större möjligheter att påverka kommunernas handläggare inom ramen för tillsynen. Jämställdhetsarbete pågår av "egen kraft" och kommer därmed att föras över från handlingsplanen till ordinarie verksamhetsplanering. En temadag har anordnats med fokus på hantering av hedersrelaterat våld i syfte att ge deltagarna ökade insikter i praktiskt jämställdhetsarbete. Målgrupp var skolpersonal, socialtjänst och ungdomspsykiatri. Det är ännu för tidigt att säga något om de sekundära effekterna av sakområdets insatser.

För **Lantbruksavdelningen** är resultaten blygsamma. Ett första steg har tagits, kännedom om de jämställdhetspolitiska målen. Övriga mål kvarstår.

SaBo's arbete har resulterat i att kommunerna i högre grad än tidigare nämner jämställdhet i både planer och processer. Men nivån skiljer sig betydligt mellan kommunerna.

För **Regional utveckling** och **kommunikationer** har arbetet lett till en ökad medvetenhet hos centrala aktörer, speciellt avseende demografi och ojämsställd medborgarservice. Resultaten av detta är svåra att mäta annat än i hur ofta jämställdhet belyses i planer, program, media mm, vilket ökat betydligt de senaste åren. Krav på jämställdhetsplaner hos företag som får stöd är en strukturerad metod som synliggör länsstyrelsens ståndpunkt men på sikt även kan bidra till minskad könssegregering. Likaså bidrar den dialog som sker med sökanden, vid både projekt och företagsstöd, till ökad medvetenhet hos externa aktörer. Jämställdhetsarbete pågår till stora delar av "egen kraft" och kommer därmed att föras över från handlingsplanen till ordinarie verksamhetsplanering.

Länsstyrelserna skall redovisa

- *eventuella svårigheter i arbetet*

Förberedande omorganisationer samt att några av de utvalda funktionerna under året haft ovanligt stor personalomsättning har bromsat upp arbetet och sannolikt finns inom flera sakområden behov av "omstart".

Under många år har jämställdhetsarbete bedrivits sidoordnat. Mycket av de tankarna kvarstår och utgör ett hinder för integrering. Jämställdhetsarbetet brottas med samma typ av problem som

annat tvärssektoriellt arbete. Det finns ofta en omedveten inkompetens som gör det svårt att se vad andra kan tillföra den egna verksamheten. Vi upplever att detta tillsammans med bristen på goda praktiska exempel från egna området ger mindre goda förutsättningar. Samtidigt finns en god vilja till att utveckla jämställdheten i de fall det finns kartläggningar eller erfarenheter att stödja sig på.

Personaluppgifter

Enligt kraven i FÅB 3 kap 3§ skall myndigheter redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att nå verksamhetens mål. I redovisningen skall det ingå en analys och en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till att nå verksamhetens mål. (F. 2005:797)

Redovisa en analys och en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till att nå verksamhetens mål.

Vidtagna åtgärder

- En handlingsplan mot etniska och religiösa trakasserier eller kränkande särbehandling samt en plan för att främja etnisk mångfald på arbetsplatsen har tagits fram. En första utbildning för chefer kring diskriminering och mångfald har genomförts. Samtlig personal har deltagit i en seminariedag på samma tema.
- Ett arbete för att utarbeta och implementera en modell för lönesättande samtal har påbörjats. En information om lönesamtalsmodellen har därefter genomförts för samtliga chefer. Ytterligare utbildningsinsatser planeras för 2008.
- Länsstyrelsens friskvårdspolicy och genomförda insatser har följts upp under året och kompletterats med en enkätundersökning till medarbetarna. Därefter har en reviderad friskvårdsplan utarbetats.
- Riktlinjer och mallar för utvecklingssamtal har tagits fram och samtliga chefer har deltagit i utbildning inom området.
- Skärpta arbetsmiljörutiner för att öka säkerheten vid arbete i fält har tagits fram för fältpersonal vid Natur- kultur- och rennäringsfunktionen.
- Varje avdelning har analyserat behov av kompetensutvecklingsinsatser. Detta har resulterat i individuella utvecklingsplaner för enskilda medarbetare och därefter omfattande kompetensutvecklingsinsatser. Utvecklingsinsatserna har bl.a. bestått av utbildningar, handledning, erfarenhetsutbyte med andra län och myndigheter samt nätverksträffar inom berörda sakområden. Förutom sakområdesinriktad kompetensutveckling har det även genomförts ett länsstyrelseövergripande utbildningsprogram med generella insatser som t ex inköp och upphandling, office, access, kommunikation- och röst användning, utvecklingssamtal.
- Samtliga chefer har i samband med årliga ledardagar deltagit i seminarium om förändringsarbete.
- Vissa organisatoriska förändringar har genomförts som inneburit att delar av verksamheter flyttat till andra avdelningar. Syftet har varit att effektivisera verksamheten och koncentrera medarbetare med delvis olika kompetenser men med många beröringspunkter till samma avdelning/funktion. Ett annat viktigt mål har varit att få en enhetligare bedömning i handläggning av likartade ärenden.
- Inom flera avdelningar har översyner gjorts för att omfördela arbetsuppgifter och ansvarsfördelning i syfte att kvalitetssäkra och minska sårbarheten vid eventuella personalavgångar.
- För administrationen av småviltjaktens jaktkortsförsäljning har länsstyrelsen utvecklat ett datasystem som även används i andra norrlandslän och som ersätter ett tidigare helt manuellt system. Det nya systemet förenklar administrationen avsevärt och ökar säkerheten. Systemet har använts första gången vid 2007 års småviltjakt och användningen föll mycket väl ut

- I samband med att Nutek etablerade ett nationellt huvudkontor för sturkturfondsverksamhet i Östersund uppkom ett stort rekryteringsbehov hos dem av personal med kompetens och erfarenhet som också fanns hos Länsstyrelsens sturkturfondsverksamhet. Viss verksamhet skulle samtidigt överföras från Länsstyrelsen till Nutek genom s.k. verksamhetsövergång. Eftersom Länsstyrelsen riskerade att helt tömmas på kompetens inom detta område tidigare lades Länsstyrelsens kommande organisation för sturkturfondsprogrammet Interreg Sverige-Norge för att på så sätt påskynda rekrytering av personal och säkra en fortsatt hög kompetens.

Analys och bedömning

God kompetensförsörjning är en viktig förutsättning för att nå verksamhetens mål. Länsstyrelsen har under året inte haft några problem med att få kompetenta sökande på ledigförklarade tjänster. Under året har 28 externrekryteringar utannonserats. I genomsnitt har det varit 41 sökande per tjänst. Länsstyrelsen har därmed kunnat rekrytera personal med hög kompetens och relevant erfarenhet.

Länsstyrelsen har dock börjat märka av en ökad rörlighet på grund av större konkurrens på arbetsmarknaden framför allt från de statliga myndigheter som nyligen etablerats i länet. Löneläget är i allmänhet också högre vid dessa myndigheter vilket börjar få konsekvenser för Länsstyrelsen. Framför allt är det bland yngre kvalificerade medarbetare som rörligheten ökar.

Länsstyrelsen har därför bedömt att det är angeläget med fortsatta insatser för att bli en mer attraktiv arbetsgivare. Länsstyrelsen har en låg sjukfrånvaro och har under flera år arbetat med friskvårdsinsatser för att förebygga ohälsa på grund av arbetsmiljön. Detta arbete har följts upp under året och resultatet av utvärderingen visar att dessa insatser är mycket uppskattade av medarbetarna och en viktig del i att vara en attraktiv arbetsgivare. De nya rutinerna för ökad säkerhet för fältpersonal har inneburit en tryggare arbetssituation både för medarbetaren, deras kollegor, chefer och anhöriga. Rutinerna kommer att utvärderas under 2008.

Det har ännu gått för kort tid för att bedöma effekterna av ökade satsningar inom området mångfald. Däremot kan konstateras att det finns en ökad medvetenhet och bland chefer och medarbetare i dessa frågor, särskilt i anslutning till rekryteringar.

Lönesättningen är ett medel för att uppnå målen för verksamheten samt att en effektiv, rationell och väl fungerande verksamhet bedrivs. En förutsättning för detta är att arbetsgivaren kan rekrytera och behålla medarbetare med relevant kompetens. Att införa lönesättande samtal är därför en modell som ska tydliggöra sambandet mellan medarbetarens bidrag till verksamhetsutvecklingen och lönen. Länsstyrelsen har därför tagit initiativ till diskussioner med personalorganisationerna samt utbildning för cheferna i syfte att införa denna modell. Utvecklingsinsatserna kommer att fortsätta under 2008 varför det ännu är för tidigt att se några effekter för verksamheten.

Satsningar på kompetensutveckling och insatser för att få en tydligare och bättre återkoppling på prestation och resultat mellan chefer och medarbetare har också inneburit att det finns en ökad medvetenhet om detta bland länsstyrelsens chefer.

Flera organisationsförändringar har genomförts under året för att få en enhetligare hantering i ärendehantering. På kort sikt har detta lett till en ökad arbetsbelastning men på längre sikt förväntas både högre kvalitet och ökad effektivitet inom berörda verksamheter. Datoriseringen av viss administration och handläggning, bl a inom småviltsjakten, har förenklat verksamheten och inneburit att personalresurser kunnat frigöras till mer kvalificerade uppgifter.

Genom omfördelning av arbetsuppgifter, kompetensutveckling och handledning har flera personer fått möjlighet att avancera till högre tjänster. Detta genomförs dels för att ge medarbetare ökade möjligheter att avancera och utvecklas internt och dels för att kunna göra nödvändiga besparingar inom vissa verksamheter. I flera fall har detta inneburit att Länsstyrelsen kunnat behålla viktiga nyckelpersoner som fått erbjudande om anställning hos annan arbetsgivare.

Särskilda satsningar har gjorts för att kartlägga behovet av kompetensutveckling inom dataområdet för den medarbetare som berörs av kommande förändring vad gäller e-handläggning. Eftersom många av dessa medarbetare har varit ovana vid att arbeta med en webbapplikation har dessa insatser visat sig vara både nödvändiga och uppskattade.

Många sakområden har deltagit i erfarenhetsutbyte och nätverk i gemensamma frågor med andra län och myndigheter. Inom strukturfondsverksamheten har det också genomförts ett internationellt samarbete som varit värdefullt på flera sätt. Dels genom den direkta kunskap och erfarenhet som länsstyrelsen tillförs och dels tillförs dessutom värden av högre dignitet, såsom kunskap om andra kulturer, religioner, arbetssätt och samhällssystem samt språkträning och språkkunskaper. Dessa kunskaper och insikter är synnerligen värdefulla i genomförandet av länsstyrelsens uppdrag i en omvärld som i allt större omfattning påverkas av och samverkar med en internationell miljö.

Tabell Personalstatistik	2007-12-31		2006-12-31		2005-12-31	
Antal anställda	263		279		250	
- varav män/kvinnor	128	135	129	150	117	133
- varav män/kvinnor procentuellt (%)	48	52	46	54	47	53
- varav män/kvinnor med tidsbegr. anställning	29	28	28	31	25	28
Kompetens, antal med						
Kärnkompetens	191		199		188	
- varav män/kvinnor	98	93	96	103	90	98
Ledningskompetens	25		29		26	
- varav män/kvinnor	15	10	18	11	15	11
Stödkompetens	47		51		36	
- varav män/kvinnor	15	32	15	36	12	24
Avgång, antal totalt	7		4		10	
- varav hel pension män/kvinnor	2	2	0	2	3	1
- varav delpension män/kvinnor	2	1	1	1	2	4
Åldersfördelning						
Medelålder alla anställda	48		47		47	
- medelålder män/kvinnor	49	47	48	46	48	47
Sjukfrånvaro och friskvård						
- i procent av total arbetstid män/kvinnor (%)	3,4	5,8	1,9	6,5	1,8	4,9
- sjukskrivning > 60 dagar män/kvinnor i procent av total sjukfrånvaro (%)	76,8	70,4	53,1	76,2	36,1	47,8
Friskvård och trivselmedel (kr/anställd)	1 102		952		802	

Kommentar:

Könsfördelningen bland Länsstyrelsens anställda är jämn. Länsstyrelsen verkar aktivt för regeringens mål att öka andelen kvinnor i ledande befattningar, dock är andelen män fortfarande något högre. I kategorin stödkompetens är andelen kvinnor högre.

Det blir allt vanligare att personer som fyller 65 år skjuter upp sitt uttag av pension. Under

perioden 2005-2007 uppnådde 16 personer pensionsåldern, 65 år. Bland dessa valde tio personer att ta ut pension varav nio har slutat sin anställning. Medelåldern bland de anställda är 48 år och ligger över snittet för staten som är 46 år.

Totalt sett är sjukfrånvaron vid Länsstyrelsen låg. Sjukfrånvaron för år 2007 har ökat något jämfört med tidigare år. Mäns andel har ökat och den utgörs framför allt av långtidssjukskrivningar som inte är arbetsrelaterade.

Noteras bör att redovisad tid för sjukfrånvaro exkluderar tid då anställda väljer att arbeta in sjukledigheten eller tar semester. Frånvaron redovisas då som Sjukfrånvaro med flexledighet eller Sjukfrånvaro med semesterledighet.

Kostnaden för sjukvård och läkemedel har ökat, vilket torde vara kopplat till den relativt höga medelåldern. Satsningar har gjorts för personalens friskvård och trivsel, vilket inneburit att kostnaden ökat.

Uppdrag som skall redovisas i årsredovisningen 2007

3a. Varje länsstyrelse skall redovisa (i en enhetlig struktur som under hösten 2007 arbetats fram av Länsstyrelsen i Jämtlands län) hur arbetet med att verka för att det finns beredskap och kapacitet hos kommunerna i länet, att ta emot skyddsbehövande som beviljats uppehållstillstånd, bedrivits. Vidare skall redovisas hur länsstyrelserna arbetat för att introduktionsplatserna i första hand är i kommuner med god arbetsmarknad inom pendlingsavstånd. Länsstyrelserna skall, avseende andra halvåret 2007, redovisa - hur samverkan mellan myndigheter, kommuner och andra aktörer bedrivits och utvecklats för att genomföra introduktionsprogram som leder till snabbare arbetsmarknadsetablering,

A 1 Redovisa antalet kommuner i länet som hade överenskommelse om mottagning av skyddsbehövande vid årets början och årets slut.

Länets samtliga, åtta kommuner, hade överenskommelser både vid årets början och slut

A 2:1 Redovisa antalet kommuner i länet som vid årets slut har en treårsöverenskommelse med Migrationsverket.

Samtliga, åtta kommuner, har tecknat en treårig överenskommelse med Migrationsverket

A2:2 Redovisa de kommuner som under 2007 inte haft någon överenskommelse om mottagning av skyddsbehövande.

Det finns inga sådana kommuner i länet.

A 3 Redovisa antalet kommuner som i jämförelse med förra året

a) ökat sitt faktiska mottagande

Fyra kommuner har ökat sitt faktiska mottagande. Tillsammans har de ökat sitt mottagande med 38 personer

b) har oförändrat mottagande

Inga kommuner har oförändrat mottagande

c) minskat sitt faktiska mottagande

Fyra kommuner har minskat sitt faktiska mottagande. Tillsammans har de minskat sitt mottagande med 93 personer

A 4 Redovisa skälen för en minskad eller oförändrad mottagning (i förekommande fall)

a) bostadsbrist

I Östersund och Krokoms kommuner råder idag stor brist på bostäder. Detta har haft en stor inverkan på möjligheterna till flexibilitet i mottagningsorganisationen.

b) arbetsmarknadssituationen

Arbetsmarknaden inte har varit anledning till att man inte tagit emot flera, anledningen har framför allt varit bristen på bostäder.

c) färre anvisade/placerade än beräknat

Länet hade överenskommelse om att ta emot 300, ca 250 blev anvisade. I viss utsträckning beror detta på att storleken på tillgängliga bostäder inte överensstämde med behoven och i andra fall har man inte från migrationsverket anvisat personer så att det täcker antalet i överenskommelserna. En viktig faktor är att människor i många fall väljer att inte i första hand bosätta sig i norrlands inland.

d) annan orsak

Ett högt mottagande under 2006 har i några fall inneburit att kapaciteten i mottagningsorganisationen inte bedömts räcka till för att ta emot fler än man gjort under 2007. Kommunerna har gjort bedömningen att man i så fall inte skulle kunna bedriva en verksamhet med en acceptabel kvalitet.

A 5 Ange de väsentligaste insatserna från länsstyrelsen för att främja beredskapen att ta emot skyddsbehövande som erhållit uppehållstillstånd (konferenser, besök i kommunerna etc.)

– *Bilda nätverk*

Länsstyrelsen har påbörjat arbetet med att bilda nätverk mellan länets samtliga kommuner och övriga intressenter som arbetsförmedlingen och landstinget. Länsstyrelsen har under hösten inbjudit till två sådana möten.

– *Dialog med kommunerna*

Länsstyrelsen har under hösten besökt samtliga kommuner, förutom Bräcke, för att påbörja en dialog kring arbetet med överenskommelser och mottagningen av skyddsbehövande. Vid träffarna har framför allt tjänstemän med ansvar för det faktiska mottagandet deltagit men i vissa fall har även representanter för den politiska nivån funnits med.

– *Information till det regionala utvecklingsrådet*

Vid två tillfällen har länsstyrelsen informerat det regionala utvecklingsrådet om sitt nya uppdrag i integrationsarbetet och läget i arbetet med de treåriga överenskommelserna. Det regionala rådet består av ledamöter från länets samtliga kommunstyrelser samt landstingsstyrelsen och kommunförbundet.

– *Analys av invandrarers erfarenheter och önskemål om introduktion i norra Sverige*

Länsstyrelserna i de fyra nordligaste länen har gemensamt beställt en omfattande studie av hur personer som invandrat till området upplevt det mottagande man fått. Syftet med studien var att belysa hur utomnordiska invandrare och flyktingar ser på sina möjligheter att få tillträde till den svenska arbetsmarknaden och ett fortsatt liv i Sverige. Studien består av statistiska underlag, intervjuer och en omfattande enkätundersökning och har genomförts av SWECO Eurofutures.

– *Tillväxtkonferens*

Länsstyrelsen har tillsammans med de övriga länsstyrelserna i norrlandslänen genomfört en länsgemensam konferens om tillväxtfrågor. Ett av fyra områden som särskilt berördes var integration för framtidens arbetsmarknad. Vid konferensen genomfördes ett välbesökt

seminarium där resultatet av den ovan nämnda rapporten redovisades. Deltagare vid konferensen var representanter för kommuner, myndigheter, organisationer och företag i hela Norrland. Konferensen genomfördes i Östersund.

B Redovisa hur samverkan mellan myndigheter, kommuner och andra aktörer bedrivits och utvecklats för att genomföra introduktionsprogram som leder till snabbare arbetsmarknadsetablering.

- *Förstudie om samverkan och metodutveckling av introduktionsarbetet i Jämtlands län*
Med stöd av EU-medel har kommunförbundet genomfört en förstudie med syfte att ta fram underlag för en gemensam handlingsplan för utveckling och effektivisering av introduktionsarbetet i länet för att möjliggöra en så snabb etablering på arbetsmarknaden som möjligt. I förstudien har man genomfört intervjuer med representanter för samtliga kommuners integrations-, näringslivs- samt SFI ansvariga. Man har även intervjuat samtliga arbetsförmedlingar, ALMI och representanter för frivilligorganisationer.
- *Länskonferens om introduktionen*
I samband med presentationen av resultatet av förstudien genomfördes en länskonferens med fokus på utveckling av introduktionsarbetet. Vid konferensen deltog representanter från kommuner, organisationer och myndigheter med anknytning till frågan.
- *Interkommunal samverkan*
Fyra av länets kommuner har under året arbetat tillsammans i ett projekt för att hitta gemensamma rutiner och förhållningssätt i introduktionsarbetet. I projektet har även landstinget och arbetsförmedlingen deltagit. Projektet är ett av 6 projekt i landet som finansieras med medel från Integrationsverket och kommer att avslutas juni 2008.
- *Integration modell Jämtland*
Östersunds kommun har som en del i ovanstående projekt bedrivit ett särskilt projekt för att utveckla en del av introduktionsprogrammet. Huvudmålet är att minst 70% av de nyanlända flyktingarna i yrkesverksam ålder inom ett år från folkbokföring ska arbeta eller delta i arbetsmarknadsinriktade aktiviteter eller studier som utgår från tidigare yrkeserfarenheter. Förutom detta mål ska projektet också utveckla en modell för tidig fördjupad kartläggning (validering, arbetsprov, kortare utbildning, mm) i syfte att främja en effektiv väg till sysselsättning och egen försörjning samt att utveckla och konkret pröva en introduktionskurs som stöd för en effektiv etablering som medborgare i Sverige och länet
- *Validering till 1000*
Som en del i projektet integration modell Jämtland har Östersunds kommun deltagit i valideringsdelegationens projekt Validering till 1000. Lärcentrum i Jämtlands län har ansvarat för projektet som har haft som mål att ta fram ett fungerande system för validering. Delmål har varit att utveckla ett nätverk och samverkan mellan berörda aktörer, utveckla och bedriva individanpassad validering utifrån gemensam modell, specificera validering vid upphandling av utbildning samt marknadsföra validering. Ca 100 personer har fått sina färdigheter validerade i länet. Valideringen har utförts av branschorganisationer som via de centrala organisationerna kopplat till sig ett antal utförare i varje region
- *Mångfald 2*
Projektet mångfald 2 har bedrivits gemensamt i två av länets kommuner Syftet var att korta ner tiden utanför arbetsmarknaden för personer med utländsk bakgrund samt att verka för

integration både socialt och på arbetsmarknaden. Målgruppen har varit arbetslösa, långtidsarbetslösa mellan 16 och 64 år, varav merparten har utländsk bakgrund. Projektet har byggt upp mötesplatser där deltagarna samlas för att träna språk, bemötande, erbjuds arbetspraktik, får handledning och information om det svenska samhället samt delta i kompetensutvecklingsinsatser.

C Redovisa om nya angreppssätt eller metoder prövats för att öka engagemanget i länet för att ta emot och introducera nyanlända invandrare.

Länsstyrelsen har under det halvår som man haft uppdraget framföra allt koncentrerat sitt arbete på att hitta roller och rutiner för samarbetet i länet samt i stor utsträckning ägnat tid åt att förhandla fram nya överenskommelser med kommunerna. Utvecklingsfrågorna har, förutom det som redovisats ovan, har inte prioriterats under denna tid. Tanken är att de nya nätverk som håller på att byggas upp i länet, med de underlag som tagits fram under året, gemensamt skall jobba vidare med dessa frågor under kommande år.

D Redovisa hur samverkan mellan länsstyrelserna, Migrationsverket och AMS har utvecklats och eventuella behov av förändringar. Denna redovisning kan göras gemensam för länsstyrelserna

Arbetet inom länsstyrelserna med det nya uppdraget från den 1 juli 2007 har präglats av rekrytering av nya handläggare, uppbyggnad av den egna organisationen och förhandlingar med kommunerna om nya eller förlängda överenskommelser. De nya reglerna för ersättningar har ställt krav på treårsöverenskommelser varför denna fråga har prioriterats. I denna övergång har många frågeställningar varit aktuella som berör främst Migrationsverket och länsstyrelserna.

Länsstyrelserna har därför tillsammans med Migrationsverket och Arbetsmarknadsverket bildat en "samverkansdelegation" på riksnivå för samordning och strukturering av arbetsuppgifter som rör flyktingmottagning och introduktionsplatser. Länsstyrelserna representeras av Skåne, Stockholms, Västra Götalands, Jönköpings, Västerbottens och Jämtlands län i samverkansdelegationen. Länsråd vid Länsstyrelsen i Jämtlands län är samordnare för länsstyrelserna i integrationsfrågor. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har adjungerats till samverkansdelegationen med en representant. Länsstyrelserna har delat in sig internt i fyra områden som överensstämmer med marknadsområdena för den nya Arbetsförmedlingen.

Samverkansdelegationen har träffats fyra gånger under hösten 2007. Strukturer för samverkan, informationsutbyte, rutiner, statistik och återrapportering har utarbetats. Formerna för samverkan är under utveckling. Länsstyrelsen anser att delegationen har varit till stor nytta för att få fram gemensamma rutiner och riktlinjer. Det är för tidigt att identifiera eventuella förändringsbehov i detta avseende. Det finns ett ökat behov av att samordna Migrationsverkets anskaffning av platser för anläggningsboende och platser för ensamkommande barn med Länsstyrelsens arbete för att ta emot flyktingar och andra skyddsbehövande.

Ett tydligt mål för integrationspolitiken är att korta vägen in i den svenska arbetsmarknaden. Arbetsmarknadsverket har fått ett tydligare uppdrag i denna fråga vilket kräver en ökad samverkan med Migrationsverket och länsstyrelserna. Denna samverkan är ännu i sin linda. Omorganisationen inom AMS/AF har gjort det svårt att inleda en mer strukturerad samverkan på regional och lokal nivå. Detta samarbete måste snabbt utvecklas när Arbetsförmedlingens nya organisation är på plats.

3b. Länsstyrelserna skall, via Länsstyrelsen i Jämtlands län, senast den 15 november 2007 till regeringen (Integrations- och jämställdhetsdepartementet) redovisa ett gemensamt förslag till hur länsvisa uppföljningar av introduktionen för nyanlända kan utformas. Uppdraget skall samordnas av Länsstyrelsen i Jämtlands län. Förslaget skall utvecklas efter samråd med AMS och Migrationsverket. Länsstyrelsen i Jämtlands län skall också till AMS lämna synpunkter på hur innehåll och former för hur uppföljningen av nyanländas etablering på arbetsmarknaden på nationell nivå bör ske. AMS skall lämna förslag till regeringen senast den 15 november 2007.

Länsstyrelsen Jämtlands län har redovisat uppdraget till regeringen, Integrations och jämställdhetsdepartementet, den 13 november 2007. Dnr 850-13554-07.

18. Länsstyrelserna skall utarbeta planeringsunderlag för anläggning och restaurering av våtmarker i odlingslandskapet i enlighet med Nationell strategi för myllrande våtmarker (Rapport från Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, Jordbruksverket och Riksantikvarieämbetet, december 2005) och Aktionsplanen för havsmiljön (Rapport 5563, Naturvårdsverket). Underlaget skall utarbetas i samråd med kommuner, LRF och andra berörda aktörer. Senast den 31 december 2007 skall ett underlag finnas. Länsstyrelserna kan senast den 2 april 2007 rekvirera medel från Naturvårdsverket att fördela till kommuner för uppsökande och samordnande arbete i områden som i planeringsunderlaget pekats ut som särskilt betydelsefulla och lämpliga för anläggning och restaurering av våtmarker.

Planeringsunderlag för anläggning och restaurering av våtmarker i odlingslandskap
Anslag 34:3, ap 2:10 (Dnr 301-0221-07 N1, Länsstyrelsens Dnr 511-10299-07)

För att uppnå miljömålet för myllrande våtmarkers delmål 4, om anläggande av 12000 ha våtmarker och småvatten i odlingslandskapet, har Naturvårdsverket stöttat länsstyrelserna för framtagande av planeringsunderlag. Länsstyrelsen i Jämtlands län har erhållit 82500 kr för detta uppdrag, vilket redovisades till Naturvårdsverket den 30 november.

Prioriterade våtmarksmiljöer i Jämtlands län är:

- Limniska våtmarker, översilningsängar, raningar, helst efter värdefulla vattendrag
- Hävdade rikkärr, områden med kalkkärrgrynsnäcka och andra ÅGP-arter
- Myrslättermarker och dammängar
- Tidigare hävdade våtmarker, gärna i välbevarade fäbodmiljöer för att få en helhet
- Våtmarker i skyddade områden

Det finns inte möjlighet att söka miljöersättning för restaurering av våtmarker och småvatten i länet idag. Det gör att våtmarksrestaurering i länet under de närmsta åren kommer att inriktas på röjning och återupptagen hävd av fuktiga och våta naturbeten och slättermarker.

27. Tillämpningen av landsbygdsprogrammet 2007—2013 skall, till dess att slutliga beslut om programmet fattas av EU-kommissionen och av regeringen, grunda sig på det av regeringen beslutade programförslag som förelagts EU-kommissionen inom ramen för rådets förordning (EG) nr 1698/2005 och andra aktuella EU-regelverk. Länsstyrelserna skall tillsammans med andra berörda myndigheter följa upp genomförandet av åtgärder, resultat och effekter enligt det system för uppföljning och utvärdering som föreslagits för programmet och rapporteras i enlighet med riktlinjer från Jordbruksverket. Länsstyrelserna skall även vid förfrågan bistå Jordbruksverket, i verkets roll som ansvarig för att fullgöra de uppgifter som åligger förvaltningsmyndigheten, med nödvändiga uppgifter om programmets genomförande. Vid behov skall länsstyrelserna samråda med andra stödmyndigheter.

Länsstyrelsen har under året utarbetat en strategi för genomförande av landsbygdsprogrammet för Jämtlands län. Länsstyrelsen har också organiserat arbetet så att samverkan med flera sakområden skall löpa så smidigt som möjligt gentemot alla företagare på landsbygden. Länsstyrelsen har initierat Leaderområden som täcker hela länet.

Landsbygdsprogrammet blev ”operativt” under hösten 2007 och det har varit stor efterfrågan på främst investeringsstöd till lantbruk och vidareförädling. Det har också varit stor efterfrågan på stöd till kompetensutveckling. Av en total budgetram på 106 mnkr för perioden 2007-2008 har Länsstyrelsen fattat beslut om 37 mnkr varav 29 mnkr avser företagsstöd under 2007. Den 31 december 2007 fanns det inneliggande ansökningar om totalt 44 mnkr.

Uppföljning och utvärdering av programmet sker i samråd med Jordbruksverket.

31. Länsstyrelserna skall kommentera andelen beviljade medel under anslaget 33:1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder som avser medfinansiering av de regionala tillväxtprogrammen och EU:s strukturfondsprogram. I förekommande fall skall annan användning av anslaget 33:1 kommenteras och motiveras.

Under året har 61 112 tkr beviljats som regionala projektmedel. Av dessa avser 42 486 tkr medfinansiering av EU:s strukturfondsprogram. 2007 har varit ett mellanår där i stort sett inga nya projekt beviljats i Mål 1 2000-2006 och där de nya strukturfondsprogrammen kom igång först under hösten. Den medfinansiering som beslutats avser främst nya Regionala Strukturfondsprogrammet för Mellersta Norrland. I övrigt har projektmedlen medfinansierat projekt inom ramen för det regionala tillväxtprogrammet.

32. Länsstyrelserna skall redovisa grunderna för gjorda prioriteringar inom anslaget 33:1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder. Detta skall avse dels prioriteringar mellan regionala företagsstöd och regional projektverksamhet, dels prioriteringar mellan olika regionala företagsstöd och mellan insatser inom den regionala projektverksamheten. I redovisningen skall även ingå en beskrivning av hur jämställdhets-, integrations- och miljöperspektiven har beaktats

Årets budget för företagsstöd och regional projektverksamhet sattes till en mer normal nivå jämfört med föregående års låga budget. Efterhand under året visade sig utbetalningstakten på anslaget vara alltför lågt i förhållande till anslagna medel. Samtidigt ökade anspråken på företagsstöd och, i samband med starten på den nya programperioden, medfinansiering av strukturfondsprojekt. Därför ändrades budgeten från att gälla ett år till att omfatta både 2007 och 2008, vilket medförde en total höjning beräknat på årsbasis. Investeringsviljan hos länets företag

har varit god, varför budgeten för företagsstöd satts högre än för projekt/medfinansiering. Större projekt kan då medfinansieras med strukturfondsmedel. För besluten om företagsstöd har tyngdpunkten legat på företag inom turist-, trä- och metallbearbetande industrin. De regionala företagsstöden hanteras enligt länets policy på ett likartat sätt varför ingen av stödformerna prioriterats före den andra. Budgeten är därför fastställd på en totalnivå för företagsstöden. Den enskilda ansökan styr vilken stödform som används.

I hanteringen av företagsstöd är både styrdokumentet och policyn för hantering av företagsstöd styrande för hur de horisontella målen inbegrips. I ansökningshandlingarna begärs företagens policy avseende miljöarbete, jämställdhet och integration in. Det material företagen presenterar ingår sedan i den samlade bedömningen av ärendet.

44. Länsstyrelserna i län utan regionala självstyrelseorgan eller samverkansorgan skall sårredovisa de medel som erhållits från det under utgiftsområde 19 Regional utveckling upptagna anslaget 33:5 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000-2006 för medfinansiering av bidrag avseende regionala företagsstöd i samband med utbetalning från anslaget 33:1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder. Därutöver skall den del som i detta sammanhang utbetalats från länsstyrelsen i form av stöd redovisas. Utestående fordringar mot de myndigheter som disponerar anslaget 33:5 redovisas i not till balansräkning.

I samband med utbetalning av bidrag avseende regionala företagsstöd från anslaget 33:1 Under år 2007 har för allmänna regionalpolitiska åtgärder 9 170 tkr erhållits från anslaget 33:5 Europeiska regionala utvecklingsfonden som medfinansiering.

56. Länsstyrelserna skall informera kommunerna om sina erfarenheter av arbetet med IT-infrastrukturstöden. Uppdraget gäller inte länsstyrelserna i Kalmar, Gotlands, Skåne och Västra Götalands län.

En omfattande utbyggnad av bredband har skett under senare år, bland annat med hjälp av statligt stöd. En upphandling av ett ortssammanbindande bredbandsnät i länet inleddes under 2003 och slutfördes genom att avtal träffades under början av 2004. Utbyggnaden finansieras med statligt stöd, EU-medel, kommunala medel samt viss medfinansiering från de antagna leverantörerna. Leverantörerna svarar för såväl etablering, drift och underhåll, som marknadsföring av infrastrukturen. Nätet kommer att ge företag, kommuner, landsting och privatpersoner tillgång till olika bredbandstjänster såsom till exempel uppkoppling mot Internet. Det innebär också att till exempel företag kan överföra sin datatrafik mellan geografiskt spridda enheter. Bredbandsnätet kommer att bli ett öppet nät för alla tjänsteleverantörer. Totalt har över 245 orter i länet fått tillgång till bredband som ett resultat av denna upphandling. Den utbyggnad som startat under 2004 har avslutats under 2006.

I juni 2004 beslutade regeringen avsätta ytterligare medel till "stöd för kommuner för etablering av telenät m.m. på orter i områden där telenätet är eftersatt". Det uttalade syftet var att främja utbyggnaden av infrastruktur för informationsteknik (IT) som prioriteras av närings- eller regionalt utvecklingspolitiska skäl i områden där telenätet är eftersatt. För länets del innebar beslutet att 23,5 miljoner kronor tillfördes länet för fortsatt utbyggnad av IT-infrastruktur med bredbandshastighet. Stödet skulle avse åtgärder som utförts under perioden 1 januari 2004 – 31 december 2006. Stödet förlängdes senare till att gälla åtgärder som utförts till och med år 2007. Statligt stöd kan alltså utgå till områden eller orter som är "eftersatta". Med eftersatthet kan bland annat avses geografiska, kapacitetsmässiga eller robustmässiga aspekter. Länsstyrelsen har även under år 2007 fattat beslut om statligt stöd för "eftersatthet". De sista besluten om dessa stöd

kommer att fattas under första halvåret 2008.

84 % av befolkningen i de stödberättigade områdena i länet kan avropa bredbandsförbindelse (2 Mbit/sek i båda riktningarna) i dagsläget. Fortfarande finns således ett antal "vita fläckar" i länet där företag och hushåll saknar reella möjligheter till bredbandsanslutning.

Länsstyrelsen har under året haft flera träffar med kommunernas representanter där erfarenheterna av det pågående arbetet redovisats och där formerna för det fortsatta arbetet diskuterats. Därutöver har Länsstyrelsen vid ett möte med kommunförbundet i Jämtlands län den 24 september 2007 redovisat den analys som utförts vid länsstyrelsen när det gäller hur väl bredbandsutbyggnaden har svarat mot uppsatta mål när det gäller att nå företag, servicefunktioner och olika befolkningsgrupper i kommunerna. Analysen har utförts med GIS-teknik och redovisades på kartor för länets kommuner.

Sammanställning över väsentliga uppgifter
--

Sammanställningen skall göras enl. 2 kap. 4 § Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

		2007	2006	2005	2004	2003
Låneram	beviljad	10.000	10.000	9.000	9.000	10.000
	utnyttjad	6.970	6.970	7.177	7.177	6.310
Kontokredit hos RGK	beviljad	7.000	6.500	6.500	6.200	6.000
	max. utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto	räntekostnader	0	0	0	0	0
	ränteintäkter	2.700	887	786	768	1.321
Totala avgiftsintäkter (ktogrupp 31-34, 7)	mynd. disponerar	11.913	8.389	7.323	7.105	7.286
	mynd. ej disp.	388.927	494.052	393.696	513.465	564.091
Jämförelse med beräknade avgiftsintäkter (ktogrupp 31- 34, 7) enl. regleringsbrev	Delar av uppgifterna saknas i regleringsbrevet varför ingen jämförelse kan göras.					
Anslagskredit	beviljad	4.402	2.711	0	2.437	1.172
	utnyttjad	0	0	0	28	0
Summa utg. reservationer (anslag)		0	0	0	0	1.445
Summa anslagssparande 32:1		2.540	2.581	1.759	0	2.155
Summa anslagssparande 32:2		-	-	-	-	-
Summa anslagssparande övriga anslag		131.167	169.586	241.883	104.921	172.571
- därav intecknat av åtaganden med stöd av reservationer och anslagssparande		34.867	126.709	200.520	116.132	74.491
Bemyndiganden	tilldelat	613.500	953.000	1.267.000	1.700.000	2.000.204
	summa åtaganden*	445.577	718.699	965.336	1.380.280	1.607.243
Årsarbetskrafter (åa)		232	233	211	207	203
Medelantalet anställda		275	277	257	251	246
Driftkostnad per åa		792	769	782	768	761
Årets kapitalförändring		-35.139	-25.902	-22.310	42.098	-44.366
Balanserad kapitalförändring		-83.918	-58.930	-36.620	-78.718	-34.352

*) Metoden att beräkna utestående åtaganden har ändrats av ESV under året och 2007 redovisas enligt den nya metoden, de övriga åren enligt den gamla. Det innebär att siffran för 2007 är något lägre än den skulle ha varit enligt den äldre metoden.

Resultaträkning

		2007-01-01-- 2007-12-31	2006-01-01-- 2006-12-31
Verksamhetens intäkter	Not		
Intäkter av anslag	1	103.052	111.383
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	11.913	8.398
Intäkter av bidrag	3	62.927	64.380
Finansiella intäkter	4	2.705	904
<i>Summa intäkter</i>		<i>180.597</i>	<i>185.065</i>
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	5	-118.661	-113.046
Kostnader för lokaler		-8.894	-8.555
Övriga driftkostnader		-55.850	-57.672
Finansiella kostnader	6	-259	-182
Avskrivningar		-3.652	-3.477
<i>Summa kostnader</i>		<i>-187.317</i>	<i>-182.932</i>
Verksamhetsutfall		-6.720	2.132
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m. samt andra intäkter som inte disp. av mynd.	7	388.927	494.052
Medel som tillförts statsbudgeten från uppbördsverksamhet		-439.650	-462.800
<i>Saldo</i>	8	<i>-50.724</i>	<i>31.251</i>
Transfereringar			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag	9	512.961	624.096
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag		89.783	36.371
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag		40.678	37.099
Finansiella intäkter	10	3.703	2.105
Avsättningar/upplösningar till/av fonder m.m. för transfereringsändamål		-2.807	-937
Lämnade bidrag		-622.013	-758.020
<i>Saldo</i>	11	<i>22.305</i>	<i>-59.286</i>
Årets kapitalförändring		-35.139	-25.902

Balansräkning

Tillgångar (tkr)

		2007-12-31	2006-12-31
Immateriella anläggningstillgångar	Not		
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		147	367
<i>Summa immateriella anläggningstillgångar</i>	12	147	367
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet		627	926
Maskiner, inventarier, installationer m.m.		5.834	5.749
Konst och andra ej avskrivningsbara inventarier		18	18
<i>Summa materiella anläggningstillgångar</i>	13	6.479	6.693
Utlåning			
Utlåning		5.391	4.041
<i>Summa utlåning</i>	14	5.391	4.041
Varulager m.m.			
Fastigheter		8	2.708
<i>Summa varulager m.m.</i>	15	8	2.708
Fordringar			
Kundfordringar		1.709	1.496
Fordringar hos andra myndigheter		5.526	5.177
Övriga fordringar	16	531	33.678
<i>Summa fordringar</i>		7.766	40.351
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	17	2.287	2.409
Upplupna bidragsintäkter	18	1.732	6.731
Övriga upplupna intäkter	19	158	42
<i>Summa periodavgränsningsposter</i>		4.176	9.183
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket		27.500	12.572
<i>Summa avräkning med statsverket</i>	20	27.500	12.572
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	21	119.259	164.081
Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	22	6.195	4.650
Plusgiro och bank		25.929	26.707
<i>Summa kassa och bank</i>		151.383	195.438
Summa Tillgångar		202.851	271.353

Kapital och skulder (tkr)

		2007-12-31	2006-12-31
Myndighetskapital	Not		
Statskapital	23	10.479	8.847
Donationskapital		60	55
Balanserad kapitalförändring	24	-83.918	-58.930
Kapitalförändring enligt resultaträkning	25	-35.139	-25.902
<i>Summa myndighetskapital</i>		<i>-108.519</i>	<i>-75.930</i>
Fonder			
Fonder	26	56.583	53.776
<i>Summa fonder</i>		<i>56.583</i>	<i>53.776</i>
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	27	119	188
<i>Summa avsättningar</i>		<i>119</i>	<i>188</i>
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	28	6.396	6.970
Skulder till andra myndigheter		7.718	5.627
Leverantörsskulder		7.786	7.804
Övriga skulder		2.483	2.472
Depositioner		6.246	4.682
<i>Summa skulder m.m.</i>		<i>30.629</i>	<i>27.555</i>
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	29	50.391	66.814
Oförbrukade bidrag	30	113.232	156.158
Övriga förutbetalda intäkter	31	60.416	42.792
<i>Summa periodavgränsningsposter</i>		<i>224.039</i>	<i>265.764</i>
<i>Summa skulder och kapital</i>		<i>202.851</i>	<i>271.353</i>
Omvända ansvarsförbindelser			
Avskrivningslån inom området regionalpolitik		0	187

Anslagsredovisning

Anslag	Ingående överför. belopp	Årets tilldelning enl regl. brev	Omdisponerade anslagsbelopp	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överför. belopp
1 32:1 19 Länsstyrelserna m m förvaltningskostnader Jämtlands län, ramanslag	2.581	88.044	161	90.786	-88.246	2.540
13 10:1 13 Integrationsverket, ramanslag			290	290	-184	106
13 22:6 6 Europeiska socialfonden m m för perioden 2000-2006. Region Södra skogs länen (Mål 1), ramanslag	38.937	91.795		130.732	-80.217	50.515
13 22:6 7 Europeiska socialfonden m m för perioden 2000-2006. Statlig medfinansiering, kompetensutveckling. Region Södra skogs länen Mål 1, ramanslag	59.813		-19.242	40.571	-18.357	22.213
19 33:1 19 Allmänna regionalpolitiska åtgärder Länsstyrelsen i Jämtlands län, ramanslag	-5.743	121.000		115.257	-123.004	-7.747
19 33:5 2 Europeiska regionala utvecklingsfonden i perioden 2000-2006. Åtgärder inom Mål 1-programmet Södra skogslänsregionen och Interreg III A-programmet Norge-Sverige, ramanslag	56.039	236.000	13.000	305.039	-269.423	35.616

Anslag	Ingående överför. belopp	Årets tilldelning enl regl. brev	Omdisponerade anslagsbelopp	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överför. belopp
19 33:6 2 Europeiska regionala utvecklingsfonden 2007-2013, ramanslag			11.000	11.000		11.000
22 37:7 15:1 IT-infrastruktur: Regionala transportnät m m Administrativa kostnader, ramanslag		114	80	194	-194	
22 37:7 15:2 IT-infrastruktur: Regionala transportnät m m IT-Infrastruktur, ramanslag	20.968			20.968	-12.100	8.867
23 44:2 6 Från EG-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdsens miljö och struktur. Mål 1 Södra skogslänsregionen. Andra åtgärder för att främja utvecklingen av landsbygden (2000-2006 Jordbruksfonden), ramanslag	-540		38.000	37.460	-26.862	10.598
Summa:	172.167	574.839	5.289	752.295	-618.588	133.707

Kommentar

Länsstyrelsen har ett negativt överföringsbelopp för anslaget 19 33:1 19 Allmänna regionalpolitiska åtgärder. Underskottet är inom ramen för anslagskrediten på 12.100 tkr.

Finansiella villkor

	Villkor tkr	Utfall tkr
1 32:1 19 Länsstyrelsen, förvaltningskostnader		
Länsstyrelsen i Jämtlands län disponerar under budgetåret en låneram i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten.	10.000	6.970
Länsstyrelsen i Jämtlands län har tillgång till en kredit på räntekontot i Riksgäldskontoret.	7.000	0
Utöver tilldelat belopp under anslaget får Länsstyrelsen i Jämtlands län disponera en anslagskredit.	4.402	0
13 22:6 6 Europeiska socialfonden Mål 1, 2000-06, Södra Skogslänen		
Utöver tilldelat belopp under anslaget får Länsstyrelsen i Jämtlands län disponera en anslagskredit.	2.754	0
Länsstyrelsen i Jämtlands län har rätt att göra åtaganden utöver bemyndiganderamen. Denna rätt är begränsad till 19.000 tkr av det utgående anslagssparandet.	19.000	18.574
19 33:1 19 Allmänna regionalpolitiska åtgärder		
Utöver tilldelat belopp under anslaget får Länsstyrelsen i Jämtlands län disponera en anslagskredit.	12.100	7.747
Länsstyrelsen i Jämtlands län har rätt att nyttja del av anslaget för uppföljning och utvärdering.	2.500	1.837
19 33:5 2 Europeiska regionala utvecklingsfonden Mål 1, 2000-06, Södra Skogslänen		
Utöver tilldelat belopp under anslaget får Länsstyrelsen i Jämtlands län disponera en anslagskredit	12.450	0
Länsstyrelsen i Jämtlands län har rätt att göra åtaganden utöver bemyndiganderamen. Denna rätt är begränsad till det utgående anslagssparandet.	35.516	34.867
19 33:6 2 Europeiska regionala utvecklingsfonden Interreg IV, 2007-13		
Utöver tilldelat belopp under anslaget får Länsstyrelsen i Jämtlands län disponera en anslagskredit	300	0

Redovisning mot inkomsttitel

Inkomsttitel	Beräknat belopp	Utfall 2007-01-01-- 2007-12-31
2322 Räntor på övriga näringslån, Kammarkollegiet	10	6
2511 Expeditions- och ansökningsavgifter	1.000	1.279
2537 Miljöskyddsavgifter	1.000	1.665
2539 Täckavgift	1.000	1.138
2552 Registreringsavgift och - bevis, stiftelseförordningen	150	182
2714 Överlastavgift	60	12
2811 Övriga inkomster av statens verksamhet	100	370
4132 Återbetalning av lån, såddfinansiering	200	66
4136 Återbetalning av övriga näringslån, Kammarkollegiet	50	38
4137 Återbetalning av övriga näringslån, SJV	0	722
6122 EG-finansierade struktur- och regionalstöd till jordbruks- sektorn, 2000-2006. Mål 1 Region Södra skogslänen	30.000	38.999
6312 Bidrag från EG:s regionalfond, 2000-2006 Mål 1 Region Södra skogslänen och Interreg IIIA	280.000	308.107
6313 EG:s regionalfond 2007-20013. Interreg IV	0	6.912
6412 Bidrag från EG:s socialfond, 2000-2006 Mål 1 Region Södra skogslänen	90.000	80.119
9455 Lotteriavgifter	40	34
Summa	403.610	439.650

Kommentarer

Enligt ESV:s föreskrifter ska redovisningen mot inkomstitlar ske på underindelad nivå. Eftersom de beräknade beloppen i regleringsbrevet genomgående gjorts på aggregerad nivå har länsstyrelsen valt att redovisa på den aggregerade nivån.

2811 - Övriga inkomster av statens verksamhet

Den relativt stora avvikelsen beror i första hand på en tillfällig inbetalning på 250.000 kronor.

4137 Återbetalning av övriga näringslån, SJV

Här saknas beräknat belopp i regleringsbrevet

612204, 631202, 641203 - Mål-1 och Interreg III

Samtliga dessa inkomstitlar avser de medel som rekviderats från EU-kommissionen för Mål-1 och Interreg III. Storleken av beloppen varierar i takt med Länsstyrelsens rekvisitioner. Storleken på dessa varierar i sin tur i takt med utbetalningarna till stödmottagarna. Därför är utfallet för dessa inkomstitlar svårt att beräkna.

6313 - EG:s regionalfond 2007-20013. Interreg IV

2007 var första året för den nya strukturfondsperioden.

Redovisning mot bemyndiganden

Anslag	Tilldelad bemyndiganderam	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtagandenas fördelning per år	2008	2009	2010	2011	2012	2013
13 22:6 6 Europeiska socialfonden Mål 1 2000-2006	60.000	116.074	78.574	78.574						
13 22:6 7 Europeiska socialfonden Mål 1, statlig medfinansiering	15.000	0	14.102	14.102						
19 33:1 19 Regionalpolitiska åtgärder	265.000	175.886	170.293	76.600	51.000	22.100	13.600	5.100	1.893	
19 33:5 2 Europeiska regional utv fonden Mål 1 2000-2006	128.500	380.704	163.367	163.367						
19 33:6 2 Europeiska regional utv fonden Interreg IV, 2007-2013	115.000	0	0	0						
23 44:2 6 Europeiska jordbruksfonden Mål 1 2000-2006	30.000	46.035	19.241	19.241						
Summa	613.500	718.699	445.577	351.884	51.000	22.100	13.600	5.100	1.893	

Kommentarer

Det utestående åtagandet (beräknat enligt den i juni 2007 av ESV ändrade beräkningsmetoden) för anslagen 13 22:6 6 och 19 33:5 2 överskrider med 18.574 respektive 34.867 tkr den tilldelade bemyndiganderamen.

För anslaget 13 22:6 6 har Länsstyrelsen rätt att även göra åtaganden motsvarande maximalt 19.000 tkr av utgående anslagssparande 2007. Anslagssparandet är 50.515 tkr.

För anslaget 19 33:5 2 har Länsstyrelsen rätt att även göra åtaganden med stöd av anslagna medel för 2007. Anslagssparandet vid 2007 års utgång är 35.516 tkr.

Länsstyrelsen har alltså även för dessa anslag hållit sig inom de tillåtna ramarna.

De ingående åtagandena är, enligt ESV:s rekommendationer, beräknade enligt den gamla metoden.

Tilläggsupplysningar och noter

Kommentarer till noter

Belopp i tusental kronor.

Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänt

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om myndigheters årsredovisning och budgetunderlag, samt förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring.

Undantag från redovisningsregler

Länsstyrelsen får resurssamverka med statliga myndigheter, kommuner, landsting m.fl. inom länet samt med andra länsstyrelser, utan de begränsningar som finns i 4 § andra stycket avgiftsförordningen (1992:191).

För åiterrapportering på verksamhetsområdes- och verksamhetsgrensnivå behövs endast redovisning för 2007, d v s inget jämförelseår, vilket innebär ett undantag från föreskrifterna till 3 kap. 1 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Undantag gäller även från 3 kap. 2 §, första stycket, förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag

Förändrade redovisningsprinciper

Metoden att beräkna utestående åtaganden i bemyndiganderedovisningen ändrades av ESV under året. Enligt den nya metoden får inte åtagande göras mot anslagssparnade utan bara mot tilldelad bemyndiganderam.

Värdering av fordringar och skulder

Värdereglering av lönegaranti

Fordran avseende lönegarantin värderegleras med 99%.

Redovisningen av lönegarantier följer från och med december 2002 ESV:s rutinbeskrivning beslutad 2002-12-06.

Värdereglering av fordringar

Fordringar har upptagits till de belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalda.

Värdereglering av skulder

Skulder har upptagits till nominellt belopp.

Värdering av anläggningstillgångar

Med anläggningstillgång menas tillgång som är avsedd för stadigvarande bruk eller innehav, d v s har en ekonomisk livslängd överstigande tre år och kostar 10 tkr eller mer (exklusive moms). Även objekt utgörande en fungerande enhet vars sammanlagda anskaffningsvärde uppgår till 10 tkr klassificeras som en anläggningstillgång.

Anläggningstillgångarna skrivs av linjärt över den bedömda ekonomiska livslängden. Härvid tillämpas följande avskrivningstider:

Möbler, förbättringsutgifter annans fastighet	7 år
Datorutrustning, bilar mm	4 år
Hem-PC	3 år
Immateriella tillgångar	3 år

Länsstyrelsen i Jämtlands län bedömer att den ekonomiska livslängden hos bärbara datorer och persondatorer understiger 3 år varför dessa klassas som omsättningstillgångar.

Undantagna från avskrivning är kulturtillgångar.

Värdering av övriga tillgångar

Jordfondens fastigheter

Jordfondens fastigheter värderas till inköpspris med justeringar för gjorda åtgärder.

Investeringslån

Investeringslånen har upptagits till de belopp som beräknas bli betalda.

Räntestöd

Räntestöden har upptagits till de belopp som beräknas bli betalda.

Såddfinansiering

Värderegleras genom en individuell bedömning i samband med delårsrapport samt vid årsbokslutet.

Periodavgränsningsposter

Som periodavgränsningspost bokförs händelser med belopp överstigande 10 tkr.

Brytdag

Löpande redovisning och anslagsavräkning avseende räkenskapsåret har gjorts fram till 2008-01-10.

Sjukfrånvaro

Kön	Ålder	2006		2007		Sjukfrånvaro 60 dagar och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)
		Antal anställda	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Antal anställda	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	
Män	-29	3	1,5	7	0	
	30-49	68	1	73	1,4	
	50 -	66	2,8	74	5,4	
	Alla män	137	1,9	154	3,4	76,8
Kvinnor	-29	11	1,9	11	2,3	
	30-49	79	7,3	90	5	
	50 -	73	6,1	77	6,9	
	Alla kvinnor	163	6,5	178	5,8	70,4
Samtliga	-29	14	1,8	18	1,5	
	30-49	147	4,3	163	3,3	
	50 -	139	4,5	151	6,1	
	Totalt	300	4,3	332	4,6	72,7

Den inrapporterade sjukfrånvaron har ökat något jämfört med för år 2006. Sjukfrånvaron har minskat för kvinnor och ökat för män. För både män och kvinnor utgörs sjukfrånvaron i stor utsträckning av långtids-sjukfrånvaro. Den långa sjukfrånvarons andel har för män ökat med drygt 20 procentenheter mellan åren 2006 och 2007. Totalt sett är sjukfrånvaron vid Länsstyrelsen låg.

Ersättning till styrelseledamöter och ledande befattningshavare**Skattepliktig ersättning och andra förmåner.**

	Ersättning	Förmån	Totalt
Myndighetsledning			
Maggi Mikaelsson, landshövding	668	93	760
Uno Svaleryd, länsråd	737	1	738
Styrelsens ledamöter			
Kjell Svantesson			6
Lennart Olsson			9
Jan-Olof Andersson			3
Harriet Jorderud			4
Håkan Larsson			7
Rolf Lilja			8
Kerstin Weimer			6
Emanuel Sandberg			8
Eija Dibba			12
Olof Johansson			9
Carina Zetterström			8
Elisabet Yngström			5
			<hr/> 84

Ledande befattningshavares styrelseuppdrag i aktiebolag och statliga myndigheter

Maggi Mikaelsson, landshövding
Länsarbetsnämnden i Jämtlands län

Uno Svaleryd, länsråd
Inga uppdrag

Styrelseledamöters och suppleanters styrelseuppdrag i aktiebolag och statliga myndigheter.

Olof T Johansson
Sametinget

Håkan Larsson
Riksbanksfullmäktige

Eija Dibba
Inga uppdrag

Emanuel Sandberg
Inga uppdrag

Jan-Olof Andersson
Strömsunds Utvecklings AB
Jämtlandsvärme AB

Kerstin Wiemer
Övervakningskommittén för EU:s strukturfonder,
Övre och Mellersta Norrland

Lennart Olsson
Fastighetsbolaget Norkom
Härjedalens Turistanläggningar AB
Härjeåns Kraft AB
Härjeåns Nät AB
Fyrfasen Energi AB
Herje Net AB
Polisstyrelsen i Jämtlands län

Kjell Svantesson
Jämtkraft AB
Inlandsbanan AB
Länstidningen AB

Harriet Jorderud
Inga uppdrag

Rolf Lilja
Naboer AB
Krokoms Energi AB
Jämtkraft AB

Elisabet Yngström
RUTH AB, Ragunda Utvecklare Thailand

Carina Zetterström
Inga uppdrag

Not 1	Intäkter av anslag	2007	2006
13 22:6 6	Europeiska socialfonden 2000-2006 S Skogslänen Mål 1	184	891
13 22:6 7	Europeiska socialfonden 2000-2006 Socialf statl	0	566
1 32:1 19	Länsstyrelserna förvaltningskostnader	88.202	89.184
19 33:1 19	Allmänna regionalpolitiska åtgärder	10.921	9.581
19 33:5 2	Europeiska reg. utv.fonden 2000-2006 S Skogslänen, Mål 1 och Interreg III	3.550	11.012
22 37:7 15:1	IT-infrastruktur. Reg. Transportnät, Adm. kostnader	194	150
	Summa intäkter av anslag	103.052	111.383

Not 2 Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2007	2006
§§ 4 Avgiftsförordningen		
Intäkter av avgifter enligt 4§ Avgiftsförordningen		
Intäkter av utbildning och konferenser	1.101	1.711
Intäkter av konsultuppdrag	3.680	3.057
Försäljning av publikationer	279	522
Intäkter av övriga avgifter enligt 4§ Avgiftsförordningen	399	49
	5.459	5.339
Offentligrättsliga avgifter som disponeras av myndigheten		
Körkortsavgifter	682	513
Avgifter jaktområden	991	1.492
Övrigt	468	398
	2.141	2.403
Intäkter av uppdragsverksamhet		
Intäkter av utbildning och konferenser	2.061	0
	2.061	0
Inom ramen för det Nationella resurscentrumet för hantverksmässig livsmedelsförädling har länsstyrelsen bedrivit kurser, konferenser etc. Verksamheten har ökat kraftigt under 2007 och nya konton har därför lagts upp.		
Övriga intäkter i verksamheten		
Reavinster	353	66
Arrendeavgifter, fiskekort	177	164
Virkesförsäljning	516	0
Återsökning brandflyg	220	0
Övrigt	987	426
	2.252	656
Summa intäkter av avgifter och andra ersättningar	11.913	8.398
Intäkter och kostnader avseende körkortsadministrationen	2007	2006
Avgifter körkortsverksamhet	686	618
Kostnader körkortsverksamhet, inkl OH	-629	-632
	57	-14
Intäkter och kostnader avseende pantbanksverksamhet	2007	2006
Avgifter pantlåneverksamhet	8	0
Kostnader pantlåneverksamhet, inkl OH	-3	-3
	5	-3

Not 3	Intäkter av bidrag	2007	2006
	Intäkter från statliga myndigheter		
	Naturvårdsverket	33.734	29.926
	Jordbruksverket	5.973	6.659
	Krisberedskapsmyndigheten	1.551	1.445
	Riksantikvarieämbetet	3.774	3.306
	Jordbruksdepartementet	7.833	6.492
	Övriga statliga	7.893	8.788
		60.758	56.616
	Intäkter från övriga		
	EU-kommisionen	1.669	5.967
	Kommuner	108	387
	Övriga	393	1.411
		2.169	7.765
	Summa intäkter av bidrag	62.927	64.380
Not 4	Finansiella intäkter	2007	2006
	Ränteintäkter på räntekonto hos Riksgäldskontoret	2.700	887
	Övriga finansiella intäkter	5	16
		2.705	904
<p>De ökade ränteintäkterna på räntekontot i RGK beror på att det i slutet av 2006 flyttades 25.000 tkr av Naturvårdsverkets medel från SCR-kontot till räntekontot vilket därigenom ökade behållningen, samtidigt har även räntesatsen ökat.</p>			
Not 5	Kostnader för personal	2007	2006
	Lönekostnader	-78.537	-75.489
	Sociala avgifter	-35.892	-33.893
	Resor	-1.332	-1.136
	Utbildning	-1.277	-1.107
	Övrigt	-1.623	-1.421
		-118.661	-113.046
Not 6	Finansiella kostnader	2007	2006
	Räntekostnader på lån hos Riksgäldskontoret	244	-159
	Övriga finansiella kostnader	15	-24
		259	-182
Not 7	Intäkter av avgifter och ersättningar som inte disponeras av myndigheten	2007	2006
	Intäkter av offentligrättsliga avgifter, inomstatliga	40	33
	Intäkter av offentligrättsliga avgifter, utomstatliga	5.420	4.249
	Återbetalning av lån (näringslån och kreditgarantier)	38	43
	Intäkter av övriga avgifter	383.429	489.727
		388.927	494.052

Not 8 Uppbördsverksamhet, saldo	2007	2006
Förutbetalda intäkter Regionala fonden	-38.684	-166.153
Förutbetalda intäkter Sociala fonden	97	35.022
Förutbetalda intäkter Jordbruksfonden	-12.137	-3.780
Rekvirerat belopp Regionala fonden	0	218.398
Rekvirerat belopp Sociala fonden	0	-70.853
Rekvirerat belopp Jordbruksfonden	0	18.617
	-50.724	31.251

Länsstyrelsen har under 2007 erhållit alla de medel som rekvirerats från EG. Tidigare år har vissa rekvisitioner inte utbetalats förrän efter årsskiftet.

Not 9 Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag	2007	2006
13 22:6 6 Europ. socialfonden 2000-2006 Södra skogslänen Mål 1	80.217	77.793
13 22:6 7 Europ. socialfonden 2000-2006 Statl medf. S. skogslänen I	18.357	17.935
1 32:1 19 Länsstyrelserna förvaltningskostnader	44	354
19 33:1 19 Allmänna regionalpolitiska åtgärder	109.508	109.698
19 33:5 2 Europ. reg. utv. fonden 2000-2006. Interreg III, Mål 1 S sko	265.873	366.395
22 37:7 15:2 IT-Infrastruktur	12.100	20.131
23 44:2 6 Från EG-budgeten finans. åtg. Mål 1 S skogslänen	26.862	31.790
	512.961	624.096

Not 10 Finansiella intäkter	2007	2006
Ränteintäkter bygdemedel	1.242	697
Ränteintäkter omställningsmedel	2.461	1.408
	3.703	2.105

Not 11 Transfereringar, saldo	2007	2006
Kapitalförändring lönegaranti	96	-23
Kapitalförändring fonder	9	4
Finansiering av driftskostnader Mål 1	3.550	12.338
Beslutade bidrag till egeninitierade projekt	708	-11.606
Periodiserade bidrag	-27.668	56.346
Återkrav EU-bidrag	-182	-36
Värdereglering såddfinansiering	1.182	2.048
Användning av vinst & förlust bidrag	0	214
	-22.305	59.286

Not 12 Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	2007	2006
Tillgångarnas anskaffningsvärde (IB)	1.458	1.119
Tillkommande tillgångar	0	350
Avgående tillgångar (sålda, utrangerade)	0	-150
Årets avskrivningar	-219	-252
Ackumulerade avskrivningar (IB)	-1.092	-726
Korrigerigering av tidigare års avskrivningar *	0	25
Bokfört restvärde	147	367

*Korrigerigering av tidigare års avskrivningar avser utrangerade och sålda inventarier

Not 13 Maskiner, inventarier, installationer	2007	2006
Tillgångarnas anskaffningsvärde	35.572	32.773
Tillkommande tillgångar	2.829	3.398
Avgående tillgångar (sålda, utrangerade)	-737	-599
Årets avskrivningar	-2.306	-3.253
Ackumulerade avskrivningar (IB)	-28.879	-25.981
Korrigerig av tidigare års avskrivningar *	0	355
Bokfört restvärde	6.479	6.693

*Korrigerig av tidigare års avskrivningar avser utrangerade och sålda inventarier

Not 14 Utlåning

	IB 2007	Årets utlåning	Årets amortering	Värde-reglering	Årets nedskrivning	UB 2007
Villkorad utlåning						
Såddfinansiering	3.834	2.575	0	-598	-584	5.227
	<u>3.834</u>	<u>2.575</u>	<u>0</u>	<u>-598</u>	<u>-584</u>	<u>5.227</u>
Utlåning utan villkor						
Investeringslån	10	0	-3	0	0	7
Investeringslån II	131	0	-26	0	0	105
Räntestöd	66	0	-13	0	0	53
	<u>207</u>	<u>0</u>	<u>-43</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>164</u>
Utlåning	4.041	2.575	-43	-598	-584	5.391

Not 15 Fastigheter

	2007	2006
Avser Jordfondens fastigheter.	8	2.708

En fastighet har sålts under året.

Not 16 Övriga fordringar

Förändringen av posten jämfört med föregående år beror på att alla utestående rekvisitioner reglerades innan årsskiftet vilket medförde att inga oreglerade rekvisitioner fanns vid bokslutet. Föregående år fanns oreglerade rekvisitioner som uppgick till 33 100 tkr.

Not 17 Förutbetalda kostnader	2007	2006
Stenvalvets Fastighets AB	1.564	1.516
Statens Fastighetsverk	228	168
Övriga	495	726
	<u>2.287</u>	<u>2.409</u>

Not 18 Upplupna bidragsintäkter	2007	2006
Fiskeriverket	113	156
Krisberedskapsmyndigheten	124	0
Nutek	306	550
Jordbruksverket	65	0
Övriga	556	270
Upplupna bidragsintäkter, inomstatliga	1.165	976
EU-kommissionen	406	5.755
Övriga	161	0
Upplupna bidragsintäkter, utomstatliga	567	5.755
Upplupna bidragsintäkter totalt	1.732	6.731

Det Interactprogram som drevs av Länsstyrelsen avslutades under 2006. De sista inbetalningarna från EU-kommissionen gjordes under 2007.

Not 19 Övriga upplupna intäkter	2007	2006
Vägverket	38	42
Övriga upplupna intäkter	120	0
	158	42

Not 20 Avräkning med statsverket	2007	2006
Ingående balans	12.572	42.271
-Anslag	618.588	738.599
-Inkomsttitlar	-439.650	-463.116
Summa avräknat mot statsbudgeten	178.937	275.483
-Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-88.495	-90.360
-Uppbördsmedel	563.361	592.276
-Transfereringar	-638.875	-807.098
Summa avräknat statsverkets checkräkning	-164.009	-305.182
Utgående balans	27.500	12.572

Not 21 Behållning på räntekonto hos Riksgäldskontoret	2007	2006
Anslagsmedel	-2.545	-1.037
Avgifter	-58	-125
Bidrag från annan statlig myndighet	118.986	170.837
Övriga icke statliga bidrag	2.876	-5.593
	119.259	164.081

Varav kortsiktigt likviditetsbehov: 40.000 tkr kronor

Not 22 Övriga tillgodohavanden hos Riksgälden	2007	2006
Avser tillgodohavande på konto för depositioner.	6.195	4.650
Not 23 Statskapital	2007	2006
Investeringslån	112	155
Såddfinansiering	10.349	8.674
Kulturtillgångar	18	18
	<u>10.479</u>	<u>8.847</u>
Not 24 Balanserad kapitalförändring	2007	2006
Anslag	-65.237	-8.164
Projekt	703	1.146
Fonder	-24	-19
Lönegaranti	413	389
Körkort	244	363
Utlåning	-3.940	-2.805
EG-medel	-16.077	-49.840
	<u>-83.918</u>	<u>-58.930</u>
Not 25 Årets kapitalförändring	2007	2006
Periodiseringseffekter i anslagsfinansierad verksamhet	-31.701	-23.310
Över-/underskott i bidragsfinansierad verksamhet	-2.308	-424
Över-/underskott i avgiftsfinansierad verksamhet	53	-119
Utlåning	-1.182	-2.048
	<u>-35.139</u>	<u>-25.902</u>
Not 26 Fonder		
Älgvårdsfonden:	2007	2006
IB	1.826	2.671
Erhållna medel	1.084	845
Utbetalade medel	-1.647	-1.691
	<u>1.262</u>	<u>1.826</u>
Bygdemedel:		
IB	51.951	50.168
Erhållna vattenregleringsmedel	36.940	34.417
Utbetalade vattenregleringsmedel	-33.570	-32.634
	<u>55.321</u>	<u>51.951</u>
Fonder totalt:	56.583	53.776
Not 27 Avsättningar	2007	2006
Ingående avsättning	188	401
Årets pensionsutbetalningar	-69	-214
Utgående avsättning	<u>119</u>	<u>188</u>

Not 28 Lån i Riksgäldskontoret	2007	2006
Låneskuld Riksgäldskontoret IB	6.970	6.822
Under året nyupptagna lån	3.293	3.971
Under året gjorda amorteringar	-3.868	-3.823
Utgående skuld	<u>6.396</u>	<u>6.970</u>

Beviljad låneram enligt regleringsbrev uppgår till 10 000 tkr.

Not 29 Upplupna kostnader	2007	2006
Upplupna löner och semesterlöner	6.565	6.466
Upplupna avgifter på löner och semesterlöner	3.042	3.019
Periodisering av bidragsutbetalningar	39.305	56.362
Övriga	1.480	967
	<u>50.391</u>	<u>66.814</u>

Not 30 Oförbrukade bidrag	2007	2006
Boverket	724	966
Naturvårdsverket	29.203	25.669
Jordbruksverket	15.273	15.961
Riksantikvarieämbetet	2.800	1.089
Näringsdepartementet	41.214	81.860
Jordbruksdepartementet	2.366	2.247
Socialdepartementet	3.312	286
Kammarkollegiet Samefonden	5.306	5.797
Post och telestyrelsen	3.432	19.521
Övriga	6.276	2.066
Oförbrukade bidrag, inomstatliga	<u>109.906</u>	<u>155.461</u>
Sparbanksstiftelsen	385	413
Kommuner	2.367	140
Övriga	574	144
Oförbrukade bidrag, utomstatliga	<u>3.326</u>	<u>697</u>
Oförbrukade bidrag totalt	113.232	156.158

Minskningen av medlen från Näringsdepartementet samt Post- och Telestyrelsen beror på att bidragen till stora delar har betalats ut under 2007.

Not 31 Övriga förutbetalda intäkter	2007	2006
Förutbetald intäkt Regionala fonden	54.858	34.696
Förutbetald intäkt Jordbruksfonden	-2.044	397
Förutbetald intäkt Sociala fonden	7.602	7.700
	<u>60.416</u>	<u>42.792</u>